

๕ ๗ ๙๓
ปัจจัยพิมพ์ต่อการศึกษาและการเมืองระดับท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร

ชนาธิป บุญมั้ง

๘๕ ๙๑
สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๘

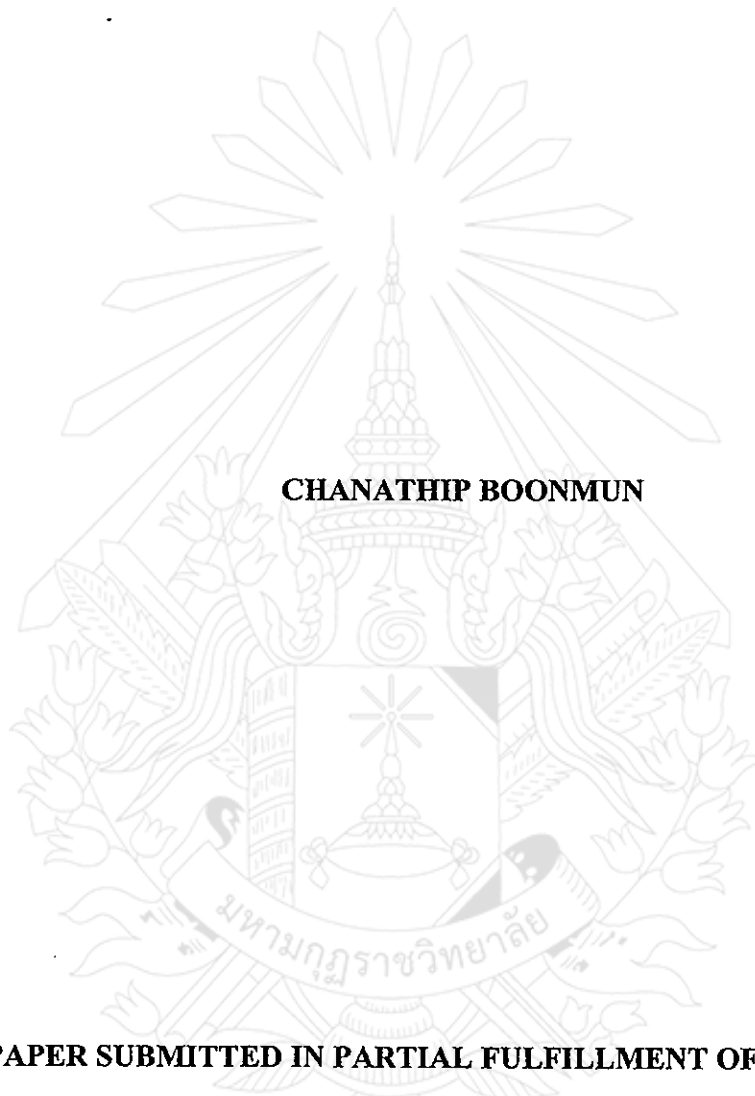
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๘

B 9436

**FACTORS AFFECTING DEVELOPMENT OF LOCAL POLITICS:
A CASE STUDY OF MUANG YASOTHON MUNICIPALITY**

CHANATHIP BOONMUN

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร
ชื่อนักศึกษา : ชนาธิป บุญมัน
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.เดชา ใจกลาง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.บุญเลิศ ราชิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....

ประธานกรรมการ

(พระเทพวิสุทธิกวี)

.....

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ.ดร.เดชา ใจกลาง)

.....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผศ.ดร.บุญเลิศ ราชิต)

.....

กรรมการ

(ผศ. พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

.....

กรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : **Factors Affecting Development of Local Politics
A Case Study of Muang Yasothon Municipality**

Student's Name : **Chanathip Boonmun**

Department : **Government**

Advisor : **Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Boonlert Rachoti**

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
.....

Dean of Graduate School

(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

Mr. Phratepvisuddhikavi
.....

Chairman

(Phratepvisuddhikavi)

D. Jaiklang
.....

Advisor

(Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang)

B. Rachoti
.....

Co-Advisor

(Asst. Prof. Dr. Boonlert Rachoti)

S. Chaimusik
.....

Member

(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

P. Sampipattanaviriyajarn
.....

Member

(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

หัวข้อสารนิพนธ์	: ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร
ชื่อนักศึกษา	: นายชนาธิป บุญมั่น
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ. ดร. เดชา ใจกลาง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผศ. ดร. บุญเลิศ ราโชติ
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิจัยถึงเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น โดยอาศัยผลการศึกษา ไปใช้ในการกำหนดแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร โดยศึกษาจากผู้รู้ สมาชิกและพนักงานสภาเทศบาลเมืองยโสธร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สำหรับประเด็นที่มีปัญหาสำคัญที่ควรจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขนั้น ในด้านการจัดโครงสร้างและระบบงานสมาชิกสภาเทศบาลและเจ้าหน้าที่เทศบาลบางส่วนไม่ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของตน ไม่เข้าใจและขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้การบริหารและการพัฒนาขาดความคล่องตัว จากสภาพปัญหาดังกล่าว สภาเทศบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการร่วมมือช่วยกันจัดการภายในสำนักงานและระบบงานสารบรรณให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ จัดประชุมสัมมนาและศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเทศบาลเมืองยโสธร

ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล พบว่าเทศบาลดำเนินงานในส่วนที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีการดูแลรักษาความสะอาดของสาธารณะ แต่ในเรื่องการจัดให้มีบำรุงทางน้ำและทางบกในการบำรุงรักษา ซ่อมแซม ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ จากปัญหาดังกล่าว ทางเทศบาลได้จัดให้มีผู้ตรวจสอบคุณภาพก่อน เพื่อให้การแก้ไขมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการระวังป้องกันภัย เกี่ยวกับอัคคีภัย มีการจัดหาเครื่องมือดับเพลิงให้มีพร้อมในการใช้งานอย่างเพียงพอ มีความเหมาะสมเมื่อมีความต้องการจะใช้งานและบรรเทาสาธารณภัย

Thematic Title : **Factors Affecting Development of Local Politics
A Case Study of Muang Yasothon Municipality**

Student's Name : **Mr. Chanathip Boonmun**

Department : **Government**

Advisor : **Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Boonlert Rachoti**

Academic Year : **B.E. 2549 (2006)**

ABSTRACT

The objectives of this study wish to research about the effective factors of local politics development. Besides , researching to know the effective factors of local politics development too. By the way , use this result for assigned the supporting tendency by the cooperative of people in case of local politics development especially , the case study of Yasothon Municipality.

This study begin with the well informed the members and the official of Yasothon Municipality council by the 95 samples group. The equipment of data collection is the interview form which analyze the information allow with the study's issue and presented the research by describe analysis.

For the issue which is the important problem should revise, in part of structure management, working cooperation system of the members of Municipal council and some officials don't do as allowed work on their duty. Besides, misunderstanding and no experiences. Caused of this reason, affected to management and lack of developing and fluently working. As the problem above, the municipal council also solve this problem and cooperative by setting the management system, meeting, seminar and went to study out door for increasing the relating experiences all the time, more than this it can make the good relationship between Yasothon Municipality.

At side of processing of Municipality duty found that in part of population life they take care and keep clean at the public zone. But, setting of supporting on land and water way are lack of quality persons. Result of this problem, The Municipality sets to test the quality first to avoid the problem for

the perfect revising. In case of preparing fire-engine to protect the fire also, prepare and provide enough and suitable as necessary as when need to use for other allay.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ผศ.ดร.เดชา ใจกลาง ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ และอาจารย์ ผศ.ดร.บุญเลิศ ราโชติ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ
ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะโดยละเอียด ทำให้งานวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยในฐานะ
กรรมการสอบสารนิพนธ์และกราบขอบพระคุณ ผศ. พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่
ได้ช่วยให้คำแนะนำ ตรวจสอบเพื่อแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะโดยละเอียด ทำให้งานวิจัยมีความถูกต้อง
สมบูรณ์สำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบนมัสการขอบพระคุณ และขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ ผศ.สุรพันธ์ สุวรรณศรี และ ผศ.ชื่น
วิไลพร ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้การทำวิจัยประสบ
ความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรทุกท่าน ที่ได้สละเวลา
อันมีค่าในการให้ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา พี่ๆ และบุคคลในครอบครัวที่ได้ให้ความอุปการะสนับสนุน
การศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ และขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือและให้
กำลังใจในขณะที่ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ทำการศึกษาขอมอบอุทิศให้แก่
มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ และผู้ที่สนใจที่จะทำการประเมินโครงการต่อ เพื่อเป็น
แนวทางในการประเมินโครงการต่อไป และขอขอบคุณบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ที่ได้ให้ความกรุณา
แก่ผู้วิจัย ทำให้การศึกษาของผู้วิจัยสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

ชนาธิป บุญมัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๓. ขอบเขตของการวิจัย	๒
๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๕. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๓
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑. แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ	๕
๑.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น	๕
๑.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะการกระจายอำนาจ	๗
๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	๑๑
๒. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น	๑๖
๓. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย	๒๐
๔. ทฤษฎีประชาธิปไตย	๒๕

	หน้า
๕. แนวคิดการพัฒนาการเมือง	๓๗
๖. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น	๔๑
๖.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ในระบอบประชาธิปไตย	๔๑
๖.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน	๔๕
๖.๓ ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ	๕๐
๖.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง	๕๐
๗. สภาพพื้นที่ทำการวิจัย	๕๓
๘. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๙. กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๐
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๑
๑. ประชากรที่ศึกษา	๖๑
๒. วิธีการเลือกตัวอย่าง	๖๑
๓. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	๖๒
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๒
๕. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๖๓
๖. การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๔
๗. การตรวจสอบข้อมูล	๖๔
๘. การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๑. วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๖
๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น	๖๗
๒.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ในระบอบประชาธิปไตย	๖๗
๒.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน	๖๘
๒.๓ ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ	๗๒
๒.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง	๗๓
บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๗๗
๑. สรุปผลการวิจัย	๗๗
๒. อภิปรายผลการวิจัย	๘๑
๓. ข้อเสนอแนะ	๘๔
๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๔
๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย	๘๕
บรรณานุกรม	๘๖
ภาคผนวก	๘๐
ภาคผนวก ก แผนภูมิประกอบคำอธิบาย	๘๑
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อการวิจัย	๘๖

	หน้า
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๑
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์	๑๐๓
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร	๑๑๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การให้ราษฎรมีอำนาจในการปกครองตนเอง ตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง และตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง เดิมรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเรามี ๖ รูปแบบคือ มีรูปแบบสุขาภิบาล ซึ่งเป็นรูปแบบเก่าแก่ที่สุด ปัจจุบันสุขาภิบาลเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลทุกแห่ง ซึ่งปัจจุบันรูปแบบองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอยู่ ๕ รูปแบบประกอบไปด้วยองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ)

ในการจัดตั้งเทศบาลมีการแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภทคือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร สำหรับเทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร มีฐานะเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี มีหน้าที่พิจารณาร่างข้อบัญญัติเทศบาลเพื่อออกเป็นข้อบัญญัติเทศบาลสำหรับใช้ข้อบังคับต่อไป และกำกับดูแลการบริหารเทศบาลของคณะเทศมนตรี จำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลจะขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล โดยเทศบาลเมืองมี ๑๘ คน

สำหรับเทศบาลเมืองยโสธร เดิมมีฐานะเป็นตำบลยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๘๗ และเมื่ออำเภอเมืองยโสธรยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดยโสธร ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ เทศบาลตำบลยโสธร จึงได้เปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลเมืองยโสธรตามไปด้วย ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๕ และทางราชการได้มีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองยโสธร เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีเขตเลือกตั้ง ๓ เขต จำนวนสมาชิกเขตละ ๖ คน ได้ทั้งหมด ๑๘ คนครบตามจำนวน

ผู้ศึกษามีความเห็นว่า การศึกษาการเมืองระดับท้องถิ่นกับการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในความหมายของการเมืองการปกครองท้องถิ่นนั้น ต้องทำหน้าที่ให้บริการประชาชนเป็นประการสำคัญ และมีความเป็นชุมชนเมืองที่มีความพร้อมและเป็นประชาธิปไตยมาก ดังนั้น การพิจารณาถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงสถาบันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การ

พิจารณาถึงลักษณะ และบทบาทของกลุ่มการเมืองต่างๆ ว่าจะมีส่วนส่งเสริม หรือช่วยสนับสนุนในการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ได้หรือไม่ กล่าวได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของไทย ให้พัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

สำหรับประเด็นปัญหาการวิจัยผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงาน และการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร โดยวิเคราะห์ในประเด็นด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบบอบประชาธิปไตย ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน ด้านการบริหาร และการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางในการนำเอาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานมาใช้ในการพัฒนาการเมืองและการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธรต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมืองยโสธร

๒.๒ เพื่อเป็นแนวทางในการนำเอาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองมาใช้ในการพัฒนาการเมืองและการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร

๓. ขอบเขตของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอาประชากรคือ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๕๕ คน

๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้กำหนดพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองยโสธร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

๕.๑ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงาน และการแก้ไขปัญหาในการบริหารงาน ของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๕.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

๕.๓ ทำให้ทราบถึงระบบการบริหารหน่วยงานการปกครอง กับการพัฒนาการเมืองระดับ ท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า

๕.๔ ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการเมืองและการบริหารเทศบาล เมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๕. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ปัจจัย หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดอะไรก็ตามที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองของ เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

การเมือง หมายถึงการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ตาม อุดมการณ์ประชาธิปไตย

ท้องถิ่น หมายถึงการที่ราษฎรมีอำนาจในการปกครองตนเองตัดสินใจเลือกผู้บริหาร ท้องถิ่นของตนเอง และตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง

การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น หมายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและ โครงสร้างการบริหารงานเทศบาลเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การบริหารงาน ปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

เทศบาลเมือง หมายถึงท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตรในที่ตั้งคือเทศบาล เมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

การบริหารงานของเทศบาล หมายถึงการจัด โครงสร้างและระบบงาน การบริหารงาน บุคคล การบริหารการคลังและงบประมาณและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง ยโสธร จังหวัดยโสธร

ปัญหา หมายถึงข้อขัดข้องหรือความยุ่งยากที่ทำให้การบริหารงานของเทศบาลไม่บรรลุตาม
เป้าหมายที่กำหนดไว้

การแก้ไข้ปัญหา หมายถึงแนวทางหรือวิธีการที่เทศบาลดำเนินการแก้ไขให้ข้อขัดข้อง
หรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานจนลุล่วงไปได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร สำหรับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ
- ๒.๒ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น
- ๒.๓ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ไทย
- ๒.๔ ทฤษฎีประชาธิปไตย
- ๒.๕ แนวคิดการพัฒนาการเมือง
- ๒.๖ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น
- ๒.๗ สภาพพื้นที่ทำการวิจัย
- ๒.๘ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑. แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

๑.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ

การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มวางรากฐานมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระองค์ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ในสมัยแรกๆ นั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามที่จะเน้นให้ประชาชนได้เรียนรู้ การปกครองตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่ความสะอาดในท้องถิ่นของตนเองเสียก่อน เมื่อประชาชนเข้าใจและดำเนินการเรียบร้อยดีแล้ว จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองตนเองในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น แนวโน้มการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เจริญก้าวหน้า และปรากฏเด่นชัดในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ พระองค์ได้ทรงจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในรูปแบบของสุขาภิบาล ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้รู้จักการปกครองตนเองในกิจการบางอย่าง การจัดการการปกครองท้องถิ่นแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจให้กว้างขวางออกไป พระองค์ได้จัดการประชาธิปไตยทดลองกับหัว

เมืองต่างๆ เพื่อฝึกข้าราชการและประชาชนเช่นที่นครปฐม นอกจากนั้นพระองค์ยังมีพระราชดำริถึงพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๔๐ และพระราชบัญญัติการจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง พ.ศ. ๒๔๕๑ ซึ่งยังมีวัตถุประสงค์และบทบัญญัติอยู่ในวงแคบ ไม่เพียงพอแก่ความต้องการและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสมัยนั้น เพราะยังไม่มีบทบัญญัติเพื่อครอบคลุมกิจการบางอย่างประเภทอื่นจำเป็นสำหรับอำนวยความสะดวกความปลอดภัยและความสะดวกของชุมชนต่างๆ พระองค์ทรงร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ และร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ใช้เป็นแบบอย่างของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๓๖ ซึ่งถือว่าเป็นการริเริ่มพัฒนาการเทศบาลขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย”^{*}

หลักสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยทั่วไปการปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลักสำคัญ ๓ ประการ คือให้ราษฎรในท้องถิ่นมีส่วนช่วยในการปกครองตนเอง โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนของตนเองเข้ามาบริหารงาน ต้องให้องค์การบริหารมีความเป็นอิสระจากการควบคุมของราชการส่วนกลางบางประการ เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารงานตนเองได้มากยิ่งขึ้น และต้องให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเป็นของตนเองและมีอิสระในการใช้จ่ายเงินพอสมควร

ลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีลักษณะที่สำคัญคือ “มีองค์การที่เป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากราชการส่วนกลางเช่นเทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การเหล่านี้มีงบประมาณตลอดทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง โดยแยกไปจากงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ขององค์การจะต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ราษฎรในท้องถิ่นเลือกตั้งทั้งหมดหรือเลือกตั้งแต่เพียงบางส่วน คือให้ราษฎรในท้องถิ่นได้มีส่วนในการดำเนินงานด้วยไม่มากก็น้อย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ คือสามารถกระทำกิจการบางอย่างได้ตามดุลยพินิจของตน โดยไม่ต้องขอคำแนะนำปรึกษาหรือคำสั่งจากราชการส่วนกลาง แต่การกระทำนั้นต้องอยู่ในขอบเขตตามที่กฎหมายได้กำหนดหรือได้ระบุไว้”^๒

^{*} ประยูร ภริชากรณ, “การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๕๐๐”, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๒๒, หน้า ๓๐-๓๑.

^๒ ชำนาญ ชูวบูรณ์, การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจในการปกครองของไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิบูลกิจ, ๒๔๕๗), หน้า ๓๒.

๑.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ “การมอบอำนาจการปกครองให้คนในท้องถิ่นโดยมีอิสระในการปกครองตนเอง การบริหารท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง และมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่เนื่องจากการรวมอำนาจอย่างเกินขนาดและการเติบโตของสถาบันการรวมอำนาจ ซึ่งได้แก่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงอื่นๆ ทำให้การกระจายอำนาจดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ด้วยเหตุผลจากการขวางกั้นจากรัฐบาลกลางในรูปของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและด้วยความไร้สำนึกและความพร้อมเพียงจากท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากการขาดโอกาสฝึกฝนเรียนรู้การปกครองตนเองอันเป็นผลมาจากกระบวนการสร้างชาติตามที่ได้กล่าวมา”^๓

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจการปกครองมีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งจะขอแยกกล่าวในประเด็นใหญ่ๆ ๒ ประการ คือ

๑. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะประชาธิปไตยต้องประกอบด้วย โครงสร้างเบื้องต้นระดับชาติและโครงสร้างฐานคือระดับท้องถิ่น การเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างเบื้องต้นระดับชาติ เช่น รัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติ การเลือกตั้ง ฯลฯ โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานเบื้องต้นซึ่งได้แก่ ความตื่นตัวทางการเมือง ความสามารถ และโอกาสในการปกครองตนเอง ก็เท่ากับพยายามพัฒนาในลักษณะหัวโตตัวลีบ กล่าวง่ายๆ ก็คือ การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือรากแก้วซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขวคอันหนึ่งก็คือการขาดพื้นที่ในท้องถิ่น

๒. การกระจายอำนาจยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจและสังคม ในแง่การพัฒนาชนบท การพัฒนาชนบทกำลังเป็นนโยบายที่เน้นหนักและมีการรณรงค์กันมาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ห้าก็มีโครงการพัฒนาชนบทอยู่ด้วย การพัฒนาชนบทมีเหตุผลจากทางปรัชญาการปกครองในแง่การกระจายรายได้ซึ่งเป็นธรรมมากขึ้น และมีผลมาจากความเชื่อที่ว่า การปฏิบัติในรูปแบบที่ว่าป่าล้อมบ้าน บ้านล้อมเมือง หรือชนบทล้อมนครนั้น มีเงื่อนไขสำคัญในการปฏิบัติทั้งหมดไป อย่างไรก็ตาม การพัฒนาชนบทในรูปของโครงการต่างๆ เช่น เงินผัน ก.ส.ช. ฯลฯ นั้นมีอุปสรรคต่างๆ หลายประการ แต่ที่สำคัญอันหนึ่งคือ เรื่องการมีส่วนร่วมจาก

^๓ ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๐), หน้า ๑๒-๑๓.

ประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทที่จะให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่น และต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นนั้นๆ มีส่วนร่วมมีส่วนร่วมร่วมกัน และลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ด้วยการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเท่านั้น ถ้าหากไม่มีการกระจายอำนาจให้เกิดการปกครองตนเองอย่างมีอิสระ การพัฒนาชนบทก็จะเป็นไปในลักษณะหยิบยื่นยัดใส่หรือกึ่งหยิบยัดใส่ซึ่งผลมีตามมาคือ อาจสร้างความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” ลักษณะดังกล่าวแทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่น กลับสร้างความเลื่อมล้ำ การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการพัฒนาจิตใจแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลในทางลบกับระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังมีผลสำคัญสำหรับพัฒนาชุมชน ซึ่งมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและทางสังคมในแง่การสร้างรายได้ ความเจริญในด้านต่างๆ ในท้องถิ่น^๔

ธเนศวร์ เจริญเมือง ได้เขียนไว้ในบทความเรื่องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยมีแนวความคิดหรือทัศนคติต่อการกระจายอำนาจไว้อย่างน่าสนใจ^๕ ดังนี้

การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ ๒ อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดก็คือการทหารและการต่างประเทศ

ขอบเขตการดูแลกิจการในท้องถิ่นแต่ละประเทศต่างกัน ไปในรายละเอียดตามลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ แต่ส่วนที่เหมือนกันและมีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ รัฐบาลกลางมิได้รวมศูนย์อำนาจการดูแลจัดการแทบทุกอย่างไว้ที่ตัวเอง แต่ปล่อยให้ท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการกำหนดลักษณะต่างๆ ในท้องถิ่นของตน

ในแง่การจัดการบริหารประเทศดังกล่าวก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีเหตุผล ทั้งนี้เพราะประเทศหนึ่งๆ มีชุมชนมากมายรวมกัน มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก และแต่ละชุมชนก็

^๔ ลิขิต ธีรเวคิน, การเมืองการปกครองของไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๒๕๕-๒๖๐.

^๕ ธเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๔๔๐-๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, ๒๕๓๕), หน้า ๖๐-๖๑.

มีปัญหาต่างๆ มากมายแตกต่างกัน ยากนักที่คนในท้องถิ่นอื่นจะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถจัดเวลาไปดูแลและแก้ไขกิจการทุกอย่าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย ๕ ด้าน คือ

๑. แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
๒. ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นๆ
๓. ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
๔. เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาระดับชาติ
๕. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศ เนื่องจากปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตนเอง

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้ดูแลบ้านเมืองของตนเอง จัดการแก้ไขปัญหามืองของตนเอง ในเชิงปรัชญาก็เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดที่เรียกว่าบริบททางสังคม (Social context) ที่มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา คนที่อยู่ห่างไกลจากท้องถิ่นหนึ่งย่อมไม่สามารถเข้าใจท้องถิ่นได้ดีเท่ากับคนในท้องถิ่น และแม้ว่าจะมีคนบางคนจากท้องถิ่นมีความสามารถในการมองปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นอื่นได้ชัดเจน ในที่สุดแล้วการผลักดันให้คนในท้องถิ่นของตนเองสนใจ และรับรู้ปัญหาของตน รู้สึกรับผิดชอบ ห่วงใยและหวงแหนท้องถิ่นของตน ย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งที่จะทำให้ท้องถิ่นนั้นมีคนดูแลรักษาตลอดไป

เมื่อเราพูดถึงการกระจายอำนาจหรือการรวมศูนย์อำนาจ สิ่งแรกที่ควรพิจารณาเป็นสำคัญก็คือลักษณะ ๒ ด้านของปัญหานี้ นั่นคือ มีรัฐบาลกลาง และส่วนท้องถิ่น ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียวและทั้งสองฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัย สังคมใดที่รวมศูนย์อำนาจไว้ทุกๆ ทาง ก็คือสังคมที่รวมศูนย์ปัญหาไว้ทุกๆ ทาง นั่นก็คือสะสมโอกาสที่จะก้าวไปสู่การแตกสลายและความหายนะมากขึ้นเป็นลำดับ ในทำนองเดียวกันสังคมที่มีแต่การกระจายอำนาจอย่างเดียว สังคมนั้นก็ไม่มีรัฐบาลกลางรัฐก็อยู่ไม่ได้

กล่าวได้เพียงแค่นี้ ก็จะพบว่าในสังคมของเรายังมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นอุปสรรคที่ขวางกั้นการกระจายอำนาจต่อไป เช่น หลายคนมองว่าไม่ควรใช้คำว่ากระจายอำนาจ แต่ควรใช้คำว่าการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น เพราะรัฐบาลกลางเอาอำนาจท้องถิ่นไป ต้องทวงคืนมา

ผู้นำบางคนก็บอกว่า การกระจายความเจริญก็เป็นการกระจายอำนาจนั่นเอง ฉะนั้น เมื่อกระจายความเจริญออกไปจากกรุงเทพฯ แล้ว ก็ไม่ควรเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจอีก ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า เรายังต้องทำความเข้าใจพื้นฐานอีกครั้งว่า

๑. การกระจายอำนาจเป็นรูปแบบการบริหารประเทศอย่างหนึ่ง และเป็นองค์ประกอบอันสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

๒. สาระสำคัญของรูปแบบการบริหารดังกล่าวอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้ใช้อำนาจในการจัดการดูแลท้องถิ่นของตนเอง

๓. คำว่ากระจายอำนาจมิใช่คำขวัญทางการเมือง

ฉะนั้น หากจะใช้คำว่า การคืนอำนาจให้ท้องถิ่น ไม่ให้ใช้คำว่า กระจายอำนาจ ก็มองได้ ๒ แห่ง คือ รัฐบาลกลางคิดว่าควรคืนอำนาจให้ท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ รมณรังค์ทวงอำนาจจากรัฐบาลกลาง แต่ไม่ว่าจะเป็นแง่ไหน ก็ล้วนแต่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง เป็นถ้อยคำที่ใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ผิดกับคำว่ากระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารอีกอย่างหนึ่ง

เราจะพบว่าคำว่ากระจายอำนาจที่พูดกันมากมาย ในเวลานี้เป็นการพูดโดยนักวิชาการ สื่อมวลชน และนักการเมืองบางกลุ่ม บุคคลเหล่านี้มองเห็นว่าการกระจายอำนาจจะเป็นระบบการบริหารที่ส่งผลดีมากมายต่อสังคมไทย จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทดูแลท้องถิ่นของตน จะช่วยอุดช่องโหว่ที่มีมานานในสังคมไทยนั่นคือ ลัทธิขุนนาง ลัทธิอัสวินขี้ม้าขาว ลัทธิรับเหมาทำแทน ซึ่งล้วนแล้วแต่ยกย่องเชิดชูคนเพียงบางคน บางกลุ่มในสังคมว่าเป็นอภิมนุษย์ สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคมได้โดยที่ประชาชนไม่ต้องทำอะไร ขอเพียงแต่ทำให้ประชาชนเฝ้ารอคอยก็พอแล้ว

คนที่เห็นด้วยกับการกระจายอำนาจคือ คนที่เห็นว่าการจัดระบบบริหารบ้านเมืองเสียใหม่ให้ประชาชนเข้าร่วมในสิ่งจำเป็นต่อสังคมไทย จะทำให้สังคมไทยเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าในระยะยาว

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจตามหลักการบริหาร หรือตามหลักรัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและการปฏิบัติให้แก่หน่วยงานรองลงมา หรือเจ้าหน้าที่ระดับต่ำลงไปที่อยู่ในสายการบังคับบัญชา ภาษาอังกฤษมักใช้คำว่า Delegation หรือ Delegation of Authority ซึ่งแปลกันว่าการมอบอำนาจหน้าที่ โดยไม่ได้เรียกว่าการกระจายอำนาจหน้าที่ แต่โดยเนื้อหาแล้ว ถือได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่นั่นเอง หน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับการมอบอำนาจหน้าที่มีอำนาจตัดสินใจและปฏิบัติการใดๆ ที่ได้รับมอบ

อย่างอิสระ แต่ผู้มอบอำนาจหน้าที่มีข้อผูกพันจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานนั้นด้วย กล่าวคือ ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่ผู้มอบอำนาจ

สำหรับการกระจายอำนาจตามหลักรัฐศาสตร์ หมายถึง การที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ กระจายอำนาจบริหารให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่นให้มีอำนาจดำเนินกิจการภายในอาณาเขตของตนโดยปราศจากการแทรกแซง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีอำนาจอิสระที่จะดำเนินกิจการแต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การกระจายอำนาจจึงเป็นเรื่องของรัฐบาลที่มอบความรับผิดชอบบางส่วนให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น

ข้อแตกต่าง ลักษณะสำคัญของกระจายอำนาจ ซึ่งแตกต่างกับการการมอบอำนาจ และการแบ่งอำนาจ ประการหนึ่งคือ การมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจส่วนกลางหรือผู้มอบอำนาจยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ ตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ภายใต้การควบคุมตามสายการบังคับบัญชา การตัดสินใจและการปฏิบัติการอาจถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือถูกยกเลิกโดยผู้บังคับบัญชาในส่วนกลางได้ตามความเหมาะสม แต่การกระจายอำนาจเป็นการโอนอำนาจ (devolution) และความรับผิดชอบให้กับองค์การบริหารท้องถิ่นอย่างเด็ดขาด ส่วนกลางจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกมิได้ ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับองค์การบริหารท้องถิ่นมิได้เป็นไปในรูปของสายการบังคับบัญชา ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลต่างหาก แยกออกจากส่วนกลาง^๖

๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้^๗

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย

หัวใจของการปกครองท้องถิ่นนั้น กล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว ก็คือคำถามที่ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อย่างไรกับระบอบประชาธิปไตย การจัดสรรอำนาจระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นกับรัฐบาลกลางควรเป็นอย่างไร และการปกครองท้องถิ่นควรมีความเป็นประชาธิปไตยแค่ไหนนั่นเอง

^๖ อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔๖-๔๗.

^๗ ชเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๔๔๐-๒๕๔๐, อ่างแก้ว, หน้า ๔๐-๔๑.

ในประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก มีแนวคิดที่แตกต่างกันถึง ๓ สำนักว่าด้วยประเด็นนี้ ผิดกับสังคมไทยที่มีเพียงความเห็นเดียว คือ ทุกๆ ฝ่ายชอบที่จะกล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ทว่าในทางปฏิบัติ กลับไม่มีลักษณะเช่นนั้น

สำนักแรก เป็นแนวคิดของฝ่ายคัดค้านการปกครองตนเองของท้องถิ่น โดยเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นหลักการที่ขัดขวางระบอบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง สำนักที่สอง เห็นว่าหลักการประชาธิปไตยได้แก่ การปกครองโดยเสียงข้างมาก (Majority Rule) และความเสมอภาค (Equality) นั้นไม่อาจตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของการปกครองท้องถิ่นได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะคับแคบ เห็นแก่ท้องถิ่นตนเป็นหลัก (parochial) หลากหลาย (diverse) มีแนวโน้มจะเป็นแบบคณาธิปไตย (potentially oligarchic) และมีลักษณะฉ้อฉลอำนาจอ้าง (corrupt) ส่วนสำนักที่สาม เห็นว่าระบอบประชาธิปไตยกับการปกครองท้องถิ่นนั้นเกี่ยวพันกันอย่างยิ่ง ประชาชนต้องมีเสรีภาพประชาชนซึ่งเสรีภาพต้องมีสิทธิมีเสียงในการบริหารบ้านเมือง ต้องรู้ว่าผู้บริหารจะทำอะไร ผู้บริหารควรปรึกษาหารือกับประชาชนในกิจการสาธารณะต่างๆ และไม่ว่าประชาชนจะอยู่ในเมืองหรือหมู่บ้านล้วนต้องมีเสรีภาพในการบริหารท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นเอง

การที่สำนักแรกเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นกับระบอบประชาธิปไตยขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง และไม่อนุญาตให้มีการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นได้ ผลที่ตามมาคือระบบการบริหารประเทศบนพื้นฐานของแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นระบบการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ไม่มีการปกครองตนเองในท้องถิ่นต่างๆ

สำนักที่สอง เห็นว่าอนุญาตให้มีการปกครองท้องถิ่นได้ แต่ต้องมีการควบคุมจากรัฐบาลกลางอย่างมาก เพราะหัวใจของการบริหารประเทศอยู่ที่ส่วนกลาง ต้องฟังความเห็นของคนส่วนใหญ่ในประเทศ จึงกำหนดให้การปกครองท้องถิ่นทุกระดับมีฐานะโครงสร้างการบริหาร และโครงสร้างอำนาจหน้าที่เหมือนกัน ทศนะเช่นนี้เป็นของนักคิดฝรั่งเศสบางคน เช่น จอร์จ ล็องโกร ซึ่งกล่าวว่าระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นไม่จำเป็นต้องมีการปกครองท้องถิ่นก็ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นเพียงกลไกการบริหารด้านเทคนิค และก็ไม่จำเป็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นจะยอมรับค่านิยมแบบประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรเหล่านั้นอาจจะแตกแยกกัน (decisive) ไม่นิยมความเสมอภาค (in egalitarian) และขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของส่วนรวม (contrary to the public will) นอกจากนี้ บางท้องถิ่นอาจคิดถึงการแบ่งแยกดินแดนออกไปเป็นรัฐอิสระอีกด้วย ทศนะเช่นนี้มีผลต่อระบบการบริหารและการจัดการการปกครองท้องถิ่นของฝรั่งเศส ก่อนที่จะเกิดการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕

สำนักที่สาม การปกครองท้องถิ่นมีความจำเป็นในระบอบประชาธิปไตย เพราะมันช่วยให้คนในท้องถิ่นต่างๆ ได้เสนอปัญหาและหาทางแก้ไข ซึ่งงานเช่นนี้ไม่อาจให้รัฐบาลกลางทำ จอห์น สจีวิต มิทล์ ให้ความเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการศึกษาทางการเมือง และเป็นแหล่งสร้างความสามัคคีในท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นปัจจัยลำดับต้นๆ ของประชาธิปไตย ในทัศนะของแพนเทอร์-บริก การปกครองท้องถิ่นเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับประชาธิปไตยระดับชาติ เพราะมันเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ออกความเห็น (creating a democratic climate of opinion) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของเขาเอง

การปกครองท้องถิ่นยังสร้างค่านิยมแบบประชาธิปไตยที่สำคัญ ๒ อย่างคือ ความชอบธรรมของเหตุผลของแต่ละคน และความจำเป็นที่จะต้องคัดเลือกเหตุผลเหล่านั้นว่าอันไหนมีความเหมาะสมมากที่สุด ความเห็นเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่นในอังกฤษ ซึ่งได้ทำให้เกิดประเพณีการปกครองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยที่มั่นคงในประเทศดังกล่าว

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่ามีความเห็นแตกต่างอย่างสำคัญในทวีปยุโรปเกี่ยวกับฐานะและบทบาทของการปกครองท้องถิ่นและความสัมพันธ์กับรัฐบาลกลาง และความแตกต่างทางความคิดก็ได้ส่งผลให้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน

ทัศนะที่ต่างกัน ไม่เพียงแต่ได้ปรากฏในยุโรป ในช่วงศตวรรษแรกของการสถาปนาประเทศสหรัฐฯ ความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญเช่นกัน ในดินแดนโลกใหม่ คนอเมริกันกลุ่มหนึ่งไม่เพียงแต่ได้ต่อสู้เพื่อเอกราชจากอังกฤษ หากยังได้รณรงค์เพื่อสิทธิในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นอีกด้วย หลังจากที่ได้ออมรับระบบการเมืองการปกครองระดับชาติได้แล้ว

อย่างไรก็ตาม มีความคิดเห็นแตกออกเป็น ๒ ฝ่าย คือฝ่ายนิยมรัฐบาลกลาง หรือนิยมระบบรวมศูนย์ (Federalists หรือ Centralists) และฝ่ายอำนาจอยู่ที่ประชาชน หรือเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ (Decentralists) แต่ในความเป็นจริง ตั้งแต่แรกก่อตั้งสหรัฐอเมริกา ระบบสหพันธรัฐ (Federal System) ก็มีเจตนารมณ์ตั้งแต่แรกเริ่มอยู่แล้วว่า ให้มีทั้งรัฐบาลกลาง รัฐบาลมลรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งก็คือยอมรับระบบการปกครองแบบกระจายอำนาจโดยพื้นฐาน ปัญหาที่มีอยู่เพียงว่าจะจัดแบ่งอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลระดับรัฐและท้องถิ่นอย่างไรให้ลงตัวเท่านั้นเอง และด้วยเหตุนี้ ช่วง ๑ ทศวรรษแรกของการสถาปนาประเทศนี้จึงเต็มไปด้วยการค้นหาและขัดแย้งกันเพื่อจัดระบบการแบ่งสรรอำนาจดังกล่าว

๒) บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ

แนวคิดต่อการปกครองท้องถิ่นที่มีความเห็นต่างกันอยู่บ้าง นั่นก็คือ การมองว่าการปกครองท้องถิ่น ไม่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการปกครองในระดับชาติ ซึ่งก็มักเป็นฝ่ายที่นิยมระบบรวมศูนย์หรือฝ่ายนิยมรัฐบาลกลาง ซึ่งก็เห็นว่าในปัจจุบันเกือบจะไม่ค่อยเป็นที่นิยมกันแล้ว

สำหรับในปัจจุบันฝ่ายที่เห็นว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นแบบประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่นควรมาจากการเลือกตั้งและการปกครองท้องถิ่นเช่นนี้จะมีส่วนส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ ซึ่งเป็นความคิดเชิงบวกที่ได้รับความนิยมโดยทั่วไป และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการแล้ว บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชุมชนและระดับประเทศ ดังนี้

ประการแรก ก่อให้เกิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Greater political participation by the people) การปกครองท้องถิ่นซึ่งมีผู้นำมาจากการเลือกตั้งมีประโยชน์เริ่มตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจของประชาชน และการที่ผู้นำเหล่านั้นมาจากการเลือกตั้งเสนอนโยบายให้ประชาชนได้ทราบ ได้คิด ถกเถียงและตัดสินใจเลือก ก็ย่อมส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

ประการที่สอง ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชน (Accountability) ที่ผ่านมามีคำว่า Accountability เป็นคำที่ไม่ค่อยปรากฏในสังคมไทย แต่เป็นคำที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก เพราะคำนี้หมายถึงพันธะสัญญาหรือความรับผิดชอบต่อในทางการเมืองที่ผู้นำมาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากว่าประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนของตน ตัวแทนเหล่านั้นจึงจะต้องมีความรับผิดชอบในแง่ที่ว่า ตัวเขาเข้าไปทำงานอะไร ผลของงานเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือส่วนตัว ต้องอธิบายได้ว่าทำไมต้องทำเช่นนั้น เช่น ทำไมจึงไม่มี ส.ส. คนไหนเสนอร่าง พ.ร.บ. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ทำไมสภาผู้แทนฯ ไม่พิจารณาดำเนินการให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในทุกๆ เทศบาล ทำไมนายอำเภอยังคงเป็นประธานกรรมการสุขาภิบาลโดยตำแหน่งในยุคปัจจุบัน ทำไมกระทรวงมหาดไทยยอมให้มีการเลือกตั้งระดับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ไม่ปรับปรุงการเลือกตั้งในระดับสุขาภิบาล เทศบาลและจังหวัด ทำไมผู้แทนของตนจึงไปยกมือสนับสนุนรัฐบาล ทำไมรัฐบาลจึงจัดสรรงบประมาณแบบนั้น เมื่อไรรัฐบาลจะเริ่มดำเนินโครงการระบบขนส่งมวลชนอย่างจริงจัง และใช้มาตรการควบคุมปริมาณรถเก๋งและรถจักรยานยนต์ ประชาชนอยากรู้ในสิ่งเหล่านี้ และต้องการมีเสียงในการกำหนดทิศทางของประเด็นเหล่านี้

ประการที่สาม การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะขจัดระบบเผด็จการโดยรัฐบาล กล่าวคือ เมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ท้องถิ่นเข้มแข็ง สถาบันทางการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะ พรรคการเมืองมีความมั่นคง การยึดอำนาจและใช้อำนาจเผด็จการจากส่วนกลางเป็นไปได้ยาก การปฏิวัติรัฐประหารจึงไม่มีโอกาสเกิดได้ง่าย ซึ่งมองเตสกีเออ (Montesquieu) ได้เขียนสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นในยุโรปสมัยนั้นว่า “การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะสามารถต่อต้านคลื่นการปฏิวัติรัฐประหารได้ และการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระจะช่วยส่งเสริมให้สถาบันการเมืองต่างๆ ในยุโรปมีความมั่นคงยิ่งขึ้น”

ประการที่สี่ การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ ในแง่นี้นับว่าการเมืองการปกครองท้องถิ่นประสบความสำเร็จในอันที่จะพัฒนาประชาธิปไตยในแง่ของผู้นำทางการเมืองได้รับการอบรม การเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่นทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้นด้วยเหตุที่ได้รับความนิยม สรีทธาจากประชาชน จึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้น การเขยิบจากสมาชิกสภาเทศบาลมาเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นับเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองสูง

ประการที่ห้า การสร้างประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน จากนั้นจึงขยายไปถึงระดับประเทศ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติ เพราะจะทำให้เกิดการพัฒนาการเมืองในวงกว้าง ซึ่งในบั้นปลายจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติโดยง่าย

การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง (Political Maturity) นั่นคือประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหารการเมือง ท้องถิ่นการต่อสู้แย่งชิงกันตามวิถีทางการเมือง ในที่สุดประชาชนจะรู้สึกถึงการรักษผลประโยชน์ของตน การมีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองการปกครองนั้นๆ เขาควรเลือกใคร พรรคการเมืองใดที่เขาคิดว่าดีที่สุด ทั้งนี้เพราะการปกครองท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดและประชาชนสามารถติดต่อสื่อสารเข้าถึงในนโยบาย และติดตามพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ได้ดีกว่านักการเมืองระดับชาติ

ประการที่หก การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน (politicization) ด้วยเหตุที่การเมืองในท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับชาติ และย่อมมีความเป็นไปได้ทางการเมืองในท้องถิ่นเอง คือ มีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอๆ ในท้องถิ่นรูปต่างๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ถ้ามีมากพอจะส่งผลให้เกิดความคึกคัก และทำให้การเมืองการปกครองในท้องถิ่นมีชีวิตชีวาประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวข้องและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา เพราะการเข้าสู่วิถีการเมืองเป็น

ถนนสายหนึ่งที่จะนำไปสู่เมืองประชาธิปไตย โดยการปกครองท้องถิ่นจะทำให้คนเข้าสู่สภาพการเมือง เดินไปสู่การเมือง เอาใจใส่ต่อการเมือง มีความรู้สึกว่าตนเองจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องไม่โดยตรงก็โดยอ้อมกับการเมือง เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่สมควรจะอุทิศเวลาให้ตามสมควร การบริหารกิจการท้องถิ่นมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างทันตาเห็นมากกว่าการบริหารงานของรัฐ

๒. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

๒.๑ ความหมายของปัจจัย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของปัจจัยไว้ว่า “เหตุอันเป็นทางให้เกิดผล , หนทางเช่น การศึกษาเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้ความสามารถ”^๕

พระพุทธศาสนา “หัวข้อธรรม” ได้ให้ความหมายของปัจจัยไว้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. เหตุที่ให้ผลเป็นไป, เหตุ, เครื่องหนุนให้เกิด
๒. ของสำหรับอาศัยใช้, เครื่องอาศัยของชีวิต, สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมี ๔ อย่างคือ
 - ๒.๑ จีวร (ผ้านุ่งห่ม)
 - ๒.๒ บิณฑบาต (อาหาร)
 - ๒.๓ เสนาสนะ (ที่อยู่อาศัย, ที่นั่งที่นอน)
 - ๒.๔ ศิลาณปัจจัยเภสัชบริขาร หรือ เภสัช (ยาและอุปกรณ์รักษาโรค)^๖

๒.๒ ลักษณะของปัจจัย

ปวิรรต วรวิวัฒนกุล ได้อธิบายลักษณะของปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาดังนี้

๑. ประชาชน คือ ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายเพื่อจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการผลิต
๒. ประชาชน คือ ผู้มีบทบาทในการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ ที่จะทำให้ระดับรายได้และการจ้างงานสูงขึ้น เป็นผลให้ชีวิตความเป็นอยู่สูงขึ้น
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับบริการสาธารณะโดยตรง และได้รับปัจจัยการผลิตที่จำเป็นตรงตามที่ต้องการมากขึ้น

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕), หน้า ๖๕๖.

^๖ พระพุทธศาสนา , “หัวข้อธรรม หมวด ๔ จตุกกะ”, ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๕, <<http://www.dhamathai.org/dhama/group01.php>> (๑๘ July ๒๐๐๖)

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยความสมัครใจยอมทำให้มีโอกาสในการพึ่งตนเองมากขึ้น เพิ่มความมั่นใจตนเองให้สูงขึ้น และมีศักยภาพสูงขึ้น^{๑๑}

๒.๓ องค์ประกอบของปัจจัย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๑๒} ได้อธิบายองค์ประกอบของปัจจัยไว้ว่า องค์ประกอบหรือส่วนประกอบคือ ปัจจัยในการผลิต, คำ “ปัจจัย” กับคำ “เหตุ” มักใช้แทนกันได้, เครื่องอาศัยยังชีพ, เครื่องอาศัยเลี้ยงชีวิตของบรรพชิตในพระพุทธศาสนา ๔ อย่าง คือ จีวร (ผ้านุ่งห่ม) บิณฑบาต (อาหาร) เสนาสนะ (ที่อยู่) คิลานเภสัช (ยา) รวมเรียกว่า จตุปัจจัย คือ ปัจจัย ๔ โดยปริยายหมายถึงเงินตราก็ได้ (มักใช้แก่ภิกษุสามเณร)

๒.๔ ความหมายของการพัฒนา

ธนิญ ญาณพิทักษ์ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า การพัฒนาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญ ความงอกงาม ความเปลี่ยนแปลงในทางดี สำหรับในทางการเมือง คือหน้าที่ลำดับแรกของรัฐบาลแห่งชาติเปลี่ยนแปลง เมื่อชาติเคลื่อนจากลำดับขั้นหนึ่งไปอีกลำดับขั้นหนึ่ง และที่แต่ละลำดับขั้นของรัฐบาลแห่งชาติ ถ้าเมื่อว่าจะได้เรียกได้ว่า “พัฒนาแล้ว” ต้องสามารถทำหน้าที่ใหม่ๆ ได้พร้อมๆ กับที่รวบรวมผลได้จากอดีต ในเวลาที่ประเทศใดได้เจริญเป็นลำดับขั้นเลข^{๑๓}

สมบัติ จันทวงศ์ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการเมือง ดังนี้

๑. สภาพทางการเมืองอันช่วยสนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
๒. เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่
๓. เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย ในที่นี้คือระบบราชการ

ระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันสมัยสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

^{๑๑} ปรีวรรต วรวิวัฒน์กุล, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๓, หน้า ๒๔.

^{๑๒} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๖, อ้างแล้ว.

^{๑๓} ธนิญ ญาณพิทักษ์, รัฐ ๔๓๑ พัฒนาการทางการเมือง, (อุบลราชธานี : โรงพิมพ์แผนกบริการการศึกษา วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, ๒๕๒๒), หน้า ๑-๒.

๔. เป็นเรื่องของการระดมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง
๕. เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย
๖. เป็นเรื่องของความมีเสรีภาพ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ^{๓๓}

ลิจิต หมู่ดี ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ในอันที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตน โดยต่อเนื่อง โดยอธิบายว่า กระบวนการพัฒนาจะส่งผลถึงคนส่วนใหญ่ใน ๓ ลักษณะคือ

ประการแรก การพัฒนาหมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ก็เป็นเรื่องของการมีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถให้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและลดความขัดแย้ง โดยสันติวิธี เป็นต้น

ประการที่สอง การพัฒนาหมายถึง ความมั่นคง ถ้าเป็นทางเศรษฐกิจก็หมายถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ไม่มีปัญหาเรื่องเงินเฟ้อ เงินฝืด ถ้าในสังคมมีความมั่นคง ก็คือสังคมมีความสงบสุข สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยปราศจากความรุนแรง

ประการที่สาม การพัฒนาหมายถึง ความเป็นธรรม ในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร^{๓๔}

๒.๕ ลักษณะของการพัฒนา

สมบัติ จันทรวงศ์ ได้อธิบายลักษณะของการพัฒนาไว้ดังนี้ คือเป็นเรื่องของการพัฒนาของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ ที่ต้องพิจารณาในทุกๆ ด้าน การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสังคม คือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ ได้ ทั้งนี้ยังได้อธิบายถึงลักษณะของการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองไว้ดังนี้

^{๓๓} สมบัติ จันทรวงศ์, รัฐศาสตร์ : สถานภาพและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑), หน้า ๑๖๕-๑๖๖.

^{๓๔} ลิจิต หมู่ดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดปทุมธานี”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้า ๒๑.

๑. การแบ่งแยกความแตกต่างในโครงสร้างทางการเมือง

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบของโลก วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมจารีตประเพณีมักเป็นแบบไม่มีเหตุผล ชัดถ้อยในเรื่อง โขกลาง หรือความเชื่อที่มีติดต่อกันมาโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล

๓. ความเป็นอิสระของระบบย่อย มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีการจัดองค์การที่ดี และสามารถดำเนินงานได้ โดยมีอิสระพอสมควร^{๑๕}

สุพรรณณี ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ ได้อธิบายลักษณะของการพัฒนาไว้เป็น ๒ แนวทางคือ

๑. การพัฒนาแนวปริมาณ การพัฒนาแนวนี้นี้ให้ความสำคัญสูงสุดแก่เรื่องการขยายตัวเชิงปริมาณ ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การพัฒนาเราจะพบเสมอว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจคือเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา

๒. การพัฒนาแนวคุณภาพ การพัฒนาแนวนี้นับว่า “คุณภาพ” สำคัญกว่า “ปริมาณ” เป้าหมายของการพัฒนาคือ คุณภาพชีวิตที่เหมาะสมและยั่งยืนยาวนานภายใต้ขอบเขตและกฎเกณฑ์ของนิเวศวิทยา^{๑๖}

๒.๖ องค์ประกอบของการพัฒนา

สมบัติ จันทรวงศ์ ได้อธิบายองค์ประกอบของการพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองไว้เป็น ๓ ประการคือ

๑. ความเท่าเทียมกัน (Equality) การเท่าเทียมกันมิได้หมายถึงเท่าเทียมเฉพาะตามกฎหมายหรือสิทธิเท่าเทียมกันในทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ

๒. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย (Output) ของระบบ เป็นเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาล รวมตลอดทั้งเงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล

^{๑๕} สมบัติ จันทรวงศ์, รัฐศาสตร์ : สถานภาพและการพัฒนา, อ้างแล้ว.

^{๑๖} สุพรรณณี ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ, การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิดและวิธีการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๔.

๓. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) ^{๑๑}

๓. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

๓.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือวิธีการที่ให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการดำเนินการปกครองพอสมควร โดยมีเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการกิจการเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นคือหลักการที่ราชการส่วนกลางมอบอำนาจในการดำเนินการบางอย่าง ให้แก่องค์กรอื่นๆ ซึ่งมีได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลาง รับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั้นๆ เอง โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนกลางเพียงแต่คอยควบคุมดูแลให้้องค์การส่วนท้องถิ่น ดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อยเท่านั้น หรือการปกครองส่วนท้องถิ่นคือการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นจัดดำเนินการเอง มีอิสระจากการควบคุมของฝ่ายนิติบัญญัติจากราชการส่วนกลาง และมีอำนาจอิสระแต่งตั้งบรรจบุคคลเข้าทำงาน มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานและมีอิสระในการควบคุมการใช้เงินบางส่วนอันแน่นอน ^{๑๒}

อุทัย หิรัญโต ให้ความหมายไว้ว่า “หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในระดับต่ำกว่ารัฐ ซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมาย และมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำภารกิจในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งอำนาจเก็บภาษี เจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว อาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยท้องถิ่นเองก็ได้” ^{๑๓}

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดที่มีองค์กรเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารงานคลัง การวินิจฉัยตัดสินใจ และมีสภาท้องถิ่นเป็นองค์กรสำคัญขององค์กรนั้น” ^{๑๔}

^{๑๑} สมบัติ จันทรวงศ์, รัฐศาสตร์ : สถานภาพและการพัฒนา, อ่างแล้ว.

^{๑๒} ประยุทธ์ ปรีชาภรณ์, “การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๒๒, หน้า ๓๑.

^{๑๓} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า ๔.

^{๑๔} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๗.

อุทัย หิรัญโต ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของคน การบริหารงานท้องถิ่นที่ต้องมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลยังต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น” ^{๒๐}

๓.๒ การกระจายอำนาจกับการปกครองท้องถิ่น

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ มีหลักการอันเป็นกรอบแนวความคิดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. หลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกล่าวคือ ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและการจัดบริการสาธารณะ ตลอดจนการบริหารภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงภายใต้ความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ

๒. หลักความสัมพันธ์ของการบริหารราชการแผ่นดินกล่าวคือ ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปรับบทบาท อำนาจ หน้าที่ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นใหม่ ซึ่งราชการบริหารส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการหลักในการดำเนินกิจการของรัฐ ในขณะที่ราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในภารกิจ ระดับมหภาคและทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการดำเนินงานของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

๓. หลักประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกล่าวคือ ในการกระจายอำนาจต้องคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถ และประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ตลอดจนการเร่งส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น สนับสนุน และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

^{๒๐} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า ๒.

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจนี้มีข้อที่ควรพิจารณา คือ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
ผลกระทบ ดังนี้

๑. ขอบเขตของการกระจายอำนาจ หากมีการกระจายอำนาจเกินขอบเขตอาจจะนำมาซึ่ง
การบั่นทอนเอกภาพและความมั่นคงของประเทศ ปัญหาสำคัญอยู่ที่จะทำอย่างไร ส่วนกลางจึงจะ
กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และสามารถปกครองตนเองได้อย่างอิสระ โดยไม่เกิดผล
เสียหายแก่ท้องถิ่นและเอกภาพของรัฐ

๒. การคำนึงถึงประโยชน์ของท้องถิ่นแก่ฝ่ายเดียว การกระจายอำนาจทำให้ราษฎรใน
ท้องถิ่นเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นของตน สำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เพราะ
การมีส่วนร่วมที่มากขึ้นในการปกครองตนเอง จะทำให้เกิดลักษณะมุ่งสร้างสรรค์ความเจริญใน
ท้องถิ่นฝ่ายเดียว บางครั้งอาจลืมนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมไป อันเป็นเหตุให้เกิดการพิพาทระหว่าง
ท้องถิ่นกับท้องถิ่น หรือท้องถิ่นกับรัฐบาลกลางได้

๓. การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น การกระจายอำนาจทำให้เกิดผู้นำท้องถิ่น แม้ว่า
มาจากการเลือกตั้งก็ตาม แต่ก็อาจเกิดการถือพรรคถือพวกมุ่งทำประโยชน์แก่พรรคพวกของตน ซึ่ง
เป็นการมีบทบาทและส่วนร่วมทางการเมือง โดยปราศจากความรับผิดชอบอย่างเพียงพอ ขาดการ
คำนึงถึงจุดหมายของการกระจายอำนาจในการปกครองท้องถิ่นไป กรณีเช่นนี้ ย่อมทำให้ราษฎรไม่
พอใจและได้รับความเดือดร้อนมากยิ่งขึ้นกว่าที่จะปกครองโดยราชการส่วนกลางที่มีความรับผิดชอบ
เสียอีก

๔. การใช้จ่ายงบประมาณ การจัดระเบียบการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจ
ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหลักการรวมอำนาจ เพราะต้องมีการแบ่งงบประมาณให้เป็นของ
ท้องถิ่น โดยเฉพาะ การมีเจ้าหน้าที่ มีเครื่องมือเครื่องใช้ของตน โดยเฉพาะ ไม่อาจจะใช้วิธีการ
หมุนเวียนกันใช้แบบรวมอำนาจได้ และการใช้จ่ายของท้องถิ่นอาจเป็นไปแบบสุรุ่ยสุร่ายหรือใช้จ่าย
ในกิจการที่ไม่สมควร จึงต้องมีการตรวจสอบที่รัดกุมพอ

๕. ขาดความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่น เมื่อคำนึงถึงว่าทุกท้องถิ่นได้รับการบริการจากรัฐ
อย่างเท่าเทียมกัน การกระจายอำนาจก็ขัดกับหลักดังกล่าว หากมีการกระจายอำนาจมากเพียงใด ก็ยิ่ง
เพิ่มความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น เพราะการที่ท้องถิ่นดำเนินกิจการของตน โดยมีอิสระทางการคลัง
รัฐบาลย่อมมีบทบาทจำกัดในการดูแล อย่างไรก็ตาม ท้องถิ่นเจริญแล้วก็ย่อมมีรายได้ มีปัญหา ไม่
เหมือนกับท้องถิ่นที่ยังไม่เจริญ จึงอาจทำให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งเหลื่อมล้ำกัน

๖. การคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของประชาชน ในการกระจายอำนาจให้
ท้องถิ่น จะต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถซึ่งสามารถมองได้สองประการ คือ

ประการแรก ระดับความรู้ความสามารถของท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญอาจไม่สอดคล้อง และรองรับองค์การปกครองท้องถิ่นได้ นอกจากนั้น ระดับความเจริญก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น การจัดตั้งและดำเนินงานการปกครองท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของความรู้ความสามารถ และระดับความเจริญของเมือง

ประการที่สอง รัฐบาลจะต้องสร้างองค์การปกครองท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถดึงบุคคลที่มีความรู้ความสามารถของท้องถิ่นให้เข้ามาบริหารงาน โดยใช้วิธีการกระจาย อำนาจให้ท้องถิ่นมีภารกิจและงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้^{๒๑}

๓.๓ ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แบ่งการบริหาร ประเทศออกเป็น ๓ ส่วน เราเรียกการแบ่งนี้ว่า “การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน” ประกอบด้วย ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (ดูแผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างการจัดระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน)^{๒๒}

ส่วนท้องถิ่น คือ การให้ราษฎรมีอำนาจในการปกครองตนเอง ตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่น ของตนเอง และตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง

ดังนั้น โดยหลักการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนใน ท้องถิ่นนั้นๆ ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งก็จะดำเนินงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ขณะรณรงค์หา เสียง ประชาชนจึงเป็นผู้กำหนดนโยบายของการบริหารงานส่วนท้องถิ่น (ต่างจากส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบาย)

การบริหารของส่วนท้องถิ่นถือหลักการกระจายอำนาจให้กับประชาชนโดยตรง

ความแตกต่างระหว่างการแบ่งอำนาจกับการกระจายอำนาจ คือ ในการแบ่งอำนาจผู้แบ่ง อำนาจยังทรงไว้ซึ่งความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ส่วนการกระจายอำนาจผู้รับมอบ อำนาจต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินการและการตัดสินใจของตนเอง

โครงสร้างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ สภาท้องถิ่น ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้นๆ

^{๒๑} วุฒิสาร ดัน ไชย, การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๔.

^{๒๒} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบัน นโยบายการศึกษา, ๒๕๔๓), หน้า ๑-๗.

และคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทางอ้อม กล่าวคือ ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วสมาชิกสภาท้องถิ่นเลือกสมาชิกด้วยกันเองให้เป็นคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นนั้นๆ (ดูแผนภูมิที่ ๒ โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบัน มีอยู่ ๕ รูปแบบได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาเป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ) เดิมรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเรามี ๖ รูปแบบ คือ มีรูปแบบสุขาภิบาล ซึ่งเป็นรูปแบบเก่าแก่ที่สุดปัจจุบันสุขาภิบาลเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลทุกแห่ง จึงไม่เหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลอีกต่อไป ซึ่งเราจะค่อยๆ ทำความรู้จักไปเรื่อยๆ ทีละรูปแบบ

เทศบาล

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเทศบาล

ความคิดในเรื่องการจัดตั้งเทศบาล เริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชการที่ ๖ ในรูปของธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนครภิบาล พ.ศ. ๒๔๖๑ โดยใช้กับเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการคือ ประการแรก ประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ ประการที่สอง เป็นสถาบันสนองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เทศบาลจึงจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีการจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ การจัดตั้งเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและมีกรณีแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท แต่ละประเภทมีเงื่อนไขการจัดตั้ง ดังนี้

๑. เทศบาลตำบล ใช้เกณฑ์รายได้เป็นตัวกำหนด คือ พื้นที่ใดจะจัดตั้งเป็นเทศบาลจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ประชากร ๗,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๒. เทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓. เทศบาลนคร คือ ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร ^{๒๔}

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ ๒ ลักษณะ คือ หน้าที่ที่ต้องกระทำ และหน้าที่ที่เทศบาลมีอำนาจพิจารณากระทำได้ โดยพิจารณาจากความจำเป็นของราษฎรในแต่ละเทศบาล ดังนี้

๑. เทศบาลตำบล

๑.๑ หน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องกระทำในเขตเทศบาล

๑) การรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การจัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

๒) การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ

๓) การให้บริการแก่ราษฎร ได้แก่ การรักษาความสะอาดถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

๔) หน้าที่อื่นๆ หรือที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

๑.๒ หน้าที่ที่เทศบาลอาจกระทำได้ตามความจำเป็น หรือมีความสามารถกระทำได้ คือ การให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มเติมขึ้น ได้แก่การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา การจัดให้มีโรงพยาบาลสัตว์ การจัดให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น การจัดให้มีและบำรุงการระบายน้ำ และการเทศาภิบาล

^{๒๔} นันทวัฒน์ บรมานันท์, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๒๘-๔๔.

๒. เทศบาลเมือง

๒.๑ หน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องกระทำในเขตเทศบาล

- ๑) หน้าที่ที่บังคับให้เทศบาลตำบลต้องกระทำ
- ๒) การให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ การจัดให้มีการบำรุงทางระบายน้ำ การจัดให้มีและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม สาธารณะ การจัดให้มีการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น การจัดให้มีการดำเนินกิจการ โรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

๒.๒ หน้าที่ที่เทศบาลเมืองอาจกระทำได้ตามความจำเป็น หรือมีความสามารถกระทำได้

- ๑) การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และการรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- ๒) การให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดให้มีตลาดทำเทียมเรือและท่าข้าม การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร การจัดให้มีและบำรุงสงเคราะห์มารดาและเด็ก การจัดให้มีและบำรุงโรงพยาบาล การจัดให้มีการสาธารณูปการการจัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อสาธารณสุข การจัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา การให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับกีฬาและพลศึกษา และการเทศพาณิชย์

๓. เทศบาลนคร

๓.๑ หน้าที่ที่เทศบาลนครต้องกระทำในเขตเทศบาล

- ๑) หน้าที่ที่บังคับให้เทศบาลเมืองต้องกระทำ ซึ่งจะเห็นว่ารวมถึงหน้าที่ที่บังคับให้เทศบาลตำบลต้องกระทำด้วย
- ๒) การให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์แม่และเด็ก และกิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

๓.๒ หน้าที่ที่เทศบาลนครอาจกระทำได้ตามความจำเป็น หรือมีความสามารถกระทำได้^{๒๕} ได้มีรายการเช่นเดียวกับหน้าที่ที่เทศบาลเมืองอาจกระทำได้ตามความจำเป็น หรือมีความสามารถกระทำได้^{๒๕}

^{๒๕} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น, อ้างแล้ว, หน้า ๓๐-๓๒.

โครงสร้างเทศบาล

เทศบาลแบ่งโครงสร้างองค์กรออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ “ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งวิธีการได้มาขององค์กรเทศบาล มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการได้มาซึ่งคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรตามระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา (ดูแผนภูมิที่ ๓ โครงสร้างเทศบาล ภาคผนวก ก, หน้า ๑๐๔)”^{๒๖}

สภาเทศบาล

ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเรียกว่า สภาเทศบาล อันเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี มีหน้าที่พิจารณาร่างข้อบัญญัติเทศบาลเพื่อออกเป็นข้อบัญญัติเทศบาลสำหรับใช้นับตั้งต่อไป และกำกับดูแลการบริหารเทศบาลของคณะเทศมนตรี จำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลจะขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล โดยเทศบาลตำบลมี ๑๒ คน เทศบาลเมือง ๑๘ คน และเทศบาลนคร ๒๔ คน

คณะเทศมนตรี

ฝ่ายบริหารของเทศบาลจะเรียกว่า คณะเทศมนตรี มาจากความเห็นชอบของสภาเทศบาลแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี จำนวน ๑ คน และเทศมนตรีอีกจำนวนหนึ่ง คือ เทศบาลตำบล ๒ คน เทศบาลเมือง ๒-๓ คน (มีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป) และเทศบาลนคร ๔ คน คณะเทศมนตรีจึงเป็นองค์กรเทศบาลฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่บริหารกิจการเทศบาล โดยนายกเทศมนตรีมีฐานะเป็นหัวหน้าคณะเทศมนตรีมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการเทศบาลตามกฎหมาย

การบริหารงานของเทศบาล จะมีการจัดแบ่งส่วนราชการของเทศบาลออกเป็นส่วนต่างๆ เช่น สำนักปลัดเทศบาล กองวิชาการ กองคลัง กองช่าง กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม และกองการศึกษา เป็นต้น บางเทศบาลอาจจัดแบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนหรือสำนัก เช่น สำนักนโยบายและแผนสำนักการศึกษา สำนักโยธา เป็นอาทิ เพื่อดูแลและรับผิดชอบงานในภารกิจทั้งงานเชิงนโยบายและงานบริการ ซึ่งเป็นงานประจำที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ของท้องถิ่นนั้นๆ (ดูแผนภูมิที่ ๔ การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล)

^{๒๖} สิริพร มณีทัศน์, “การจัดทำบริการสาธารณะท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีเทศบาลและกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้า ๑๓๖.

รายได้ของเทศบาล

เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ คือ เทศบาลอาจมีรายได้จากเงินดังต่อไปนี้

๑) รายได้จากภาษีตามที่มีกฎหมายกำหนด ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

- ภาษีอากรที่เทศบาลจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์
- ภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้แก่เทศบาล ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และภาษีธุรกิจตามที่กฎหมายกำหนด
- ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บและมอบให้เทศบาลทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษี และค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน

๒) รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

๓) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล

๔) รายได้จากสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์

๕) รายได้จากพันธบัตรเงินกู้ หรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

๖) เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ และนิติบุคคลต่างๆ ซึ่งกรณีการกู้เงินนี้แต่เดิมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้กู้เงินได้แต่เฉพาะจากกระทรวง ทบวง กรม และองค์การต่างๆ เท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้มีการกู้เงิน จากนิติบุคคลได้ด้วย

๗) รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๘) รายได้จากเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศไว้

๙) รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

การกำกับดูแลเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนกลางกับเทศบาลหรือการกำกับดูแลเทศบาลว่า มี ๒ ลักษณะคือการกำกับดูแลการกระทำของเทศบาลกับการกำกับดูแลองค์กรและบุคคลไว้ ดังนี้

๑) การกำกับดูแลการกระทำของเทศบาล มีการกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้น ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งอำนาจดังกล่าวผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถชี้แจง แนะนำ ตักเตือน และตรวจสอบกิจการ เรียก รายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือ

พนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้ ในกรณีนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้อำนาจแก่นายอำเภอในการช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับดูแลเทศบาลอีกด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลนครเห็นว่า คณะเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติภารกิจของเทศบาลไปในทางที่อาจก่อความเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ได้ชี้แจงแนะนำตักเตือน แล้วไม่ปฏิบัติตามให้นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนหรือระงับการปฏิบัติของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีไว้ก่อนได้ แล้วรีบรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายใน ๑๕ วัน เพื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะได้วินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรตามมาตรา ๑๒ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

นอกจากนี้ เมื่อมีความจำเป็นอาจให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เทศบาลใดอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทยโดยตรงได้ โดยให้อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดอันเกี่ยวกับเทศบาลเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๑๕ แห่งกฎหมายว่าด้วยตนเอง

๒) การกำกับดูแลองค์กรและตัวบุคคล ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติภารกิจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่งหรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศบาลมนตรีผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ ตามมาตรา ๑๓

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยังมีอำนาจยุบสภาเทศบาล เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งหรือแต่งตั้งสมาชิกเทศบาลใหม่ได้ ตามมาตรา ๑๔

๔. ทฤษฎีประชาธิปไตย

ทฤษฎีประชาธิปไตยเป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยคือ การปกครองที่มีอำนาจธิปไตยสูงสุด ประกอบด้วย อำนาจอธิปไตย บริหารและตุลาการ ซึ่งเป็นอำนาจของปวงชน ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านการจัดระเบียบการจัดการปกครองประเทศ และวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยอมรับสิทธิเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยอาศัยกระบวนการเลือกตั้ง โดยเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และใช้อำนาจทางการเมืองแทน ซึ่งหมายถึง ความสามารถที่จะกำหนดและบังคับใช้สิทธิและหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ชอบธรรม ตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

๑. หลักที่ถือว่าประชาชนเป็นแหล่งที่เกิดและเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

๒. หลักการในการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓. การใช้หลักเหตุผล

๔. หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิของฝ่ายข้างน้อย

๕. กฎหมายหรือหลักนิติธรรม

๖. หลักความเสมอภาค ^{๒๖}

๔.๑ ความหมายของการเมืองการปกครอง

จากความหมายของคำว่า การเมือง (Politics) ได้มีนักรัฐศาสตร์ให้คำนิยามหรือความหมายไว้แตกต่างกันตามทรรศนะของแต่ละท่าน เพราะคำว่า “การเมือง” มีความหมายกว้างมาก และนักรัฐศาสตร์ต่างก็มีมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

Max Weber นักสังคมวิทยาชาวเยอรมนี ได้ให้คำนิยามว่า “การเมือง” หมายถึง “การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อแบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือระหว่างส่วนย่อยๆ ภายในรัฐ” ^{๒๗}

Harold Lasswell ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง” คือ “การศึกษาว่าใครได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร เขาเน้นถึงประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับตลอดถึงเวลาและวิธีการที่ได้มาซึ่งประโยชน์นั้น โดยเหตุผลที่ว่า ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัดมักจะไม่สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกคน ทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงพร้อมๆ กัน การกำหนดวิธีการที่จะให้บุคคลได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ อันจำกัดนั้นจึงเป็นเรื่องของการเมือง” ^{๒๘}

Robert A. Dahl ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง” คือ “ความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับอำนาจปกครอง เขาเน้นที่อำนาจและการปกครอง โดยมีได้ค้ำเนิงว่าสิ่งเหล่านี้จะอยู่ในสภาพเช่นไร ถ้ามีองค์กรมีอำนาจบังคับบัญชา มีกฎระเบียบในการดำเนินงานอย่างมีระบบ ก็จัดเป็นระบบ

^{๒๖} จรูญ สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๕๓.

^{๒๗} Max Weber, *Theory of Social and Economic Organization*, tran. By A.B. Henderson and T. Persons, (London : Hodge, 1947), pp. 373 - 374.

^{๒๘} Lasswell, Harold. D., *Politics : who gets what, when and how*, (Meridian, 1958), p. 15.

การเมืองทั้งนั้น เขานับเอาองค์การทางศาสนา สหภาพแรงงาน และกิจการของเอกชน เป็นการเมืองด้วย”^{๓๐}

Dillon ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง คือ พฤติกรรมของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง คือในเรื่องการสถาปนารัฐและการตั้งรัฐบาลขึ้นมา” เขาเน้นเรื่องการจัดองค์การทางการเมือง คือการรวมตัวของมนุษย์ให้เกิดโครงสร้างทางการเมือง เช่น รวมกันจัดตั้งเป็นรัฐ เป็นพรรคการเมือง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น”^{๓๑}

O.V.Key ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง คือ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในเรื่องการบังคับบัญชาและถูกบังคับบัญชา การควบคุมและถูกควบคุม การเป็นผู้ปกครองและถูกปกครอง”^{๓๒}

David Easton ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรที่มีคุณค่าสำหรับสังคมซึ่งอยู่ในแนวเดียวกันกับกระบวนการวางนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายนั้น”^{๓๓}

S.S. Wolin ได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมืองมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การเมือง เป็นกิจกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันกันระดับบุคคลต่อบุคคล กลุ่มบุคคลต่อกันบุคคล และสังคมต่อสังคม

๒. การเมือง เป็นกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นในสภาพที่ค่อนข้างขาดแคลน

๓. การเมือง เป็นกิจกรรมซึ่งเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์อันมีผลประโยชน์อันมีผลสะท้อนต่อคนหมู่มาก”^{๓๔}

^{๓๐} Robert A. Dahl , “The City in the Future of Democracy”, (in American Political Science Review : (APSR) December, 1967), pp. 593.

^{๓๑} Conley, H. Dillon, et al, *Introduction to Political Science*, (Van Nosstrand : East – West ed., 1968), p. 2.

^{๓๒} Key V.O., *Politics, Partics and Presure Groups*, (4th cd.,, Cronwell, 1958), p. 6.

^{๓๓} Easton David, *The Political, System*, (New York : Knopf, 1957), p. 180.

^{๓๔} S.S. Wolin, *Politics and Vision*, (Little, Brown, 1960), pp. 10 - 11.

จากคำนิยามทั้งหลายที่ยกมานี้จะเห็นได้ว่า ความหมายของการเมืองมิได้คงที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บางความหมายก็กว้างเกินไป และบางความหมายค่อนข้างจะแคบ ดังนั้นจึงพอสรุปความหมายคำว่า การเมือง หมายถึง การกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายนั้น

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

การเมือง เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้อำนาจนั้นในการแบ่งปันประโยชน์ให้แก่ประชาชนในรัฐ ซึ่งกระทำโดยฝ่ายการเมืองหรือเรียกว่า นักการเมือง

“การปกครอง เป็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจทั้งหลาย ในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล หรือรักษากฎหมายบ้านเมือง” ^{๔๕}

จรรยา สุภาพ กล่าวถึง “ระบบการเมืองการปกครองไว้ว่า เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดข้อตกลงใจที่มีอำนาจบังคับในสังคม เช่น ในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยถือว่า ประชาชนทุกคนมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยเท่าเทียมกัน ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศและเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยเสมอกัน ประชาชนทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย หรือข้อตกลงใจหรือคำสั่งใดๆ เพื่อใช้บังคับในประเทศที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม” ^{๔๖}

สรุป ความหมายของการเมืองการปกครองได้ว่า การเมืองเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะทำการปกครองรัฐ มีการกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงาน โดยฝ่ายการเมือง ส่วนการปกครองนั้นเป็นการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่าย

๔.๒ ความหมายของประชาธิปไตย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่า หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

^{๔๕} การปกครอง, กรม, เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๖.

^{๔๖} จรรยา สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ, อ่างแล้ว, หน้า ๖.

๑. ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ และเป็นผู้ปกครองประเทศ
 ๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง หรือโดยอ้อม
 ๓. เป็นการปกครองที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด นโยบายและการดำเนินการของรัฐบาลจะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่
 ๔. ยึดเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครอง
 ๕. ประชาชนมีความเสมอภาคกัน และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด
 ๖. ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม^{๓๖}
- จรรยา สุภาพ กล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยนั้น อาจมีความหมายแคบกับความหมายกว้าง”^{๓๗}

ความหมายแคบ หมายถึง การที่ประชาชนมีอำนาจในการปกครอง คือ กรมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่างๆ ในการปกครอง เพื่อประโยชน์ของประชาชนนั่นเอง

ความหมายกว้าง หมายถึง “การดำเนินชีวิตของประชาชนที่มีการยอมรับสิทธิและเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ในด้านต่างๆ ซึ่งกันและกัน โดยมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทางเพื่อความผาสุกร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้บุคคลมีเสรีภาพในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การใช้ทรัพย์สิน การศึกษาความสัมพันธ์ติดต่อระหว่างกัน การเลือกนับถือศาสนา และการใช้ชีวิตตามความพอใจของตนเอง

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ กล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตย มีความหมาย ๓ ลักษณะ คือ ประชาธิปไตยในฐานะอุดมคติ หรือในฐานะที่เป็นแนวความคิดทางการเมือง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตและประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง”^{๓๘}

ในฐานะที่เป็นระบบความคิด ยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพ และเชื่อในสิทธิปัญญาของมนุษย์ในฐานะที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต เน้นที่การมีน้ำใจประชาธิปไตยที่ยึดหลักสิทธิ เสรีภาพความเสมอภาคและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ด้วยกัน ส่วนในฐานะที่เป็นระบบการเมือง ยึดหลักการว่าอธิปไตยมาจากประชาชน กล่าวคือ ถือว่าผู้ปกครองจะต้องมาจากความยินยอมพร้อม

^{๓๖} การปกครอง, กรม, เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, อ่างแล้ว, หน้า ๑๘.

^{๓๗} จรรยา สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ, อ่างแล้ว, หน้า ๑๗.

^{๓๘} กมล ทองธรรมชาติ และคณะ, หลักประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๑๑๗.

ใจกันของประชาชนและจะต้องปกครองตามความต้องการของประชาชน และถ้าผู้ปกครองใดไม่ปฏิบัติตามประชาชนมีสิทธิที่จะต่อต้านผู้ปกครองได้

จากหลักการดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตย คือ ระบบการเมืองที่ประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เป็นผู้กำหนดตัวผู้ปกครองและนโยบายของรัฐบาล โดยผ่านวิธีการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างเสรีและมีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการสับเปลี่ยนตัวผู้ปกครองประเทศตามความต้องการของประชาชน

เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าการปกครองของประชาชน บทบาทของการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงเป็นหัวใจของระบอบนี้ ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง

สุชุม นवलสกุล ได้กล่าวถึงลักษณะหรือรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในประเทศประชาธิปไตย อาจแบ่งได้เป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑. การเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์
๒. การเข้ามามีส่วนร่วมในพรรคการเมือง
๓. การเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง
๔. การเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล^{๑๑}

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ถือว่ามีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดีเท่าใด ก็จะทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมีมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนี้ ก็คือพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในสังคมการเมือง ซึ่งจะมีบทบาทมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ “วัฒนธรรมทางการเมือง” (Political Culture) ของคนสังคมนั้นด้วย

Gabriel Almond ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” ว่าหมายถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง หรือความโน้มเอียงที่บุคคลมีวัตถุประสงค์ หรือพฤติกรรมทางการเมือง

^{๑๑} สุชุม นवलสกุล, การเมืองการปกครองไทย, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๕), หน้า ๑๘.

เฉพาะเจาะจงบางประการ ซึ่งได้แก่ ทักษะคติที่บุคคลมีต่อบทบาททางการเมืองของตนเองในระบบสังคมนี้ด้วย^{๔๑}

Sidney Verba ได้กล่าวอธิบายเพิ่มเติมว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองประกอบขึ้นด้วยระบบความเชื่อ สัญลักษณ์และค่านิยมต่างๆ ซึ่งนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองต่างๆ ที่อุบัติขึ้นมา วัฒนธรรมทางการเมืองจึงช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองได้”^{๔๒}

Lucian Pye ได้เสนอความเห็นที่เห็นว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ทักษะคติ ความเข้าใจและความรู้สึกที่ช่วยให้บุคคลสามารถรู้ถึงความหมายของปรากฏการณ์ทางการเมือง และช่วยให้บุคคลสามารถจัดลำดับความสำคัญของกระบวนการทางการเมืองได้”^{๔๓}

Almond and Powell ให้ความหมาย “วัฒนธรรมทางการเมือง ว่าเป็นแนวโน้มเชิงทางการเมือง (Political Orientation) ๓ แบบ ดังนี้

๑. ความโน้มเอียงในการรับรู้ (Cognitive Orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบทางการเมือง ความรู้เกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของตนเอง และของผู้อื่นในระบบการเมือง รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำ และบทบาทของมวลชน เพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “ปัจจัยนำเข้า” และ “ผลิตผล” (Input – Output) ของระบบได้

๒. ความโน้มเอียงในเชิงสร้างความรู้สึกร่วมกัน (Affective Orientation) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียดังระบบการเมือง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อบทบาททางการเมืองของตนเอง และความรู้สึกที่บุคคลมีต่อบทบาทและกิจกรรมของผู้อื่นในระบบการเมืองด้วย

๓. ความโน้มเอียงในเชิงประเมินคุณค่า (Evaluation Orientation) หมายถึง การที่บุคคลสามารถใช้ดุลพินิจในการวิเคราะห์และประเมินพฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงการใช้ความสามารถในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติการ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลและวิเคราะห์กิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ซึ่งได้ปฏิบัติไปตามจริง การที่บุคคลสามารถตัดสินใจได้ก็จะต้องได้รับข่าวสารข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาพร้อมๆ กับต้องคำนึงถึงอิทธิพลของค่านิยมทางสังคมที่ยอมรับกันในระบบ และความรู้สึกส่วนตัวประกอบด้วย^{๔๔}

^{๔๑} Gabriel Almond and Sidney Verba, *The Civic Culture : Political Attitude and Democracy in Five Nations*, (Boston : Little, Brown, 1965), p.16.

^{๔๒} Ibid, p. 16.

^{๔๓} Lucian W.Pye, *Aspects of Political Development*, (Little, Brown, 1966), pp. 33 – 34.

^{๔๔} Almond, Gabriel and Bingham Powell, *Comparative Politics : A Developmental Approach*, (Boston : Little Brown Co., 1966), p. 50.

นอกจากนี้ Almond และ Verba ยังได้ทำการแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น ๓ รูปแบบ โดยได้ใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมือง กับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มาใช้เป็นกรอบการพิจารณา ดังนี้

๑. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบจำกัดวงแคบ (Parochial Culture) พบในสังคมที่ล่าหลัง ไม่มีการจำแนกบทบาทและหน้าที่ออกจากกันอย่างชัดเจน ผู้นำผูกขาดการใช้อำนาจ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ไม่รู้ร้อนรู้หนาวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ไม่รับรู้ในการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ไม่สนใจโยคีและไม่คิดว่าตนเองควรจะมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) พบในสังคมที่มีการพัฒนาก้าวหน้ากว่าแบบแรก ประชาชนมีการเรียนรู้ทางการเมืองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในการรับรู้นโยบาย และการปฏิบัติงานของรัฐบาล ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไปและยอมรับในการใช้อำนาจของรัฐบาลและผู้นำ แต่ในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมจะมีอยู่ในระดับต่ำ เว้นแต่จะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น ประชาชนจึงไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบาย หรือ สามารถมีอิทธิพลต่อผู้นำ หรือต่อกระบวนการทางการเมืองได้

๓. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) พบในสังคมที่มีการพัฒนาทางการเมืองที่เจริญก้าวหน้า ประชาชนมีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองในทุกๆ ด้าน จนสามารถสร้างความเข้าใจ และความเชื่อถือในระบบการเมือง และผู้นำทางการเมืองได้ การที่ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับนโยบายการบริหารและโครงสร้างการปกครองต่างๆ นี้ได้ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกรู้ว่าตนมีความสำคัญ มีความหมายและสามารถมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของรัฐได้ ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อระบบ เนื่องจากการมีบทบาทอาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มตนเอง^{๔๔}

จากสภาพการณ์ที่เป็นจริงนั้น ระบบการเมืองจะประกอบด้วยวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง ๓ ประเภทนี้ เมื่อสังคมได้มีการพัฒนาทาง

^{๔๔} Gabriel Almond and Sidney Verba, *The Civic Culture : Political Attitude and Democracy in Five Nations*, pp. 17 – 18.

การเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าขึ้นแล้ว ประชาชนจะมีความโน้มเอียงทางการเมืองที่ต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งจะมีผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบจำกัดวงแคบ และแบบไพร่ฟ้าลคบทบาทและอ่อนแอลง ในขณะที่เดียวกันกับที่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกชื่นชอบ ผูกพัน และเชื่อมั่นในระบบการปกครองและอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง ๓ ประเภทที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น เมื่อพิจารณาสภาพการณ์ในสังคมไทย จะปรากฏวัฒนธรรมทางการเมืองที่ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง ๓ ประเภทนี้ โดยจะมีความโน้มเอียงไปในรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าเป็นส่วนมาก และมีแนวโน้มวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นไปตามการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่เจริญก้าวหน้า

ในปัจจุบัน สภาพการเมืองพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมากทุกๆ ด้าน ประชาชนย่อมเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะต้องแสวงหาในการศึกษาให้สูงยิ่งขึ้น ประกอบกับเป็นยุคของเทคโนโลยีที่การสื่อสารมีการพัฒนาก้าวหน้ามาก คั้งนั้น ผู้เรียนจึงสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกชั้นเรียนได้ตลอดเวลา โดยติดตามจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ ระบบการศึกษายังเปิดกว้างให้ผู้สนใจได้ศึกษาไปจนตลอดชีวิตอีกด้วย

๕. แนวคิดการพัฒนาการเมือง

ในระบบการเมืองที่ระบบราชการทั้งทหารและพลเรือน ได้รับการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่มาก่อน อย่างของไทย สถาบันเหล่านี้จะครอบงำแบบแผนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ไม่สนับสนุนให้สถาบันทางการเมืองที่อาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและมั่นคง แม้ว่าในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นข้าราชการทหารและพลเรือน ได้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นการสร้างความชอบธรรมแก่การก่อการของตน โดยให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แต่ก็เป็นผู้นำทหารเองที่เป็นผู้ที่จัดวางการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้นำทหาร ได้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเครื่องมือเท่านั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้มีได้มากน้อยเพียงใดประชาชนไม่ได้เป็นผู้กำหนด แต่เป็นทางฝ่ายผู้นำทหารเป็นผู้กำหนด และได้กำหนดตามแต่ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้นำทหาร

ความนิ่งเฉยไม่ตื่นตัวทางการเมืองเท่าที่ควรของประชาชน เป็นปัจจัยช่วยเสริมให้สถาบัน ทหารและระบบราชการครองอำนาจทางการเมืองของประชาชน และถ้าจำเป็นต้องได้รับการ สนับสนุนจากประชาชนในบางเรื่องก็สามารถทำได้โดยอาศัยการระดม

การพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยแตกต่างไปจากตะวันตก ใน ประเทศตะวันตกประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง แล้วจึงรวมกลุ่มกันเข้าเป็นพรรคเพื่อ ดำเนินการทางการเมือง ส่วนในกรณีของไทยนั้นพรรคการเมืองเกิดขึ้นก่อนความตื่นตัวทาง การเมืองของประชาชน พรรคการเมืองจึงต้องเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ฐานะของพรรคดีขึ้น พรรคจึงประสบกับความยากลำบากในการดึงให้ประชาชนมาอยู่ เกี่ยวกับการเมืองและสนับสนุนพรรค การเสริมสร้างอำนาจของพรรคจึงเสียเปรียบฝ่ายทหารอยู่ ตลอดเวลา

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยอีกประเด็นหนึ่ง คือ แม้ว่าพรรคจะ ได้พยายามหาความสนับสนุนจากประชาชนในช่วงที่มีการเลือกตั้ง การตื่นตัวทาง การเมืองของประชาชน โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพไม่ได้เป็นผลมาจากบทบาทของพรรคการเมือง แต่ เกิดจากความไม่พึงพอใจในการปกครองของฝ่ายทหาร เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นั้น เกิดขึ้นเพราะประชาชนในเขตกรุงเทพเป็นสำคัญ ไม่พอใจในการปกครองของผู้นำทหารที่ยึดครอง อำนาจมาเป็นเวลานาน มากกว่าเป็นเพราะต้องการให้มีการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่าง แท้จริง พรรคการเมืองหรือผู้นำฝ่ายพลเรือนไม่มีบทบาทแต่อย่างใดในการปลุกกระดมทางการเมือง ในเหตุการณ์นี้ ตรงกันข้ามกลับเป็นเรื่องของกลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นหัวหอกสำคัญในเรื่องนี้ ดังนั้น การตื่นตัวของประชาชนในเรื่องนี้จึงไม่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน พรรคยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมโยงกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศที่พรรคได้รับการ สนับสนุนจากประชาชนอย่างมากและแน่นแฟ้นนั้นมักจะเป็นประเทศที่พรรคเป็นผู้ต่อสู้ในการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่นต่อสู้เพื่อเอกราชหรือปฏิวัติเพื่อล้มล้างการปกครองแบบจารีต ประเพณี ส่วนกรณีของประเทศไทยพรรคการเมืองไม่มีโอกาสเช่นนั้น ไม่ว่าจะเป็นการ เปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ หรือเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา”

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” ได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มกบฏหรือกลุ่มผลประโยชน์ เป็นปัจจัยสำคัญในการระดมให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองและขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน บางทีกลุ่มกบฏหรือกลุ่มผลประโยชน์นี้อาจทำหน้าที่นี้ได้ดีกว่าพรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้เพราะแสดงให้เห็นได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่นๆ หรือ พรรคการเมืองว่า ทำไปเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติอย่างแท้จริง ประชาชนในเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” ได้มองกลุ่มนิสิตนักศึกษาว่าเป็นผู้รักอุดมการณ์ ต่อสู้เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ และไม่เป็น

เรื่องมือของใคร ประชาชนจึงยอมร่วมมือด้วยในระบบการเมืองที่ไม่มีกลุ่มผลประโยชน์หรือมีแค่ชัดเจนแล้ว การกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกิดได้ลำบาก เช่นในระบบการเมืองไทยช่วงก่อนเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันที่ไม่ได้เกิดจากการจัดตั้ง แต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จะมีบทบาทในการผลักดันการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้ดีกว่า และจะเป็นกลุ่มที่เสริมสร้างหรือสนับสนุนบทบาทของพรรคการเมือง กลุ่มนิสิตนักศึกษาได้ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” ซึ่งเป็นผลให้บรรดากลุ่มนักธุรกิจเข้าร่วมกับพรรคการเมืองเพื่อต่อสู้ทางการเมืองต่อไป แม้ว่าในระยะต่อมากลุ่มนิสิตนักศึกษาได้มีอิทธิพลทางการเมืองน้อยลง ในขณะเดียวกันบรรดานักธุรกิจก็ได้เข้าไปร่วมมือกับพรรคการเมืองมากขึ้น และสนใจต่อสู้เรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของคนโดยผ่านทางพรรคการเมืองและระบบรัฐสภามากขึ้นด้วย

เป็นที่ยอมรับกันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำต้องมี “พาหะ” กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองมักเป็นพาหะที่สำคัญในเรื่องนี้ ในระบบการเมืองที่ไม่มีกลุ่มและพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง การขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นไปได้ลำบาก การเมืองไทยก่อนเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” ก็มีสภาพเช่นนี้ แต่ในช่วงของเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” กลุ่มผลประโยชน์เริ่มก่อตัวให้เห็นแต่กลุ่มที่มีกำลังเข้มแข็งกลับเป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีข้อจำกัดในบทบาททางการเมือง เนื่องจากนักศึกษาจะอยู่ในฐานะนี้อยู่ในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นแล้วจะพ้นสภาพนักศึกษาไป ดังนั้นผู้นำศึกษาและนักศึกษาที่ทำงานการเมือง จะเปลี่ยนหมุนเวียนมีคนใหม่เข้ามาทำงานอยู่ตลอดเวลา ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ สภาพความเป็นนักศึกษา ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นนักต่อสู้มืออาชีพได้ จะสร้างความเชื่อมกับพรรคก็ลำบาก เพราะงานหลักของตัวคือ การศึกษาไม่ใช่ทำงานการเมือง ส่วนกลุ่มผลประโยชน์อื่นที่สำคัญรองลงมาคือ กลุ่มนักธุรกิจ ยังรวมตัวกันไม่เข้มแข็ง และการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองยังคงเป็นส่วนตัว การร่วมมือระหว่างกลุ่มนักธุรกิจกับพรรคการเมืองจึงยังไม่ช่วยส่งเสริมให้พรรคเข้มแข็งขึ้น

ระบบการเมืองราชการหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้หันมาสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยในขณะที่ยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเสรี คือ การเลือกตั้งในระบบรัฐสภา ผู้นำทหารและข้าราชการพลเรือนได้หันมาจัดตั้งกลุ่มมวลชนต่างๆ เพื่อระดมให้สนับสนุนการทำงานของตน โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงและการปราบปรามการก่อการร้าย ลักษณะสำคัญของระบบนี้ก็คือ มีการจัดโครงสร้างที่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบระดม (mobilized participation) นอกจากนี้ยังได้พยายามผลักดันให้ผู้บริหารราชการยังคงเป็นผู้นำรัฐบาล โครงสร้างของระบบราชการได้รับการปรับเพื่อสามารถระดมมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงสร้างของ กอ. รมน. และของกองทัพบก ความสามารถของระบบราชการในการปรับโครงสร้างให้สามารถ

เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง ความสามารถเช่นนี้ทำให้ระบบราชการยึดอายุการต่อสู้กับระบบการเมืองแบบนายทุน ได้ยาวนาน นักทฤษฎีตะวันตกมักมีทัศนะว่าระบบราชการทั้งทหารและพลเรือนมีความสามารถปรับตัวได้ โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่ระบบราชการไทยมีความสามารถในการปรับตัวสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะได้เผชิญกับการท้าทายต่างๆ ตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากระบบการเมืองชนชั้นกรรมมาชีพ ซึ่งระบบราชการสามารถเอาชนะได้ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นต้นมา

หลังจากภัยคุกคามจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยหมดสิ้นไป ระบบที่ท้าทายอำนาจของระบบการเมืองราชการ คือระบบการเมืองนายทุน ซึ่งหมายถึงระบบการเมืองที่บรรดานักธุรกิจ นายทุน ได้ประโยชน์จากระบบนี้และได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจของรัฐบาล โดยผ่านกลไกการเลือกตั้งและรัฐสภา ระบบนี้ได้แฝงตัวเข้ามาในรูปของระบบรัฐสภา โดยนักธุรกิจทั้งในเมืองและชนบทได้อาศัยจุดอ่อนของระบบนี้ เข้ามาควบคุมพรรคการเมืองสภาผู้แทน และมีส่วนในการตัดสินใจในคณะรัฐมนตรี ระบบนี้ได้เข้ามาเบียดระบบการเมืองราชการจนต้องยอมมีส่วนร่วมกันในการสร้างอำนาจ

ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้นำพลเรือนในระบบการเมือง นายทุน ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมโยงกับมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ยังไม่มีฐานสนับสนุนอย่างชัดเจน อันที่จริงพวกนี้จะลงมาหาประชาชนก็แต่เฉพาะในช่วงเลือกตั้งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พวกนี้ยอมรับว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเสรี พรรคการเมืองและระบบรัฐสภาเป็นเส้นทางเดินสู่อำนาจของตน แต่ความสามารถในการดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนคนยังคงมีอยู่จำกัด ส่วนผู้นำในระบบการเมืองราชการ สามารถสร้างความเชื่อมโยงได้ คิดว่า

อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ และความต่อเนื่องของการเมืองในระบบรัฐสภา ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งชนชั้นกลางได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น จึงได้มีการเรียกร้องให้มีประชาธิปไตยเต็มรูป ให้มีนายกรัฐมนตรีมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นความตื่นตัวทางการเมืองและความต้องการเป็นประชาธิปไตยควบคู่กัน ไปด้วยกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นระบบราชการมีความเข้มแข็งน้อยลง และภาคเอกชนและภาคธุรกิจมีความเข้มแข็งมากขึ้นซึ่งทำให้ประชาธิปไตยมีการพัฒนา แต่ภาคประชาชนหรือประชาสังคม (civil society) ยังมีความเข้มแข็งไม่เพียงพอจะช่วยจรรโลงประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามระบบรัฐสภาเป็นที่ยอมรับมากกว่าระบบอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วดังนั้น ถ้าบรรดาผู้นำพลเรือนพยายามเปลี่ยนระบบการเมืองนายทุนให้เป็นแบบรัฐสภาที่รับผิดชอบต่อกันทุกกลุ่ม ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของบรรดานายทุนเท่านั้น ระบบนี้ย่อมมีโอกาสเอาชนะระบบการเมืองราชการได้ ความสำเร็จในเรื่องนี้จะมีมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบรรดานักการเมืองพลเรือนและพรรคการเมืองทั้งหลายเป็นสำคัญ แม้แต่ผู้นำในระบบราชการเองก็ยังคงยอมรับว่าโดยหลักการแล้ว ระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นระบบที่เหมาะสม ดังนั้นถ้าเราสามารถปรับปรุงระบบรัฐสภาที่เป็นอยู่ให้มีประสิทธิภาพในการสนองตอบความต้องการของสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ไม่ใช่เป็นระบบการเมืองประชาธิปไตยนายทุน (Bourgeois democracy) ระบบการเมืองราชการย่อมไม่มีโอกาสขึ้นมาอีกรีก ^{๔๖}

๖. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

๖.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย ผลการศึกษานำเสนอ ดังนี้ ^{๔๗}

๖.๑.๑ ด้านครอบครัว

ครอบครัวนับเป็นสถาบันเบื้องต้นของมนุษย์ ที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เริ่มต้นขึ้นมา ตามฐานะและบทบาทของแต่ละคน หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของครอบครัวก็คือ การอบรมหล่อหลอมหรือปลูกฝังจิตใจให้แก่เด็กซึ่งนับว่าอิทธิพลเป็นอันมาก ต่อการสร้างบุคลิกภาพของเขา เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงควรเริ่มที่ครอบครัวเอง

เมื่อมีการปกครองเกิดขึ้นในครอบครัว ย่อมจำเป็นที่จะต้องมีกฎเกณฑ์ในการปกครองเกิดขึ้น อาจมีบิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัวให้มีความสุข ส่วนมารดา ก็เป็นแม่บ้านช่วยรับผิดชอบความเรียบร้อยภายในบ้านทั้งบิดามารดาต่างก็มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกๆ สำหรับลูกๆ ก็มีหน้าที่ประพฤติตนเป็นลูกที่ดี เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา

^{๔๖} สุจิต บุญบงการ, “การพัฒนาทางการเมืองไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๒๘๗-๒๘๘.

^{๔๗} ทินพันธุ์ นาคะตะ, “ประชาธิปไตยไทย”, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดย เอส แอนด์ ซี กราฟฟิค, ๒๕๓๕), หน้า ๖๒ - ๖๖.

ประชาธิปไตยในครอบครัวจะเริ่มต้น ได้จากการที่ทุกคนยอมรับในฐานะและหน้าที่ของกันและกัน นอกจากนั้นทุกคนจะต้องมีวินัยคือ ประพฤติตนอยู่ในกรอบ หรือกติกาตั้งกล่าวของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันแต่ละคนต้องรู้จักควบคุม หรือปกครองตนเอง สำหรับการมีความเสมอภาคกันนั้น บิดามารดา ควรจะประพฤติอย่างเสมอกัน ไม่พยายามถือว่าใครใหญ่กว่าใคร ส่วนลูกๆ นั้นก็ควรได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดาอย่างเท่าเทียมกันทั้งในด้านของการแบ่งปัน และในด้านของการให้โอกาสต่างๆ ไม่ควรใช้สิทธิพิเศษแก่คนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นพี่คนโตหรือน้องคนเล็ก ในด้านของการเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน บิดามารดาควรแสดงตนเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ พร้อมทั้งอบรมให้ลูกๆ เคารพในสิ่งนั้น เช่น การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน สำหรับการตัดสินใจ ตกลงใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญๆ ในครอบครัว ควรจะได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบในการกระทำของตน เช่น การเลือกเรียนต่อของลูกคนใดคนหนึ่ง นอกจากนั้น ควรส่งเสริมให้แต่ละคนรู้จักแสดงความคิดเห็นของตน อย่างเป็นกันเองได้ ในบางเรื่องด้วย

ที่สำคัญก็คือ บิดามารดาควรยึดมั่นอยู่ในความยุติธรรม และส่งเสริมให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเป็นกันเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มากกว่าการเน้นในเรื่องการเคารพเชื่อฟังคำสั่งแต่เพียงอย่างเดียว

๖.๑.๒ ด้านสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันสำคัญที่ให้ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการอบรมกล่อมเกล่าจิตใจแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา การที่คนเราจะมีจิตใจแบบประชาธิปไตยได้ ย่อมต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้และการปลูกฝังจิตใจจากสถาบันการศึกษาด้วย ประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษา จึงควรเกิดขึ้นในการมีความสัมพันธ์ ระหว่างผู้บริหารการศึกษา กับครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ตลอดจน โรงเรียนกับผู้ปกครอง

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น นอกจากครูจะมีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักสูตรแล้ว ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีของชีวิตส่วนหนึ่ง น่าจะได้รับการส่งเสริมให้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูน่าจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยปลูกฝังการมีจิตใจแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียนให้มาก

ประชาธิปไตยที่ครูน่าจะช่วยอบรมให้แก่ นักเรียนได้ มีดังนี้

ประการแรก ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้เป็นคนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ได้อยู่ที่การกระทำตามอำเภอใจของคนหนึ่งคนใด นักเรียนจึงควรเคารพและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน และตามคำสั่งของครู ประชาธิปไตยต้องเคารพกฎหมาย ต้องมีวินัย

ประการที่สอง การเคารพในสิทธิและความเสมอภาคของบุคคล เรื่องนี้อาจช่วยชี้ให้เห็นว่า ทางโรงเรียนให้การรับรองแก่นักเรียนทุกคนอยู่แล้ว โดยไม่จำกัดว่าเชื้อชาติ ภาษา หรือศาสนาใดๆ เช่น สำหรับผู้ที่มีใช้พุทธศาสนิกชน ก็ไม่บังคับให้ร่วมสวดมนต์ไหว้พระด้วย ในการอบรมสั่งสอนก็มีได้มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ในขณะที่เดียวกัน ในระหว่างพวกนักเรียนเอง ก็ควรจะได้รับ การอบรมให้รู้จักเคารพในสิทธิ และความเสมอภาคของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการใช้สิทธิใช้เสียง ในการแสดงความรู้ความสามารถ และในการประกอบความดี ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดในตระกูลใดๆ ไม่ว่าจะมั่งมีหรือยากจน ไม่ว่าจะเป็ นลูกข้าราชการหรือชาวนา ฯลฯ

ประการที่สาม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือเสรีภาพในทางวิชาการ อาจส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตน โดยเสรี ทั้งในชั้นและนอกชั้นเรียน ไม่ใช่บังคับให้นักเรียนต้องเชื่อตามครูในทุกๆ อย่าง ในการแสวงหาความรู้ทางวิชาการนั้น นักเรียนอาจได้รับการส่งเสริมให้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง แล้วนำสิ่งนั้นมาอภิปรายกัน นอกจากนั้น ควรสอนให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็น หรือการกระทำของผู้อื่น ที่ไม่ตรงกับของตนด้วย

ประการที่สี่ ฝึกฝนให้รู้จักระบอบประชาธิปไตย โดยการปฏิบัติ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว อาจฝึกฝนนักเรียนด้วยวิธีต่างๆ เหล่านี้ เช่นการจัดให้มีการเลือกตั้งหัวหน้าชั้น การลงมติเพื่อตัดสินปัญหาการขัดแย้งกัน ในทางความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด การฝึกฝนให้มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักแพ้ รู้จักชนะ และการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับการปรึกษาหารือ หรือมีส่วนร่วมตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนผู้นั้น โดยตรง ตลอดจน การปลูกฝังให้เป็นคนมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมโดยส่วนรวม

๖.๑.๓ ด้านกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มสังคม ในชุมชนที่ดี หรือในสังคมโดยส่วนรวมที่ดี คนเราย่อมจะนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ได้ ทั้งนี้ อาจจะมุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มชน ในชุมชนหรือในสังคม ประการหนึ่ง กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มชน ชุมชนหรือสังคม อีกประการหนึ่ง สำหรับในกรณีแรก ย่อมขึ้นอยู่กับกรณีจิตใจแบบประชาธิปไตยในลักษณะต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนในกรณีหลังจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

แต่ในทั้งสองกรณีนั้น ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยสิ่งต่อไปนี้เป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของส่วนรวม การรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ และที่สำคัญมากก็คือ การรู้จักเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เหล่านี้เป็นต้น

๖.๑.๔ ด้านที่ทำงาน

ที่ทำงาน เป็นการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งเปรียบเสมือนสังคมย่อยๆ ของแต่ละคน จึงน่าจะเกิดบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในที่ทำงานหรือกลุ่มอาชีพได้ ในกลุ่มมีหัวหน้างานและผู้ร่วมงานที่มีจิตใจแบบประชาธิปไตย ย่อมจะช่วยให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดสามัคคีธรรมในการทำงาน และก่อให้เกิดความพอใจของผู้ร่วมงานทุกๆ คน ดังนั้น นอกจากแต่ละคนจะมีจิตใจแบบประชาธิปไตยโดยทั่วไปแล้ว ควรจะได้เน้นกันในเรื่องเหล่านี้ คือ

ประชาธิปไตยในที่ทำงาน ย่อมเกิดจากการที่แต่ละคนต่างก็เคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล โดยไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะกัน ถือว่าทุกคนเป็นเพื่อนร่วมงานกัน และให้การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน เมื่อเลิกงานแล้วก็ยังเป็นเพื่อนกันได้ แต่ละคนเป็นผู้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และทุกคนย่อมเคารพในระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน

ในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน ย่อมจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนงาน หรือตัดสินใจ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา นั่นก็คือ การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการงานของส่วนรวม และของตนเองด้วย

ในการประชุมปรึกษาหารือกัน ควรจะมีการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือคัดค้านอย่างเป็นกันเอง มีความอดกลั้น รับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

๖.๑.๕ ด้านสื่อมวลชน

สื่อมวลชนทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคม พัฒนาชาติบ้านเมือง และพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง

โดยหลักการแล้ว สื่อมวลชนจะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณของตนเอง ในการเสนอข่าวสาร และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจต่างๆ อย่างบริสุทธิ์ และยุติธรรม ยิ่งเป็นข่าวสารด้านการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการบริหารประเทศ การเสนอข่าว หรือบทความต่างๆ จะต้องเสนออย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติใดๆ แอบแฝง และที่สำคัญก็คือ ต้องส่งเสริมผู้มีคุณธรรมทางการเมือง เพื่อให้มีการเมืองที่ดี ได้มีบทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองได้อย่างแท้จริง และขณะเดียวกันก็ต้องวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา หรืออาจจะต้องดำเนินคดีต่อนักการเมืองที่มีพฤติกรรมทำลายวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้การเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

นอกจากนั้น สื่อมวลชนยังจะต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามควรแก่โอกาส เช่น การโฆษณาชักชวน ให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

๖.๑.๖ ด้านสถาบันทางการเมือง

สถาบันทางการเมืองที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแยกออกได้ดังนี้^{๔๔}

๑) รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดรูปแบบการปกครอง อำนาจ และหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองที่สำคัญๆ ขอบเขตแห่งการใช้อำนาจเหล่านั้น รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

รัฐธรรมนูญจะมีข้อบัญญัติต่างๆ ที่ระบุถึงหลักการ และวิธีการในการปกครองประเทศ เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้คือ ที่มาของอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ การใช้อำนาจของสถาบันต่างๆ แทนปวงชน ซึ่งได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ รวมทั้งมีข้อบัญญัติที่ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันเหล่านั้น ตลอดจนข้อบัญญัติเกี่ยวกับฐานะและประมุขของประเทศ การประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน และหน้าที่ของพลเมือง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญจึงมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

- เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ
- เป็นกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครอง รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดรูปแบบ และโครงสร้างการปกครองของประเทศ
- เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง และให้หลักประกันในสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

๒) สถาบันพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ นับเป็นสถาบันสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในระบบการเมืองการปกครองของไทย ทั้งในสมัยที่เรามีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และในสมัยปัจจุบันที่เรามีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ทรงมีฐานะพระราชอำนาจ และความสำคัญ ดังนี้คือ

- การใช้อำนาจอธิปไตย กล่าวคือการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือรัฐสภาที่ดี การดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีที่ดี รวมทั้งการตัดสินพิพากษาของฝ่ายตุลาการหรือศาลที่ดี จะต้องกระทำในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขของประเทศ

^{๔๔} ทินพันธุ์ นาคะตะ, “ประชาธิปไตยไทย”, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๒ - ๑๒๔.

- ทรงดำรงฐานะเป็นที่เคารพสักการะเหนือบุคคลธรรมดา พระมหากษัตริย์ทรงครองราชย์เป็นองค์พระประมุขของประเทศ แต่มิได้ปกครองโดยตรง และอยู่เหนือการเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงอยู่ในฐานะที่ไม่อาจกระทำผิดอะไรได้ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดมิได้

- การทรงไว้ซึ่งสิทธิให้คำตัดสิน ให้คำปรึกษาหารือและรับทราบเกี่ยวกับราชการต่างๆ ทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะรับการกราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงสถานการณ์ หรือเรื่องราวที่มีความสำคัญต่อบ้านเมืองจากรัฐบาลอยู่เสมอ

- ทรงเป็นผู้โปรดเกล้าแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติและสมาชิกสภานิติบัญญัติ รวมทั้งประธานศาลฎีกา พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นมาใหม่

- ทรงมีฐานะและพระราชอำนาจอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น ทรงมีอำนาจยับยั้งร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว เพื่อให้รัฐสภามีโอกาสปรึกษาหารือกันอันเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนั้น ยังทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย และทรงมีพระราชอำนาจในการพระราชอภัยโทษด้วย เป็นต้น

- ทรงเป็นพุทธมามกะ และองค์อัครศาสนูปถัมภก

- ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในชาติ เพราะชาวไทยทุกคนมีพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวกัน ทรงเป็นมิ่งขวัญหรือศูนย์รวมจิตใจของปวงประชา

- ทรงช่วยให้การเมืองการปกครองเป็นไปด้วยความต่อเนื่อง การสืบราชสันตติวงศ์ ที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า องค์พระประมุขของประเทศ จะมีการสืบราชสมบัติกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓) คณะรัฐมนตรี สถาบันฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี นับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีหน้าที่หลักในการบริหารประเทศ ซึ่งรวมถึงการนำกฎหมาย หรือข้อบัญญัติของรัฐสภาไปบังคับใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน และเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน โดยอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีสรุปได้ดังนี้

- กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

- บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย มีหน้าที่หลักที่จะต้องนำกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา หรือคำพิพากษาของศาลไปใช้บังคับให้ได้ผล จึงมีหน้าที่ในการจัดตั้งหน่วยงาน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

- ควบคุมการใช้กำลังทหาร มีหน้าที่ในการใช้กำลังทหาร ทั้งในยามสงบและในยามสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยามสงครามด้วยแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมีอำนาจมาก

- สร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการติดต่อกับต่างประเทศโดยตรง

- มีอำนาจกึ่งนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่ในทางนิติบัญญัติพอสมควร เช่น เป็นผู้ริเริ่มร่างพระราชบัญญัติ เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา มีอำนาจในการออกพระราชกำหนด ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในกรณีฉุกเฉิน มีอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา และออกกฎกระทรวงให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

๔) รัฐสภา สถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่หลักในทางนิติบัญญัติ คือ

- อำนาจในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

- อำนาจในการตรากฎหมาย หรือยกเลิก เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมสิ่ง

ดังกล่าว

- เลือกคณะรัฐมนตรี

- หน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร

- อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจการของตนเอง โดยปราศจากการ

แทรกแซงจากฝ่ายบริหาร

๕) การเลือกตั้ง ประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยมีหลักการอยู่ว่า อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าว โดยผ่านตัวแทนของตน โดยมีกำหนดต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งรวมถึง การจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเสรี และเป็นครั้งคราวด้วย

๖) พรรคการเมือง คือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกัน เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและในการบริหารประเทศ ด้วยการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังที่จะได้เป็นรัฐบาล หรือมีเสียงข้างมากในรัฐสภา สำหรับหน้าที่โดยทั่วไปของพรรคการเมือง มีดังนี้

- ควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยการส่งสมาชิกของพรรคเข้าสมัครรับเลือกตั้ง และโดยการคัดเลือกสมาชิกของพรรค เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกในรัฐสภา และที่เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล

- เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ที่จะช่วยสะท้อนความต้องการ ช่วยชี้ให้เห็นปัญหา หรือความเดือดร้อนของสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้น
- เป็นหน่วยงานที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ที่เกิดจากความแตกต่างทางความคิดและผลประโยชน์ของกลุ่มชนต่างๆ ในสังคม
- เป็นหน่วยงานในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน พรรคการเมืองมีหน้าที่ในการให้การเรียนรู้แก่ประชาชน ทั้งในระบอบที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง และหลังการหาเสียงเลือกตั้ง

๗) ศาล ในสังคมปัจจุบัน สิทธิเสรีภาพของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับความยุติธรรมของศาล ที่จะให้ความคุ้มครองแก่เขา จากการละเมิดของผู้อื่นและของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยิ่งกว่านั้น การรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง ก็ต้องอาศัยการระงับข้อพิพาทต่างๆ จากศาลยุติธรรม พ่วงๆ กับการบังคับใช้ด้วยกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการ กล่าวได้ดังนี้

- ตัดสินความในข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น คดีต่างๆ จะต้องนำไปขึ้นศาล เพื่อให้ศาลตัดสิน
- ป้องกันการกระทำผิด โดยการออกหมายศาล และโดยการสั่งให้บุคคลระงับการกระทำใดๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมาย การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ย่อมถือเป็นการหมิ่นประมาทศาล อาจถูกลงโทษปรับ หรือจำคุกได้
- ชี้ขาดเกี่ยวกับสิทธิของคู่กรณี โดยไม่ต้องให้มีการฟ้องร้องกัน
- อำนาจในการพิจารณาตัดสินว่า กฎหมายใด หรือกฎหมายฉบับใดที่ตราขึ้น โดยฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จะขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือใช้อำนาจหน้าที่เกิดขอบเขตที่ไว้ไว้โดยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็ต้องถือเป็นโมฆะ
- อำนาจในการพิจารณาตัดสินว่า คำสั่งหรือการกระทำของฝ่ายบริหารในเรื่องหนึ่งเรื่องใด เป็นสิ่งที่นอกเหนืออำนาจที่กฎหมายให้ไว้ นั้น เป็นคำสั่งหรือการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย หรือคำสั่งที่ใช้อำนาจโดยมิชอบจึงไม่มีผลใช้บังคับหรือเป็นโมฆะ
- อำนาจหน้าที่อื่น ฝ่ายตุลาการอาจมีกิจกรรมประจำวันที่สำคัญๆ เช่น การออกใบอนุญาตต่างๆ รวมทั้งการแต่งตั้งผู้พิทักษ์ผู้เยาว์ เป็นต้น

๖.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน

จากการศึกษาการบริหารงานของเทศบาลเมืองจังหวัดยโสธร ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน ผลการศึกษาแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

๖.๒.๑ การแบ่งงาน การมอบหมายงานและการรักษาราชการแทน

จากการศึกษาการแบ่งงาน การมอบหมายงานและการรักษาราชการแทนประธานคณะกรรมการบริหารของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

- ๑) การจัดทำคำสั่งแบ่งงานหรือมอบหมายงาน
- ๒) คำสั่งประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาลให้รักษาราชการแทน
- ๓) การแบ่งงานตามคำสั่งอื่นๆ หรือประเภทต่างๆ

๖.๒.๒ การประชุมเทศบาลเมือง

จากการศึกษาการประชุมเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร แบ่งออกเป็น ๑๑ ประเด็น ดังนี้

- ๑) การจัดการประชุมระหว่างสภาเทศบาลเมืองกับคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง
- ๒) การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเทศบาลเมือง
- ๓) การรับมติในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง
- ๔) การจัดทำรายงานการประชุมของเลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง
- ๕) การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง
- ๖) การใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง
- ๗) การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง
- ๘) การกำหนดสมัยประชุมของสภาเทศบาลเมือง
- ๙) การนัดประชุมในสมัยระหว่างประชุมสภาเทศบาลเมือง
- ๑๐) การจัดทำรายงานการประชุมสภาเทศบาลเมือง
- ๑๑) ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจลงมติในที่ประชุม

๖.๓ ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ

จากการศึกษาการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ แบ่งออกเป็น ๙ ประเด็น ดังนี้

- ๖.๒.๑ การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๒ การจัดทำบัญชีการเงินของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๓ การจัดทำทะเบียนคุมรายได้อื่นๆของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๔ การจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๕ การจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๖ การจัดสรรงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๗ การจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๘ ลักษณะการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเทศบาลเมือง
- ๖.๒.๙ สภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่ผ่านมา

๖.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

จากการศึกษาการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง แบ่งออกเป็น ๑๐ ประเด็น ดังนี้

๖.๔.๑ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำทางบก

การศึกษาในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำทางบก พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้จัดให้มีและบำรุงรักษาสาธารณประโภคขั้นพื้นฐาน โดยบรรจุเป็นโครงการตามแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี ดำเนินการก่อสร้างถนนให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาช่างการบำรุงรักษาถนนหนทาง ได้ดำเนินการบำรุงซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดทันที เมื่อเกิดการชำรุด และขยายถนน/ไหล่ถนนในช่วยที่คับแคบ หรือที่จราจรติดขัด จัดเส้นทางเดินรถ และเครื่องหมายการจราจรให้ชัดเจน สำหรับผลงานที่ออกมายังขาดบุคลากรตรวจสอบที่มีคุณภาพ^{๔๕}

๖.๔.๒ การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

การศึกษาในเรื่องการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการ

^{๔๕} สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

ในการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ โดยมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน เพื่อนำไปทิ้งและกำจัด ณ บ่อเก็บขยะของเทศบาล อีกทั้งจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น เช่นรถคูคู่น คันเลนร่องระบายน้ำ ให้มีการจัดรถตัดหญ้าตามแนวถนนให้มากขึ้น มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชน ประชาชนให้รู้จัก หรือช่วยกันในการรักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ ^{๕๐}

๖.๔.๓ การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

การศึกษาในเรื่องการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ โดยการร่วมมือกับสถานีอนามัยหรือทางโรงพยาบาล ซึ่งจะสามารถป้องกันได้ทัน ไม่ระบาดรุนแรง เมื่อมีการระบาดของโรคติดต่อ โดยมีการให้ความรู้ และฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป ^{๕๑}

๖.๔.๔ การส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม

การศึกษาในเรื่องการส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กที่อยู่นอกระบบให้ทั่วถึง ส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชน ประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้ครบทุกชุมชน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หอสมุดประชาชนให้เพียงพอ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนให้การเสริมสร้างสถาบันทางศาสนาให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ขณะที่ด้านการส่งเสริมการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลมี ๓ โรงเรียน มีการบริหารจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาล ได้จัดให้มีการแข่งขันทางวิชาการบ่อยครั้ง และคณะครู-อาจารย์มีการอบรมทางวิชาการอยู่ตลอดเวลา ^{๕๒}

๖.๔.๕ การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

การศึกษาในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็ก สตรี เยาวชน ได้ให้มีการฝึกอบรมอาชีพด้านต่างๆ ให้กับชุมชนในส่วนของเยาวชน ได้จัดฝึกอบรมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขณะกับผู้สูงอายุและผู้พิการได้รับการถ่ายทอดอบรมเบี่ยง

^{๕๐} สัมภาษณ์ อร่าม นิภานิชย์, ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๔ มกราคม ๒๕๔๕.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ประจิดร์ เจริญศักดิ์ขจร, ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๔ มกราคม ๒๕๔๕.

^{๕๒} เรื่องเดียวกัน.

ชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยโรคเอดส์ คู่มือรักษาผู้พิการให้ทั่วถึง และทุกระดับ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้^{๕๓}

๖.๔.๖ การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาในเรื่องการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้คงอยู่ในสภาพเดิม สร้างหรือเสริมสร้างทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำให้มากขึ้น และป้องกันมลพิษ หรือสิ่งที่จะทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และจัดให้มีการควบคุมดูแลและตกแต่งสวนสาธารณะให้สวยงามอยู่ตลอดเวลา^{๕๔}

๖.๔.๗ การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น

การศึกษาในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าให้แก่ประชาชน โดยเพิ่มแสงสว่าง ติดตั้ง โคมไฟเข้าตามถนน/ซอยให้ครบทุกชุมชนเพื่อให้มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ ปรับปรุงระบบการวางสายโทรศัพท์ ให้เป็นระเบียบหรือฝังสายใต้ดิน^{๕๕}

๖.๔.๘ การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

การศึกษาการจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะคือ สวนสาธารณะพญาแฉน สวนสาธารณะบึงน้อยบึงใหญ่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน มีการปลูกต้นไม้ยืนต้น เพื่อให้ร่มเงาให้มากขึ้น และตามสี่แยกต่างๆ และจัดสนามกีฬา ลานกีฬาเอนกประสงค์^{๕๖}

๖.๔.๙ การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน

การศึกษาการบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการให้มีการจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล ๒๒ ชุมชน และให้การสนับสนุนการฝึกอบรมของประชาชนในชุมชน ตามความถนัดและตามความต้องการของ

^{๕๓} สัมภาษณ์ ทรงฤทธิ์ ศิริพจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ประจิตร์ เจริญศักดิ์ขจร, อ่างแล้ว.

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, อ่างแล้ว.

ประชาชน จัดตั้งกองทุนชุมชน และได้รับเงินจัดสรรจากภาครัฐ ในโครงการ SML ได้รับเงินชุมชน ละ ๒๕๐,๐๐๐ – ๓๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการจัดทำทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพ ได้กู้ยืมเป็นทุนในการ ดำเนินการให้มากขึ้น ^{๕๖}

๖.๔.๑๐ การออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่สอดคล้องกฎหมายเทศบาล

การศึกษาการออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่สอดคล้องกฎหมายเทศบาล พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการออกกฎระเบียบ โดยการดำเนินการตามกรอบที่ กฎหมายอนุญาตและกำหนด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ^{๕๗}

๗. สภาพพื้นที่ทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้สภาพพื้นที่ของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ในการวิจัย ในครั้งนี้ มีพื้นที่ในเขตเทศบาล ๔๗.๓๑ ตารางกิโลเมตร ประชากรในอำเภอเมืองยโสธร มีจำนวน ทั้งสิ้น ๑๓๐,๓๑๘ คน (รวมทั้งในเขตเทศบาล) แยกเป็นชายจำนวน ๖๕,๗๗๑ คน เป็นหญิง จำนวน ๖๔,๕๔๗ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๓๒,๗๐๕ ครัวเรือน (รวมทั้งในเขตเทศบาล)

จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑๘ คน

คณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการบริหารสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑๕ คน
๒. ประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน
๓. รองประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๒ คน
๔. ปลัดเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน
๕. รองปลัดเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน
๖. ผู้อำนวยการหน่วยงานเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๕ คน
๗. พนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๗๐ คน

^{๕๖} สัมภาษณ์ ทองดี จันทร์ทอง, ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, อ่างแล้ว.

๘. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร ผู้ศึกษาวิจัยนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

นายฉลาด ขามช่วง ได้ศึกษาการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้พัฒนาการ โครงสร้างและรูปแบบการบริหารงานตามกฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ทำให้สภาตำบลปรับเปลี่ยน โครงสร้างและรูปแบบการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ถึงปัจจุบัน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบอย่างรอบคอบได้ปริมาณงานอย่างมีประสิทธิภาพมีการสร้างงานและจ้างงานหมุนเวียนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้ตลอดปี ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตน อันเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองระดับชาติต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบล ประสบปัญหาสำคัญคือ สำนักงานคับแคบ การจัดการภายในและระบบสารบรรณไม่เป็นระเบียบ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบลส่วนมากไม่ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของตน ไม่เข้าใจและขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายได้ต่ำและเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากระทรวงมหาดไทยไม่เป็นไปตามกำหนด ทำให้การบริหารและการพัฒนาขาดความคล่องตัว จากสภาพปัญหาดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการร่วมมือช่วยกันจัดการภายในสำนักงานและระบบงานสารบรรณให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ จัดประชุมสัมมนาและศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอจังหารด้วยการร่วมแข่งขันกีฬา และรับประทานอาหารร่วมกัน จัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณตามความจำเป็น และขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นครั้งคราว

ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานในส่วนที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเท่าที่ส่วนงานที่ยังไม่มีความจำเป็นและไม่ก่อปัญหาให้แก่ประชาชน ยังไม่ได้ดำเนินงานแต่อย่างใด เช่น การจัดเครื่องมือดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย การจัดเก็บขยะและที่กำจัดขยะ เป็นต้น^{๕๕}

^{๕๕} ฉลาด ขามช่วง, “การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๒, ๑๘๖ หน้า.

ประยุทธ์ ปรีชาภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐ โดยศึกษาถึงระบบการปกครองของไทยก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดการพัฒนากองส่วนท้องถิ่นหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ ลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่าง ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนากองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการวิเคราะห์ผลสะท้อนของการพัฒนากองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยเอกสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ การปกครองของไทยสมัยโบราณมีลักษณะเป็นการรวมอำนาจ รัชการที่ ๕ ทรงริเริ่มการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของสุขาภิบาล และต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ พระองค์ทรงนำเอาการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาใช้

อิทธิพลสำคัญที่มีผลกระทบต่อองการปกครองส่วนท้องถิ่นคือการปฏิวัติ การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รัชกาลที่ ๗ ทรงจัดตั้งไว้ต้องหยุดชะงัก แต่ได้รับการพัฒนาขึ้นอีกโดยแนวความคิดของคณะราษฎร ที่ต้องการให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง และต้องการให้ประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐ ประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ๔ รูปแบบด้วยกันคือ เทศบาลซึ่งสมาชิกของสภาเทศบาลทั้งหมดมาจากการเลือกตั้ง สุขาภิบาลเป็นการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ โดยมีนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดทั้งหมดเลือกตั้งโดยประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบล มีสภาตำบลเป็นผู้ควบคุมการบริหารงาน สมาชิกสภาทั้งหมดเลือกตั้งโดยประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคของการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนมีอุดมคติในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย มีการปฏิวัติบ่อยครั้งซึ่งเมื่อเกิดการปฏิวัติครั้งใด รัฐบาลจะเข้าควบคุมการปกครองส่วนท้องถิ่น อันเป็นเหตุให้สิทธิในการปกครองตนเองของประชาชน อยู่ในขอบเขตจำกัด ทักษะคติของประชาชนเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นอุปสรรค ในการพัฒนากองส่วนท้องถิ่นความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองส่วนกลาง กับการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะเป็นการควบคุมมากกว่า เป็นลักษณะการประสานงาน ราชการส่วนกลางมีอำนาจเหนือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกด้าน การจัดตั้งหน่วยงานซ้ำซ้อนกันทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ เกี่ยวกับการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลทำให้การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่บรรลุเป้าหมาย^{๖๐}

^{๖๐} ประยุทธ์ ปรีชาภรณ์, “การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐”, อ้างแล้ว, ๑๑๗ หน้า.

รังสิมันต์ บุญปรอดานนท์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งส่วนใหญ่ ทั้งคณะกรรมการชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่มีบางเรื่องที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่การไปฟังคำปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง สำหรับในเรื่องนี้ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการชุมชน แต่ในส่วนที่คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชน ได้แก่ การเป็นตัวแทนผู้สมัคร ในการให้เงินและสิ่งของแก่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำหน้าที่สังเกตการณ์การเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งในวันเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการไปลงคะแนนให้กับผู้สมัคร และการชักชวนบุคคลในครอบครัวให้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัคร

ในส่วนของพฤติกรรมการใช้สิทธิ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อาศัยการรู้จักคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว พบว่าคณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีบทบาทมากกว่าประชาชนทุกเรื่อง ได้แก่ การขอให้สมาชิกสภาเทศบาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานในเรื่องส่วนตัว การขอให้เทศมนตรีจัดทำโครงการพัฒนาในระแวกบ้าน การขอให้นายกเทศมนตรีจัดทำโครงการพัฒนาในระแวกบ้าน การขอให้สมาชิกสภาเทศบาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน เช่น การกำจัดขยะ กำจัดขุมเป็นต้น การขอสั่งเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในสำนักงาน และการขอให้สมาชิกสภาเทศบาลเสนอโครงการพัฒนาในละแวกบ้าน

การที่คณะกรรมการชุมชนโดยส่วนใหญ่ มีส่วนเข้าไปสนับสนุนเกี่ยวข้องกับนักการเมืองท้องถิ่นมากกว่าประชาชน ก็เพื่อหวังที่จะใช้อภิสิทธิ์และสิทธิพิเศษของตนจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า คณะกรรมการชุมชนได้ตกเป็นกลไกทางการเมือง ของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งใช้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนให้กับคณะกรรมการชุมชน เพื่อหวังผลในการหาคะแนนเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางเรื่อง จึงควรที่จะดำเนินการดังนี้

๑. หน่วยงานในระดับจังหวัดควรควบคุมดูแลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย ทั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้งเพื่อป้องกันมิให้นักการเมืองใช้อภิสิทธิ์และสิทธิพิเศษ โดยผ่านกลไกของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อแสวงหาคะแนนเสียงให้กับพรรคพวกตน

๒. นักการเมืองท้องถิ่นด้วยตนเอง ก็ควรที่จะตรวจสอบการใช้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนระหว่างคณะกรรมการชุมชนและนักการเมือง เพื่อป้องกันมิให้ผู้มีอำนาจในหน่วยงานท้องถิ่นแสวงหาคะแนนเสียง โดยผ่านคณะกรรมการชุมชน

๓. หน่วยงานระดับจังหวัดควรแนะนำ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการเมืองที่ถูกต้องแก่คณะกรรมการชุมชน โดยให้เน้นการติดตามนโยบายตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างเที่ยงตรง

๔. ให้ด้านประชาชนไม่ควรเลือกนักการเมืองท้องถิ่น โดยการเน้นที่ตัวบุคคลแต่ควรที่จะเน้นผลการปฏิบัติงานของผู้ที่ตนจะเลือก โดยวิธีการติดตามและประเมินผล

๕. หน่วยการปกครองท้องถิ่น ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของตนเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนัก ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยการใช้จิตสำนึกในการตัดสินใจเลือกผู้ที่เหมาะสมเข้าไปเป็นตัวแทนของตนต่อไป ^{๖๑}

ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปรากฏว่า พฤติกรรมการบริหารงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถ การมีส่วนร่วมของประชาชน อำนาจหน้าที่ ตามลำดับ ^{๖๒}

ชูเกียรติ มุทธากาญจน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดนุกดาหาร พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เท่ากัน แต่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสำคัญ ปัจจัยภายใน ได้แก่บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ความเป็นผู้จริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีญาติพี่น้องมาก นโยบายและคำสั่งที่ชัดเจนของหน่วยเหนือและบุคลิกภาพของผู้สั่งการ

^{๖๑} รังสิมันต์ บุญยปรมาณนท์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง”, อ้างแล้ว, ๑๔๗ หน้า.

^{๖๒} ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช, “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น”, *ปริญญาติลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๑, ๒๑๕ หน้า.

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า “ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องเกี่ยวเนื่องและขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือคุณลักษณะต่างๆ ประกอบกัน รวมถึงการพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลเมือง เพื่อจะได้พัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง จึงจะทำให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองประสบความสำเร็จ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการศึกษาผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองขุขันธ์ โดยศึกษาจากปัจจัยด้านการบริหารงานของเทศบาล มาเป็นแนวทางเพื่อนำไปพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในการศึกษาครั้งนี้”^{๖๓}

เกรียงศักดิ์ เขียวขิง และวิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพตำบลพัฒนาอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการสภาพตำบล แต่การบริหารงานส่วนมากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น ยังขาดโครงสร้างและกระบวนการแบบประชาธิปไตย ส่วนการจัดตั้งและการรวมกลุ่มผลประโยชน์ของประชาชนในตำบลใหญ่ และตำบลเล็กไม่มีความแตกต่างกัน และไม่มียากฐานของการพัฒนาทางการเมือง เพราะเป็นกลุ่มผลประโยชน์จำลองไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์แท้จริง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันประชาชนในตำบลเล็กก็มักจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนในตำบลใหญ่ เพราะต้องการให้ท้องถิ่นและประชาธิปไตยมีความเจริญ และประชาชนส่วนมากเห็นว่าสภาพตำบลมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น และประชาชนต้องริเริ่ม การริเริ่มกำหนดตัดสินใจ ให้ความเห็นชอบและเข้าไปควบคุมการบริหารงานของสภาพตำบลและเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นยังมีอิทธิพลต่อวิถีทางการเมืองและปกครองประชาชนในท้องถิ่น^{๖๔}

^{๖๓} ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, “ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดมุกดาหาร”, *ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๐, ๒๒๖ หน้า.

^{๖๔} เกรียงศักดิ์ เขียวขิง และวิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ, “การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น”, *ปริญญามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๒๗, ๑๕๓ หน้า.

สุพิชฌาย์ วงษ์ธีระพงษ์ ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มี วัตถุประสงค์ในการศึกษา ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น รูปแบบเทศบาล

๓. เพื่อนำผลการศึกษาไปกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง พนัสนิคม จำนวน ๒๔๑ คน โดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ค่า T-test และค่า F-test

ผลการศึกษา พบว่า

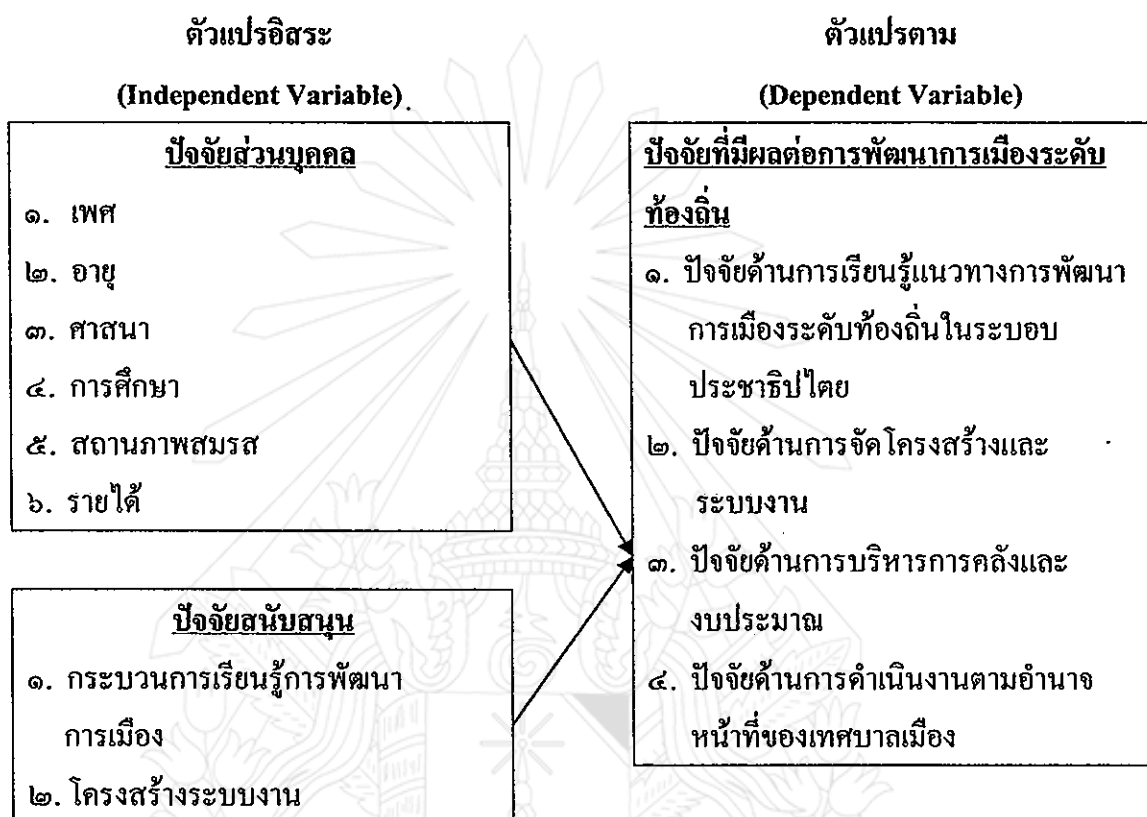
๑. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในภาพรวมอยู่ใน ระดับที่น้อย ซึ่งเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาระดับปานกลาง ๒ กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาและ ปรับปรุงสาธารณะประโยชน์และกิจกรรมสวัสดิการสังคม โดยทั้ง ๒ กิจกรรมประชาชนมีส่วนร่วม ในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกขั้นตอน ส่วนกิจกรรมพัฒนาการศึกษา กิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขและกิจกรรมป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับที่น้อย โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของแต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับที่น้อย เกือบทุกขั้นตอนทั้ง ๓ กิจกรรม

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นรูปแบบ เทศบาล ได้แก่ อายุ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา การ ได้รับ ข่าวสารการพัฒนาท้องถิ่น ความศรัทธาต่อผู้นำและความคาดหวังในผลประโยชน์ ส่วนปัจจัยที่ไม่มี อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ได้แก่ เพศ ระดับ การศึกษา และระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในเทศบาล ^{๒๕}

^{๒๕} สุพิชฌาย์ วงษ์ธีระพงษ์, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”, ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์), ๒๕๒๗, ๑๐๕ หน้า.

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมือง
ยโสธร : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัย
ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ประชากรที่ศึกษา
๒. วิธีการเลือกตัวอย่าง
๓. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
๕. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
๖. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๗. การตรวจสอบข้อมูล
๘. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ประชากรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ จังหวัดยโสธร จำนวน ๘๕ คน
(ดูภาคผนวก จ รายชื่อผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร)

๒. วิธีการเลือกตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเอาผู้ที่เกี่ยวข้อง
โดยตรง ในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองยโสธร โดยคัดเลือกแบบเจาะจงผู้ที่รู้จริง ที่มีส่วน
รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร ดังนี้

- ๒.๑ คณะกรรมการบริหารสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑๕ คน
- ๒.๒ ประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน
- ๒.๓ รองประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๒ คน
- ๒.๔ ปลัดเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน
- ๒.๕ รองปลัดเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๑ คน

๒.๖ ผู้อำนวยการหน่วยงานเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๕ คน

๒.๗ พนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๗๐ คน

๓. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ๒ ประเภท คือ

๓.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้บริหารและพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

๓.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น บทความในสารานุกรม บทความจากเว็บไซต์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่างๆ

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

แบบสอบถามแบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อปี

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน ๕๕ ชุด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน มีดังนี้

๑. ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย โดยแบ่งออกเป็น ๖ ด้าน คือ

๑.๑ ด้านครอบครัว

๑.๒ ด้านสถาบันการศึกษา

๑.๓ ด้านกลุ่มเพื่อน

๑.๔ ด้านที่ทำงาน

๑.๕ ด้านสื่อมวลชน

๑.๖ ด้านสถาบันทางการเมือง

๒. ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบตามความคิดเห็นที่เห็นว่าเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น ๒ ด้านคือ

๒.๑ การแบ่งงาน การมอบหมายงานและการรักษาราชการแทน

๒.๒ การประชุมเทศบาล

๓. ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบตามความคิดเห็นที่เห็นว่าเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น ๘ ด้าน คือ

- ๓.๑ การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมือง
- ๓.๒ การจัดทำบัญชีการเงินของเทศบาลเมือง
- ๓.๓ การจัดทำทะเบียนคุมรายได้ของเทศบาลเมือง
- ๓.๔ การจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมือง
- ๓.๕ การจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินของเทศบาลเมือง
- ๓.๖ การจัดสรรงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมือง
- ๓.๗ การจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมือง
- ๓.๘ ลักษณะการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเทศบาลเมือง
- ๓.๙ สภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่ผ่านมา

๔. ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบตามความคิดเห็นที่เห็นว่าเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น ๑๐ ด้าน คือ

- ๔.๑ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- ๔.๒ การรักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ๔.๓ การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ๔.๔ การส่งเสริมการกีฬา การศาสนา และวัฒนธรรม
- ๔.๕ การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- ๔.๖ การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔.๗ การจัดให้มีและการบำรุงไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๔.๘ การจัดสรรให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- ๔.๙ การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
- ๔.๑๐ การออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่ชอบด้วยกฎหมาย

๕. การสร้างและการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ผู้ศึกษาวิจัยสร้างเครื่องมือและตรวจคุณภาพเครื่องมือตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

๕.๑ กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ

๕.๒ ศึกษาแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

๕.๓ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเมืองและพื้นที่ที่จะศึกษา สร้างเครื่องมือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประยุกต์เนื้อหาสาระที่ได้จากการศึกษาแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รวบรวมไว้

๕.๔ นำข้อมูลมาประกอบกันสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา

๕.๕ ทดสอบชุดคำถาม โดยทดสอบ (Pre-Test) กับเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา กับอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๖ นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

๕.๗ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๖. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

๖.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่ออกแบบมาแล้ว และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๒ คน

๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารจากแหล่งต่างๆ และที่เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๕ จนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๔๕

๗. การตรวจสอบข้อมูล

๗.๑ ในการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดตามที่ต้องการว่ามีความครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังขาดข้อมูลในบางประเด็นก็ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้เต็มตามที่กำหนดไว้

๗.๒ การตรวจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร และข้อมูลเอกสารประกอบด้วย โดยมีผู้ร่วมตรวจสอบเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน ๒ คนร่วมกับผู้วิจัย

๘. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเมื่อรวบรวมข้อมูลมาจากภาคสนามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยแยกออกเป็นประเด็นๆ แล้วทำการบรรยายตามความเป็นจริง แล้วสรุปข้อมูลที่รวบรวมได้ รวมทั้งอาศัยข้อมูลจากเอกสารเป็นรายประเด็น เพื่อนำมาเป็นข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัย หลังจากนั้น จึงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมตามประเด็นปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) จากแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคืนมา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๒ ประการคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมืองยโสธร และเพื่อเป็นแนวทางในการนำเอาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานมาใช้ในการพัฒนาการเมืองและการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร ซึ่งได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ทำให้ได้ทราบข้อมูลเป็นอย่างดี (Key Informants) จำนวน ๕๕ คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

๑. วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

๑. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน ๕๕ คน จากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยายสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้

๑.๑ ข้อมูลด้านเพศ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน ๖๔ คน และเป็นหญิง จำนวน ๑๑ คน เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรที่เพศชายจะมียุทธศาสตร์การทำงานมากกว่าเพศหญิงเนื่องจากว่าบางครอบครัวเพศหญิงต้องอยู่เฝ้าบ้านเลี้ยงดูลูก เพศชายจะเป็นฝ่ายหางานทำมากกว่า

๑.๒ ข้อมูลด้านอายุ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๑ คน รองลงมาระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๓๘ คน และอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔ คน ที่อยู่ในวัยกลางคนไม่เกิน ๔๐ ปีนั้นเป็นเพราะว่าอยู่ในช่วงกำลังทำงานพอดี เนื่องจากพนักงานเทศบาลมีเป็นส่วนใหญ่ตามแบบสัมภาษณ์

๑.๓ ข้อมูลด้านศาสนา ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

๑.๔ ข้อมูลด้านการศึกษา ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๔ คน รองลงมาในระดับมัธยมปลาย จำนวน ๓๑ คน รองลงมามีเท่ากันคือระดับมัธยมตอนต้นและระดับปริญญาโท จำนวน ๕ คน ทั้งนี้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันมีความต้องการจะจบปริญญาตรีเป็นขั้นต่ำเพื่อจะได้ยกระดับการทำงานของตนให้ก้าวหน้ามากขึ้น รองลงมาเป็นมัธยมปลายเป็นพนักงานเทศบาลเป็นส่วนใหญ่

๑.๕ ข้อมูลด้านสถานภาพการสมรส ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลมีการสมรสเป็นส่วนใหญ่ จำนวน ๕๘ คน รองลงมาโสด จำนวน ๒๕ คน และแยกกันอยู่ ๘ คน เป็นไปตามสัดส่วนของการมีครอบครัวจากจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด ๙๕ คน

๑.๖ ข้อมูลด้านรายได้ต่อปี ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ ๖๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จำนวน ๗๕ คน และตั้งแต่ ๑ - ๖๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖ คน

๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

๒.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

๒.๑.๑ ด้านครอบครัว

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ด้านครอบครัว มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

ในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือได้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นรากฐานของการปกครอง ถ้าผู้นำครอบครัวมีความเป็นประชาธิปไตย ก็พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว สุดท้ายก็หาผลสรุปที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของคนในครอบครัว ซึ่งถือได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัวก่อนทั้งสิ้น^๑

๒.๑.๒ ด้านสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ด้านสถาบันการศึกษา มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

ในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษาก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยเช่นกัน ถ้าสถาบันการศึกษยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่คือนักศึกษา

^๑ สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ, รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕.

แล้ว การที่จะเสนอและทำอะไรให้สำเร็จนั้น ก็จะทำให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลของการร่วมแรงร่วมใจกัน ในการพัฒนาสถาบันของตน เพื่อเป็นความสำเร็จของสถาบันต่อไป^๒

๒.๑.๓ ด้านกลุ่มเพื่อน

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร ด้านกลุ่มเพื่อน มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

กลุ่มเพื่อนถือได้ว่าเป็นกลุ่มสังคมย่อยๆ ซึ่งถ้าทุกคนในกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็น ระหว่างกัน ก็จะทำให้มีความรักและความเข้าใจกัน และพูดคุยกันด้วยเหตุและผล ก็ย่อมทำให้เกิด ความสามัคคี ซึ่งก็จะเป็นผลดี และเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย^๓

๒.๑.๔ ด้านที่ทำงาน

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร ด้านที่ทำงาน มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

ในที่ทำงานนั้น เป็นเหมือนหน่วยงานหนึ่งที่จะต้องมีการบริหาร และพนักงานที่ทำงาน ในบริษัทนั้น ทุกคนจะต้องทำงานด้วยกัน สามารถแสดงความคิดเห็น ได้ในการประชุมหารือกัน ใน เรื่องใดๆ ที่ต้องการฟังเสียงส่วนใหญ่ เพื่อให้การทำงานมีการพัฒนา มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังเสียงของคนอื่นด้วย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้งานออกมาได้ดี และทุกคน ได้ให้การ ยอมรับ^๔

๒.๑.๕ ด้านสื่อมวลชน

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร ด้านสื่อมวลชน มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

^๒ สัมภาษณ์ ทรงฤทธิ์ ศิริพจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕.

^๓ สัมภาษณ์ ทองดี จันทคง, ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕.

^๔ สัมภาษณ์ จุฑารัตน์ หอมนวล, ผู้อำนวยการกองการคลัง เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕.

สื่อมวลชนเป็นผู้บทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการเมือง เพราะเป็นคนคอยให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน เพื่อให้ได้ทราบความเป็นไปของบ้านเมืองในทุกส่วน ทั้งนี้ต้องนำเสนอใน ประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อให้ประชาชนได้ทราบตามความเป็นจริง^๕

๒.๑.๖ ด้านสถาบันทางการเมือง

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร ด้านสถาบันทางการเมือง มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

สถาบันการเมือง เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาประเทศตั้งแต่ส่วนท้องถิ่นไปจนถึง ส่วนกลาง การเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้าไปทำงานแทนตน จะทำให้บ้านเมืองได้รับการพัฒนาและ มีความก้าวหน้า สามารถทำงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ^๖

๒.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน

๒.๒.๑ การแบ่งงาน การมอบหมายงานและรักษาราชการแทน

๑) การจัดทำคำสั่งแบ่งงานหรือมอบหมายงาน

การบริหารงานเทศบาลในเรื่องการจัดทำคำสั่งแบ่งงานหรือมอบหมายงานมี การทำอย่างสม่ำเสมอเป็นไปตามระเบียบงานของเทศบาลที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ คำสั่งเทศบาล โดยไม่มีการไม่จัดทำคำสั่งแบ่งงานหรือมอบหมายงานเลย

๒) คำสั่งประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาลให้รักษาราชการแทน

การบริหารงานเทศบาลในเรื่องคำสั่งประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาล ให้รักษาราชการแทน ในกรณีที่มีคำสั่งให้รักษาราชการแทนมีการสั่งการสม่ำเสมอตลอดทุกครั้ง มี บางครั้งที่ไม่ได้จัดทำคำสั่งอาจจะเนื่องจากมีการผิดพลาดการประสานงานกันภายในการบริหารงาน

๓) การแบ่งงานตามคำสั่งอื่นๆ หรือประเภทต่างๆ

การบริหารงานเทศบาลในเรื่องการแบ่งงานตามคำสั่งอื่นๆ หรือประเภท ต่างๆ มีการแบ่งงานตามคำสั่งอื่นๆ หรือประเภทต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งไม่มีซักครั้งที่ไม่ได้จัดทำ คำสั่งเลย

^๕ สัมภาษณ์ ธาดา พลขำ, รักษาการหัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕.

^๖ สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, อ้างแล้ว.

จากการบริหารงานในด้านการจัดโครงสร้างและระบบงานในเรื่องการแบ่งงาน การมอบหมายงานและรักษาราชการแทนดังกล่าว พบว่าผู้ได้รับการมอบหมายงานและรักษาราชการแทน บางครั้งไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ^๑

๒.๒.๒ การประชุมเทศบาลเมือง

๑) การจัดการประชุมระหว่างสภาเทศบาลเมืองกับคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลในเรื่องการจัดการประชุมระหว่างสภาเทศบาลเมืองกับคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง มีการจัดการประชุมเทศบาลร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีบางครั้งที่มีการแยกกันประชุมซึ่งเป็นส่วนน้อย

๒) การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเทศบาลเมือง มีการการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเทศบาลเมืองเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้การทำงานของเทศบาลเป็นไปด้วยความรวดเร็วในการบริหารงานเทศบาล ซึ่งจะคั้งมีการประชุมทุกเดือน

๓) การรับมติในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลในเรื่องการรับมติในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง มีการรับมติในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง โดยอาศัยเสียงข้างมากในที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร เป็นไปตามการลงมติในที่ประชุมระดับสากล

๔) การจัดทำรายงานการประชุมของเลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำรายงานการประชุมของเลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง มีการจัดทำรายงานการประชุมของเลขานุการเทศบาลเมือง โดยมีการจัดทำรายงานการประชุมทุกครั้ง เพื่อใช้เป็นหลักฐานการประชุมของงานบริหารเทศบาล

^๑ สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, รองนายกเทศมนตรีเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

๕) การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจำทำแผนพัฒนาของคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเป็นแผนพัฒนาประจำปีทุกปี
เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานเทศบาล

๖) การใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง มีการใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองโดยมีการรับฟังความคิดเห็นจาก
ทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่สมาชิกเทศบาล ประชาชนในท้องถิ่น และประธานคณะกรรมการเทศบาล เพื่อให้
เป็นไปตามมติที่ประชุมความเห็นส่วนใหญ่

๗) การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง มีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองโดยคณะกรรมการบริหารเทศบาล
ร่วมกันจัดทำทั้งหมด

๘) การกำหนดสมัยประชุมของสภาเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการกำหนดสมัยประชุมของสภาเทศบาลเมือง มีการกำหนดสมัยประชุมของสภาเทศบาล โดยกำหนดสมัยประชุมปีละ ๔ ครั้ง โดย
เป็นการประชุมเป็นรายไตรมาส เพื่อให้การบริหารงานเทศบาลมีความคล่องตัว สามารถทำงานได้
อย่างต่อเนื่อง

๙) การนัดประชุมในสมัยระหว่างประชุมสภาเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการนัดประชุมในสมัยระหว่างประชุมสภาเทศบาลเมือง มีการนัดประชุมในสมัยระหว่างประชุมเทศบาล โดยทำหนังสือแจ้งนัดการ
ประชุมล่วงหน้าทุกครั้ง ก่อนมีการประชุม

๑๐) การจัดทำรายงานการประชุมสภาเทศบาลเมือง
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำรายงานการประชุมสภาเทศบาลเมือง มีการจัดทำรายงานการประชุมสภาเทศบาล โดยมีการจัดทำรายงานการประชุมทุกครั้ง

๑๑) ผู้มีสิทธิพลในการตัดสินใจลงมติในที่ประชุม
การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องผู้มีสิทธิพลในการตัดสินใจลงมติในที่ประชุม มีผู้มีสิทธิพลในการตัดสินใจลงมติในที่ประชุมสภาเทศบาล โดยยึดถือเสียงมติส่วนใหญ่

จากการบริหารงานในเรื่องการประชุมเทศบาลเมืองดังกล่าว มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการ^๔ คือ เทศบาลเมืองเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องระเบียบวินัย อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง ข้อบังคับในการประชุม การเสนอญัตติ การตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย แสดงความคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนการลงมติในที่ประชุม ให้สมาชิกเทศบาลเมืองเข้าใจ และตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน

๒.๓ ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ

๒.๓.๑ การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมือง มีผลการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเมืองเป็นไปตามเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่เกินเป้าหมาย และมีส่วนน้อยที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย

๒.๓.๒ การจัดทำบัญชีการเงินของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำบัญชีการเงินของเทศบาลเมือง มีการจัดทำบัญชีการเงินของเทศบาลอย่างเรียบร้อยสม่ำเสมอ

๒.๓.๓ การจัดทำทะเบียนคุมรายได้ของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำทะเบียนคุมรายได้ของเทศบาลเมือง มีการจัดทำทะเบียนคุมรายได้เทศบาลอย่างเรียบร้อยสม่ำเสมอ

๒.๓.๔ การจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมือง มีการจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมืองอย่างเรียบร้อยสม่ำเสมอ

๒.๓.๕ การจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินของเทศบาลเมือง มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินอย่างเรียบร้อยสม่ำเสมอ

๒.๓.๖ การจัดสรรงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดสรรงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมือง มีการจัดทำงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมืองอย่างสม่ำเสมอ

๒.๓.๗ การจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมือง มีการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายทันตามกำหนดเวลาทุกครั้ง

^๔ เรื่องเดียวกัน.

๒.๓.๘ ลักษณะการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเทศบาลเมือง

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องลักษณะการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเทศบาลเมือง มีลักษณะการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามมติในที่ประชุม มีบางครั้งที่จัดสรรตามท้องที่ของประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาล

๒.๓.๙ สภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่ผ่านมา

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องสภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่ผ่านมา มีสภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่ผ่านมา มีการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้ เป็นไปตามระเบียบงบประมาณประจำปี

จากการบริหารงานในเรื่องการบริหารการคลังและงบประมาณดังกล่าว มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการ^๕ คือ จัดสรรงบประมาณในแต่ละปีให้เป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วน เรียงตามลำดับความสำคัญอย่างแท้จริง

๒.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

๒.๔.๑ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือ^๖ ดังนี้

- ๑) ขอความร่วมมือจากประชาชนที่ครอบครองที่ดินสองฝั่งถนนที่มีปัญหาคับแค้น ให้บริจาคที่ดินเพื่อจะได้ขยายพื้นผิวถนนให้ได้มาตรฐาน
- ๒) ขอความร่วมมือกับประชาชนภายในเขตเทศบาล ให้ช่วยกันบำรุงรักษาถนนหนทางในหมู่บ้านของตนเอง

^๕ สัมภาษณ์ จุฑารัตน์ หอมหวล, ผู้อำนวยการกองการคลัง เทศบาลเมืองบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน, ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘.

^๖ สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ, อ่างแล้ว.

๒.๔.๒ การรักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการรักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา^{๖๖} ดังนี้

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ทั้งบริเวณบ้านเรือนของตน และบริเวณที่สาธารณะต่างๆ

๒.๔.๓ การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา^{๖๗} ดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงคุณประโยชน์ในการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคและโรคติดต่อต่างๆ ตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ เมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้น

๒) ขอให้กระทรวงสาธารณสุขจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุนช่วยเหลือค่ายาและเวชภัณฑ์ต่างๆ

๒.๔.๔ การส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา^{๖๘} ดังนี้

ขอความร่วมมือ ความสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีประสบการณ์และบุคลากรอย่างเพียงพอ และมีนโยบายในการส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมเป็นนโยบายหลักอยู่แล้ว

^{๖๖} สัมภาษณ์ อร่าม นิจภาณิชย์, ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๔ มกราคม ๒๕๔๕.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ประจิดร์ เจริญศักดิ์ขจร, ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร, ๒๔ มกราคม ๒๕๔๕.

^{๖๘} เรื่องเดียวกัน.

๒.๔.๕ การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา ^{๙๔} ดังนี้

๑) ขอรับบริจาคอุปกรณ์การศึกษาและการออกกำลังกายจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดยโสธร และหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่ต้องการให้การสนับสนุนการศึกษา ประกอบกับกิจการร้านค้าต่างๆ ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร

๒) จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเยาวชนจังหวัดเป็นประจำทุกปี

๒.๔.๖ การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา ^{๙๕} ดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์ด้วยระบบเสียงตามสายในหมู่บ้านให้ประชาชนได้รับความรู้ในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

๒) ประกาศห้ามประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงในแม่น้ำลำคลองโดยเด็ดขาด

๒.๔.๗ การจัดให้มีและการบำรุงไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดให้มีและการบำรุงไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา ^{๙๖} ดังนี้

ติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างตามถนนที่เป็นจุดสำคัญ เช่น บริเวณทางแยกแหล่งชุมชนและบริเวณมุมอับมืดของถนน เป็นต้น

๒.๔.๘ การจัดสรรให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการจัดสรรให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา ^{๙๗} ดังนี้

^{๙๔} สัมภาษณ์ ทรงฤทธิ์ ศิริพนธ์, อ้างแล้ว.

^{๙๕} สัมภาษณ์ ประจิตร์ เจริญศักดิ์ขจร, อ้างแล้ว.

^{๙๖} เรื่องเดียวกัน.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, อ้างแล้ว.

๑) การแก้ไขปัญหาสถานที่ประชุมคับแคบ เทศบาลเมืองยโสธร จะขอความร่วมมือขอใช้หอประชุมทางอำเภอ ตลอดจนขอใช้สนามกีฬา และสถานที่ออกกำลังกายต่างๆ อีกด้วย ทั้งนี้เพราะหอประชุมอำเภอมีอาคารสถานที่และบุคลากรให้การช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการต่างๆ เหล่านี้เพียงพอ

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชน ได้หันมาเล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อการรักษาสุขภาพอนามัย สร้างสรรค์ความสามัคคี และจัดให้มีการแข่งขันกีฬาเยาวชน เป็นประจำทุกปี

๒.๔.๘ การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา^{๘๘} ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกพืชอายุสั้นและใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง

๒) ส่งเสริมให้ประชาชนหันมาพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากที่สุด โดยร่วมมือกันฟื้นฟูประเพณีลงแขกช่วยเหลือแรงงานอันเป็นประเพณีท้องถิ่นให้กลับมาสร้างคุณประโยชน์อีกครั้งหนึ่ง

๒.๔.๑๐ การออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่ชอบด้วยกฎหมาย

การบริหารงานเทศบาลเมืองในเรื่องการออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่ชอบด้วยกฎหมาย มีผู้ให้สัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา^{๘๙} ดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กฎระเบียบค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เทศบาลเมืองใช้บังคับให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วกันและให้เจ้าหน้าที่คอยแนะนำอธิบายเพิ่มเติมแก่ประชาชนผู้มาขอคำแนะนำอยู่เสมอ

๒) สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ประกาศใช้บังคับ โดยเทศบาลเมืองของตน โดยชี้ประเด็นให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตน

^{๘๘} สัมภาษณ์ ทองดี จันทคง, อ่างแล้ว.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ์, อ่างแล้ว.

บทที่ ๕

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน ๕๕ คน ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารสภาเทศบาลเมืองยโสธร ประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร รองประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร ปลัดเทศบาลเมืองยโสธร รองปลัดเทศบาลเมืองยโสธร ผู้อำนวยการหน่วยงานเทศบาลเมืองยโสธร ประกอบด้วยกองวิชาการและแผนงาน กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกองการศึกษา และพนักงานเทศบาลเมืองยโสธร ผู้ศึกษาวิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๑. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร พอสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

๑.๑ วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

๑.๑ ข้อมูลด้านเพศ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน ๖๔ คน และเป็นหญิง จำนวน ๓๑ คน

๑.๒ ข้อมูลด้านอายุ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๓ คน รองลงมาระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๓๘ คน และอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔ คน

๑.๓ ข้อมูลด้านศาสนา ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

๑.๔ ข้อมูลด้านการศึกษา ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๔ คน รองลงมาระดับมัธยมปลาย จำนวน ๓๑ คน รองลงมามีเท่ากันคือระดับมัธยมตอนต้นและระดับปริญญาโท จำนวน ๕ คน

๑.๕ ข้อมูลด้านสถานภาพการสมรส ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลมีการสมรสเป็นส่วนใหญ่ จำนวน ๕๘ คน รองลงมาโสด จำนวน ๒๕ คน และแยกกันอยู่ ๘ คน

๑.๖ ข้อมูลด้านรายได้ต่อปี ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ ๖๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จำนวน ๗๕ คน และตั้งแต่ ๑ - ๖๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖ คน

๑.๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก ๔ ด้าน ดังนี้

๑.๒.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

๑.๒.๑.๑ ด้านครอบครัว ถือได้ว่าเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนในครอบครัวต้องแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว สุดท้ายก็หาข้อสรุปที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของคนในครอบครัว ซึ่งถือได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัวก่อนทั้งสิ้น

๑.๒.๑.๒ ด้านสถาบันการศึกษา ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญไม่น้อยเช่นกัน การที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้น เป็นผลมาจากการร่วมแรงร่วมใจกันของนักศึกษาทุกคนในการพัฒนาสถาบันของตน เพื่อเป็นความสำเร็จของสถาบันต่อไป

๑.๒.๑.๓ ด้านกลุ่มเพื่อน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มสังคมย่อยๆ ทุกคนในกลุ่ม ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน ก็จะทำให้มีความรักและความเข้าใจกัน และพุดคุยกันด้วยเหตุและผล ก็ย่อมทำให้เกิดความสามัคคี

๑.๒.๑.๔ ด้านที่ทำงาน ในที่ทำงานเป็นเหมือนหน่วยงานหนึ่งที่มีผู้บริหารและพนักงานที่ทำงานในบริษัทนั้น ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกัน มีการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ ซึ่งจะต้องฟังเสียงส่วนใหญ่ เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้งานออกมามี

๑.๒.๑.๕ ด้านสื่อมวลชน เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น เพราะต้องให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ในการนำเสนอประเด็นต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ โดยสื่อมวลชนทุกคนก็ต้องมีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในการนำเสนอตรงตามความเป็นจริง

๑.๒.๑.๖ ด้านสถาบันทางการเมือง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาประเทศตั้งแต่ส่วนท้องถิ่น ไปจนถึงส่วนกลาง การเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้าไปทำงานแทนตน จะทำให้บ้านเมืองได้รับการพัฒนาและมีความก้าวหน้า สามารถทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน โดยการแบ่งงาน การมอบหมายงาน และรักษาราชการแทน ผู้ได้รับแต่งตั้งรักษาราชการแทนประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมืองยโสธร บางครั้งไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ หรือบางครั้งประสบปัญหาระหว่างการประชุมก็ให้เรียกประธานในที่ประชุมมาดำเนินการแทน ส่วนการประชุมเทศบาลเมืองส่วนมากจะจัดประชุมร่วมกันระหว่างสภาเทศบาลเมืองกับคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมือง ส่วน

กรรมการบริหารเทศบาลจัดประชุมมากกว่าเดือนละครั้งเป็นส่วนมาก โดยจัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการสัปดาห์ละครั้ง ในการลงมติจะอาศัยเสียงข้างมากเป็นสำคัญ และเลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาลจะจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี และแผนพัฒนาเทศบาลระยะ ๕ ปี และ โดยอาศัยการรับฟังความคิดเห็นจากทั้ง ๓ ฝ่ายคือ ฝ่ายสมาชิกเทศบาล ฝ่ายประชาชนในท้องถิ่นและฝ่ายประธานคณะกรรมการเทศบาล จากนั้นก็มอบหมายให้คณะกรรมการบริหารเทศบาลร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ในการตัดสินใจลงมติในที่ประชุมสภาเทศบาลเมืองนั้น ส่วนมากจะยึดถือเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมเป็นสำคัญ

๑.๒.๓ ด้านการบริหารงานด้านการคลังและงบประมาณ เทศบาลเมืองส่วนมากมีรายได้สำคัญจากภาษี และค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีอากรและค่าธรรมเนียมอื่นๆ มีการจัดเก็บรายได้เป็นไปตามเป้าหมาย มีการจัดทำบัญชีการเงิน จัดทำทะเบียนคุมรายได้-รายจ่าย และจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เรียบร้อยสม่ำเสมอ เทศบาลเมืองทุกแห่งจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายตามเวลาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ และส่วนมากจะได้รับการจัดสรรเป็นไปตามมติในที่ประชุมเป็นสำคัญ ส่วนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้น พบว่า ส่วนมากมีการใช้จ่ายเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๑.๒.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง สรุปได้ดังนี้

๑) มีการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ส่วนมากได้ดำเนินการจัดทำและบำรุงรักษาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการก่อสร้างถนนให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาช่าง ส่วนการบำรุงรักษาถนนหนทาง ได้ดำเนินการบำรุงซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดทันที เมื่อเกิดการชำรุด และขยายถนน/ไหล่ถนนในช่องที่คับแคบ หรือที่จราจรติดขัด และจัดทำเส้นทางเดิน เครื่องหมายการจราจร ให้ชัดเจน สำหรับผลงานที่ออกมายังขาดบุคลากรตรวจสอบที่มีคุณภาพ

๒) การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พบว่าเทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินงานรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ ส่วนการรักษาความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ มีการเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน เพื่อนำไปทิ้งและกำจัด อีกทั้งจัดหารถดูดฝุ่น คุเลนต่องระบายน้ำ ให้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชน ประชาชนให้รู้จัก ในการช่วยเหลือกันในการรักษาความสะอาด

๓) การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ โดยการขอความร่วมมือกับสถานีอนามัยหรือทางโรงพยาบาล ซึ่งจะสามารถดำเนินการได้ทัน ไม่ระบาดรุนแรง มีการให้ความรู้ และฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้กับเด็ก และประชาชนด้วยกัน

๔) การส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษา การศาสนา แก่เด็กที่อยู่นอกระบบให้ทั่วถึง ส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชน ตั้งศูนย์การเรียนรู้ห้องสมุดให้เพียงพอ และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการเสริมสร้างสถาบันศาสนาให้เข้มแข็งมากขึ้น

๕) การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็ก สตรี เยาวชน ให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพต่างๆ ในส่วนของเยาวชน ได้จัดฝึกอบรมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วนประเด็นของผู้สูงอายุและผู้พิการจะได้รับเบี้ยเลี้ยงชีพ และรักษาผู้พิการให้ทั่วถึงทุกระดับให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

๖) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้คงสภาพเดิมสร้างหรือเสริมสร้างทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำให้มากขึ้น และป้องกันมลพิษ หรือสิ่งที่จะทำลายทรัพยากรธรรมชาติและจัดให้มีการดูแล และตกแต่งสวนสาธารณะ ให้สวยงามอยู่ตลอดเวลา

๘) การจัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการจัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภคในเขตเทศบาล และปรับปรุงแหล่งน้ำให้สามารถรับปริมาณน้ำให้มากยิ่งขึ้น และด้านการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเทศบาลเมือง ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีพื้นที่เกษตรกรรม

๗) การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าให้แก่ประชาชน โดยเพิ่มแสงสว่าง ติดตั้งโคมไฟ ปรับปรุงระบบการวางสายไฟฟ้าและโทรศัพท์ ให้เป็นระเบียบ

๘) การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะคือสวนพญาแดน สวนสาธารณะบึงน้อยบึงใหญ่ ปรับปรุงสวนหย่อมและตามสี่แยกต่างๆ และจัดสนามกีฬา ลานกีฬาเอนกประสงค์

๘) การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ให้การจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล ให้การสนับสนุนฝึกอบรมของประชาชน ในชุมชนตามความถนัดและตามความต้องการของประชาชน จัดตั้งกองทุนชุมชน และได้รับเงินจัดสรรจากภาครัฐ ในโครงการ SML ให้ประชาชนได้กู้ยืม เป็นทุนในการดำเนินการให้มากขึ้น

๑๐) การออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่ชอบด้วยกฎหมายเทศบาล พบว่า เทศบาลเมืองยโสธร ได้ดำเนินการออกกฎระเบียบ โดยการดำเนินการตามกรอบที่กฎหมายอนุญาตและกำหนด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

๒. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ๒ ประการ คือ

๒.๑ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมืองยโสธร แยกออกเป็น ๔ ด้านคือ

๒.๑.๑ ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

๒.๑.๑.๑ ด้านครอบครัว ถือว่าเป็นรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องเริ่มจากครอบครัวก่อน เมื่อมีปัญหาอะไรก็ปรึกษากันภายในครอบครัว เพื่อหาข้อยุติสรุปจากเสียงส่วนใหญ่ของครอบครัว ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับของทุกคนในครอบครัว

๒.๑.๑.๒ ด้านสถาบันการศึกษา ภายในสถาบันการศึกษาก็จะต้องมียอมรับฟังเสียงของทั้งผู้บริหารและนักศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความเข้าใจแตกต่างกัน โดยต้องยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่ด้วย การทำงานบริหารก็จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้

๒.๑.๑.๓ ด้านกลุ่มเพื่อน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มสังคมย่อยๆ ซึ่งถ้าทุกคนภายในกลุ่มมีความสามัคคียอมรับฟังเสียงของเพื่อนในกลุ่มแล้ว ก็จะทำให้เกิดความรักความเข้าใจกัน พุดคุยกันด้วยเหตุด้วยผล การจะทำอะไรก็จะประสบความสำเร็จ

๒.๑.๑.๔ ด้านที่ทำงาน ในที่ทำงานเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีผู้บริหารและพนักงานที่จะต้องทำงานร่วมกัน มีการประชุมปรึกษากันในเรื่องงานของบริษัท โดยผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุม การทำงานบริหารงานก็จะออกมาดี ทุกคนให้การยอมรับ

๒.๑.๑.๕ ด้านสื่อมวลชน เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นคนที่จะต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารความเป็นจริงให้ประชาชน

ได้รับทราบ จึงจะต้องนำเสนอข่าวที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อให้ทุกคนในสังคมเข้าใจ โดยไม่นำเสนออะไรที่จะสร้างความไม่เข้าใจกัน

๒.๑.๑.๖ ด้านสถาบันทางการเมือง เป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการพัฒนาประเทศในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเริ่มตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงส่วนกลาง ซึ่งจะต้องเลือกคนเข้าไปทำงานบริหารหน่วยงานนั้นๆ โดยต้องเป็นคนที่มีความรู้ การพัฒนาประเทศจากฐานรากก็จะมีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความก้าวหน้า

ทุกด้านที่กล่าวมานี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับฟังเสียงส่วนใหญ่ โดยจะต้องให้ความเคารพเสียงส่วนน้อยด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลในจังหวัดขอนแก่น ของเกรียงศักดิ์ เชื้อขย้ง และวิไลวัฒน์ ฤกษ์ฤทธิ *

๒.๑.๒ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน ในการแบ่งงาน การมอบหมายและการประชุมของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรพบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานในหน้าที่ของตนและบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนในระบบงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของฉลาด ขามช่วง ^๒

๒.๑.๓ ด้านการคลังและงบประมาณ เทศบาลมีการจัดเก็บรายได้เป็นไปตามเป้าหมาย มีการจัดทำบัญชีการเงิน จัดทำทะเบียนคุมรายได้-รายจ่าย และจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เรียบร้อยสม่ำเสมอ ส่วนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีการใช้จ่ายเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๒.๑.๔ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง มีการควบคุมการปฏิบัติที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด รวมถึงสาธารณูปโภคต่างๆ ที่มีการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนอยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้มีปัญหาเกิดขึ้น แต่สำหรับ

* เกรียงศักดิ์ เชื้อขย้ง และวิไลวัฒน์ ฤกษ์ฤทธิ, “การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลในจังหวัดขอนแก่น”, ปรินญานมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๒๗, หน้าบทคัดย่อ.

^๒ ฉลาด ขามช่วง, “การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๒, หน้า ๑๔๗.

ผลงานที่ออกมาซึ่งขาดบุคลากรตรวจสอบที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเรื่อง สภาตำบล : กลยุทธ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย ของวรรณ เจียมศรีพงษ์, กาญจนา เชาวังสีและนุกูล บำรุงไทย^๓

๒.๒ แนวทางในการนำเอาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองมาใช้ในการพัฒนาการเมืองและการบริหารงานของเทศบาลเมืองยโสธร เป็นปัจจัยที่ส่งผลด้านดีต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งสามารถ อภิปรายผลการวิจัยได้ ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๒.๑ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

๑) เทศบาลเมืองยโสธรมีหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริมอื่นๆ ตามความเหมาะสม การทำไร่สวนผสมของเกษตรกร และการจัดให้มีตลาดซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภคให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดปี รู้จักรวมกลุ่มผลประโยชน์ของตนตลอดจนเกิดการสร้างงานและจ้างงานหมุนเวียนในท้องถิ่น ประชาชนส่วนมากจึงมีรายได้ตลอดปี

๒) การพัฒนาเทศบาลเมืองยโสธรตามโครงการในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองทำให้การใช้จ่ายงบประมาณและการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และขั้นตอนต่างๆ อย่างรอบคอบ ทำให้บังเกิดผลงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเต็มที่ ซึ่งจากการศึกษาวิจัย พบว่า การดำเนินงานของโครงการในการพัฒนาเทศบาลเมืองส่วนมากเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓) สภาพเทศบาลและประชาชนในท้องถิ่นของแต่ละเขต สามารถตรวจสอบการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการต่างๆ อันจะเกิดผลเสียต่อท้องถิ่นของคนทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงเป็นการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ซึ่งเป็นรายได้ของเทศบาลที่จัดเก็บจากประชาชนในท้องถิ่น ได้ถูกนำมาจัดสรรเป็นงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นของคน ซึ่งส่วนมากจะดำเนินงานด้วยการจ้างแรงงานท้องถิ่นเป็นสำคัญทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ตามมาเป็นลำดับ

^๓ วรรณ เจียมศรีพงษ์, กาญจนา เชาวังสีและนุกูล บำรุงไทย, “สภาตำบล : กลยุทธ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย”, ภาคนิพนธ์มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๒๕, หน้าบทคัดย่อ.

๒.๒.๒ การพัฒนาด้านสังคม

๑) จากการศึกษาที่ประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตน ทำให้มีความรู้สึกว่าคุณมีส่วนเป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วยจึงก่อให้เกิดความรักความผูกพันต่อท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น

๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างต่อเนื่อง ได้สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความต้องการส่วนรวมปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันอย่างมีหลักการ และเป้าหมายทิศทางเดียวกัน

๓) เยาวชนและประชาชนได้รับการส่งเสริมในการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย ทำให้มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง สร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชนในเทศบาล และระหว่างเทศบาล เช่นการจัดการแข่งขันกีฬายาวชนเทศบาล และการแข่งขันกีฬาระหว่างเทศบาล

๔) ประชาชนผู้ยากจน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยกรมการอนามัยได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลเมือง

๒.๒.๓ การพัฒนาด้านการเมือง

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตน ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารเทศบาลเมือง

๒) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลและพัฒนาท้องถิ่นของตน ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นทางการเมืองมากยิ่งขึ้น อันเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๓.๑.๑ จัดอบรมประชุมสัมมนาบุคลากรของเทศบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานของเทศบาลเป็นประจำทุกปี

๓.๑.๒ ให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๓ มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลทั้งระยะยาวและแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแบบปัจจุบัน

๓.๑.๔ ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน โดยการแบ่งงาน การมอบหมายงาน และรักษาราชการแทน บางครั้งไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ ควรที่จะให้ผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธาน ศึกษาสอบถามการทำงานนั้น ให้เข้าใจในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขาดความรู้ความสามารถก่อนมาทำหน้าที่แทน

๓.๑.๕ ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองยโสธร ในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก มีการบำรุงรักษาถนนหนทาง บำรุงซ่อมแซมที่ชำรุด ขาด บุคลากรตรวจสอบที่มีคุณภาพ ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะมาเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพก่อน เพื่อให้การแก้ไขมีความสมบูรณ์มากขึ้น

๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

๓.๒.๑ ควรศึกษาค้นคว้าอย่างเจาะลึกเพียงเทศบาลตามหมู่บ้านในเขตเทศบาลเมืองเป็นแห่งๆ ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยที่ชัดเจนสามารถนำมาเปรียบเทียบหาเป้าหมายที่จะนำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้าง การบริหารงาน และการพัฒนาเทศบาลให้เป็นแหล่งพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลถึงการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับชาติต่อไป

๓.๒.๒ ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลมาเพิ่มเติมให้มากกว่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นของเทศบาลให้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ จะได้นำมาพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

๑. หนังสือทั่วไป

การปกครอง, กรม. เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๘.

กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. หลักประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

จรูญ สุภาพ. ระบบการเมืองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๐.

ชำนาญ ยูวบูรณ์. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจในการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิบูลกิจ, ๒๕๕๖.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดย เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, ๒๕๓๕.

ธนิญ ญาณพิทักษ์. รัฐ ๔๓๑ พัฒนาการทางการเมือง. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ที่แผนกบริการการศึกษา วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, ๒๕๒๒.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. ๑๐๐ ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๔๔๐-๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๓๕.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๔.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคเอ็นเอสโตร์, ๒๕๒๖.

ผ.ช.วุฒิสาร ดันไชย. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

รศ.ดร.สุพรรณณี ไชยอำพรและ ศ.ดร.สนิท สัมภักการ. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิดและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖.

ลิขิต ธีรเวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

สุชุม นवलสกุล. การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๕.

สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

สนิท จรอนันต์. ความเข้าใจการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายการศึกษา, ๒๕๔๓.

สมบัติ จันทร์วงศ์. รัฐศาสตร์ : สถานภาพและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

๒. บทความในสารานุกรม

“ราชบัณฑิตยสถาน”, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เล่มที่ ๑ (๒๕๔๖) : ๖๕๖.

๓. บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)

พระพุทธศาสนา, “หัวข้อธรรม หมวด ๔ จตุกกะ”, ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๕, <<http://www.dhamathai.org/dhama/group01.php>> (๑๘ July ๒๐๐๖)

๔. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง และวิไลวัจน์ กลุณณะภูติ. “การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลในจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๗.

ฉลาด ขามช่วง. “การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

ชูเกียรติ มุทธากาญจน์. “ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดมุกดาหาร”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

- ปรีวรรต วรวิวัฒน์กุล. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓.
- ประยูทธ ปรีชาภรณ์. “การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๒.
- ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช. “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น”. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.
- รังสิมันต์ บุญยพรรณานนท์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง”. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗.
- ลิขิต หมูดี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดปทุมธานี”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.
- วรรณา เขียมศรีพงษ์, กาญจนา เขารังสีและนุกูล บำรุงไทย. “สภาตำบล : กลยุทธ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย”. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๕.
- สุพิชฌาย์ วงษ์ธีระพงษ์. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๗.
- สิริพร มณีภักดิ์. “การจัดทำบริหารสาธารณะท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีเทศบาลและกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.

๕. การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ ยุทธนา ยุพฤทธิ. รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

สัมภาษณ์ จุฑารัตน์ หอมหวล. ผู้อำนวยการกองการคลัง เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๑ มกราคม ๒๕๔๕.

สัมภาษณ์ อร่าม นิงพานิชย์. ผู้อำนวยการกองการช่าง เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๔ มกราคม ๒๕๔๕.

สัมภาษณ์ ประจักษ์ เจริญศักดิ์ขจร. ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

สัมภาษณ์ ทรงฤทธิ์ ศิริพจน์. ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

สัมภาษณ์ ทองดี จันทคง. ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ๒๒ มกราคม ๒๕๔๕.

๖. ภาษาอังกฤษ

Almond, Gabriel and Bingham Powell. **Comparative Politics : A Developmental Approach.** Boston : Little Brown Co., 1966.

Conley, H. Dillon. et al. **Introduction to Political Science.** Van Nosstrand : East – West ed., 1968.

Easton David. **The Political, System.** New York : Knopf, 1957.

Gabriel Almond and Sidney Verba. **The Civic Culture : Political Attitude and Democracy in Five Nations.** Boston : Little, Brown, 1965.

Key V.O.. **Politics, Partics and Presure Groups.** 4th cd., Cronwell, 1958.

Lasswell, Harold. D.. **Politics : who gets what, when and how.** Meridian, 1958.

Lucian W.Pye. **Aspects of Political Development.** Little, Brown, 1966.

Max Weber. **Theory of Social and Economic Organization.** tran. By A.B. Henderson and T. Persons, London : Hodge, 1947.

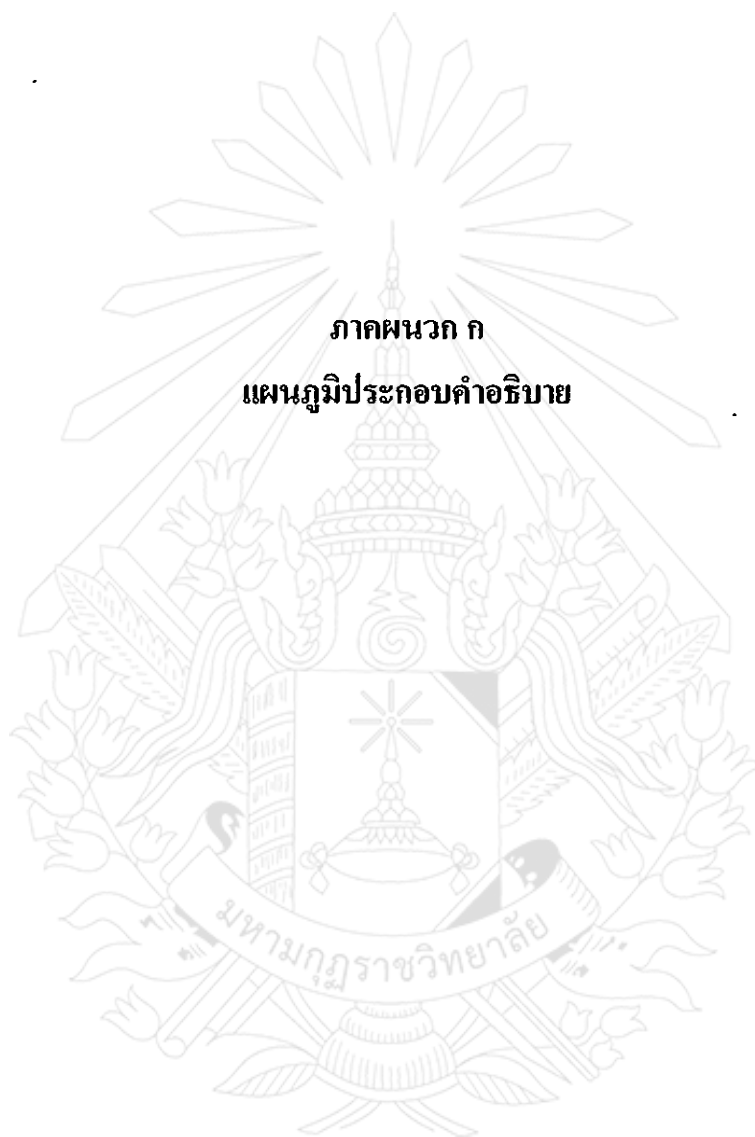
Robert A. Dahl. "The City in the Future of Democracy". in *American Political Science Review*, (APSR) December, 1967.

S.S. Wolin. **Politics and Vision.** Little, Brown, 1960.

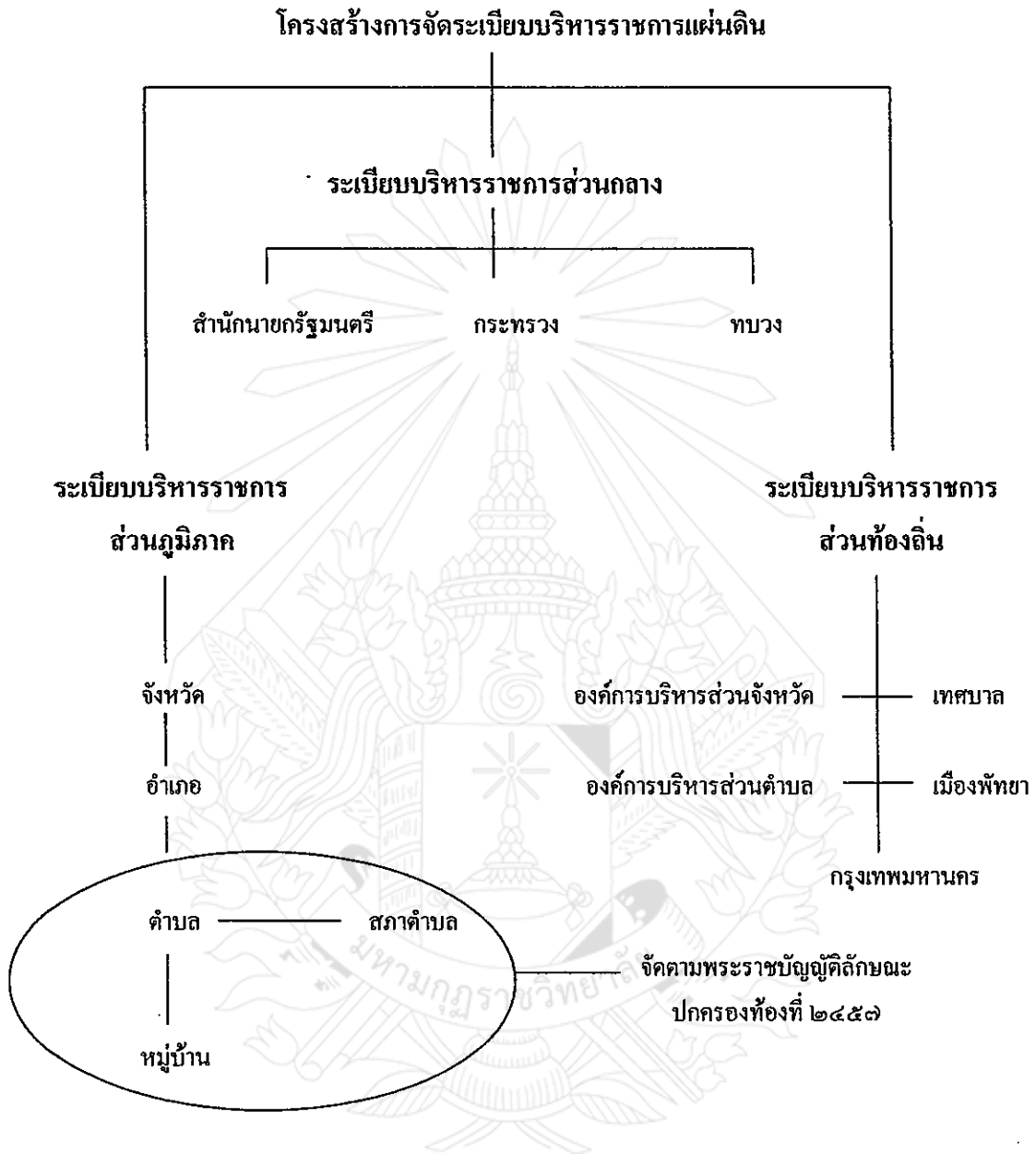
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

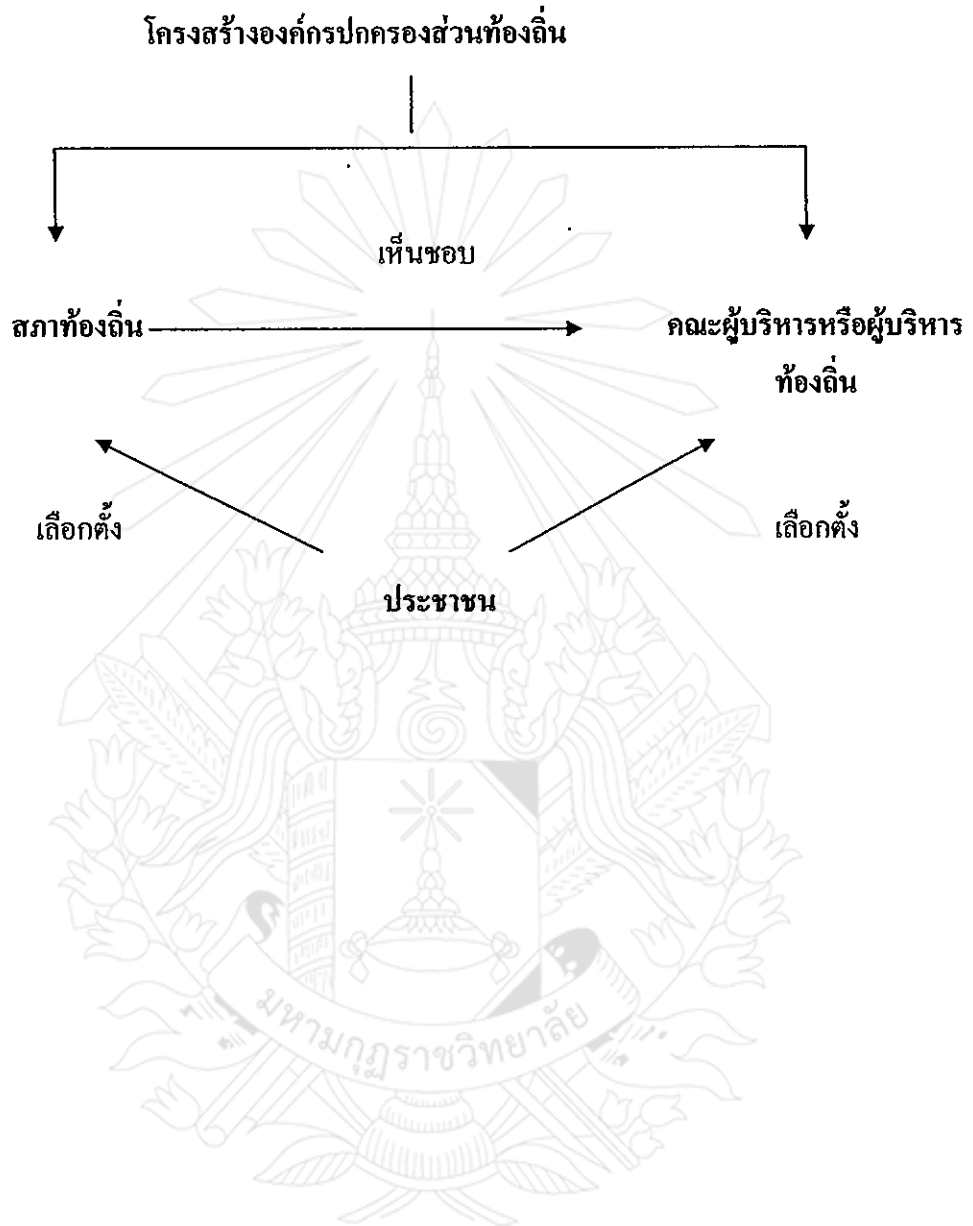

ภาคผนวก ก
แผนภูมิประกอบคำอธิบาย

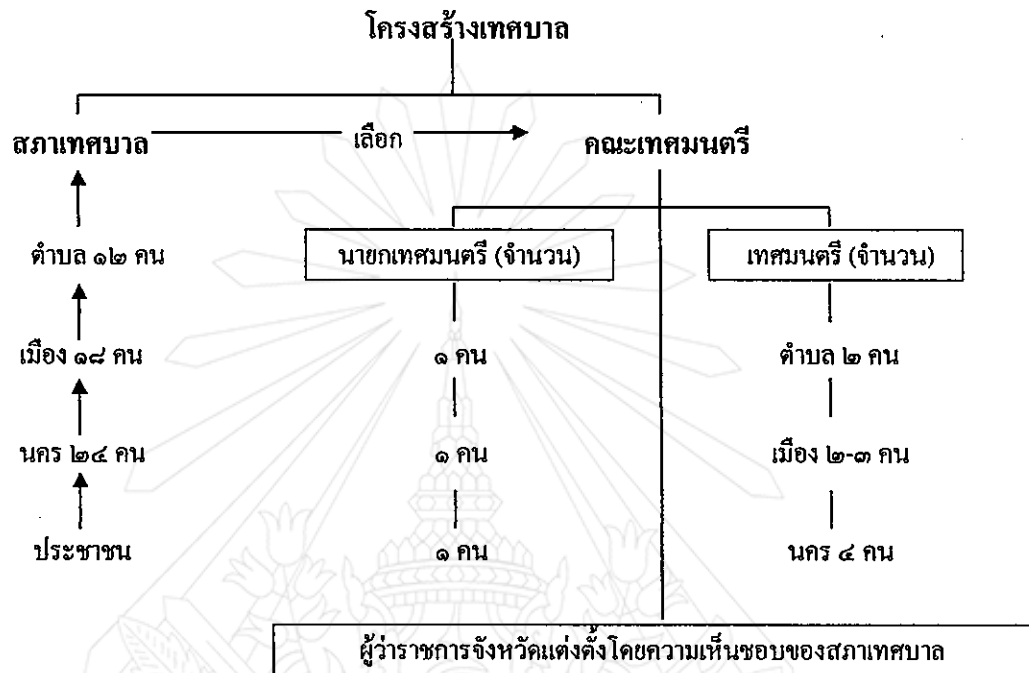
แผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

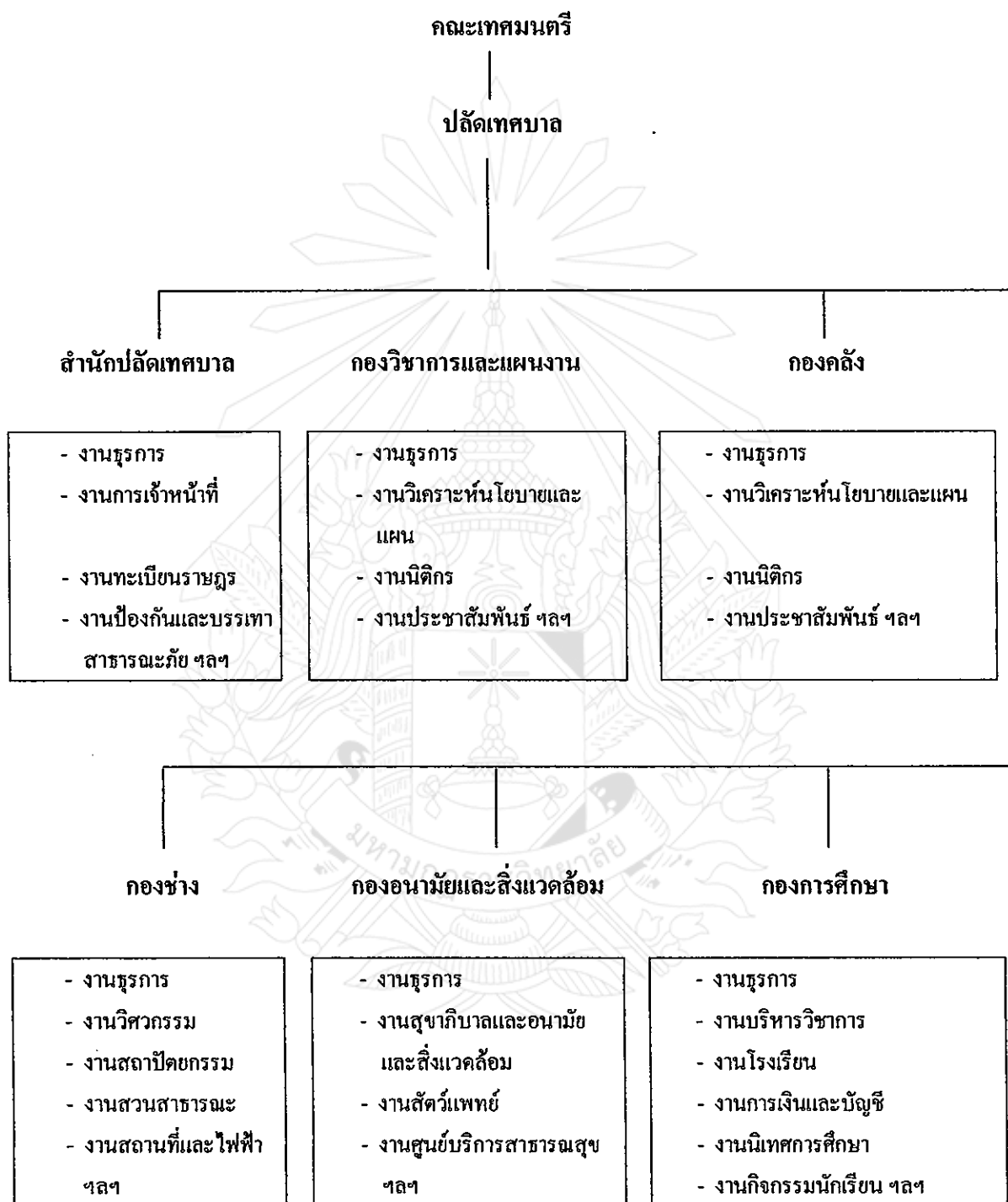
แผนภูมิที่ ๒ โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

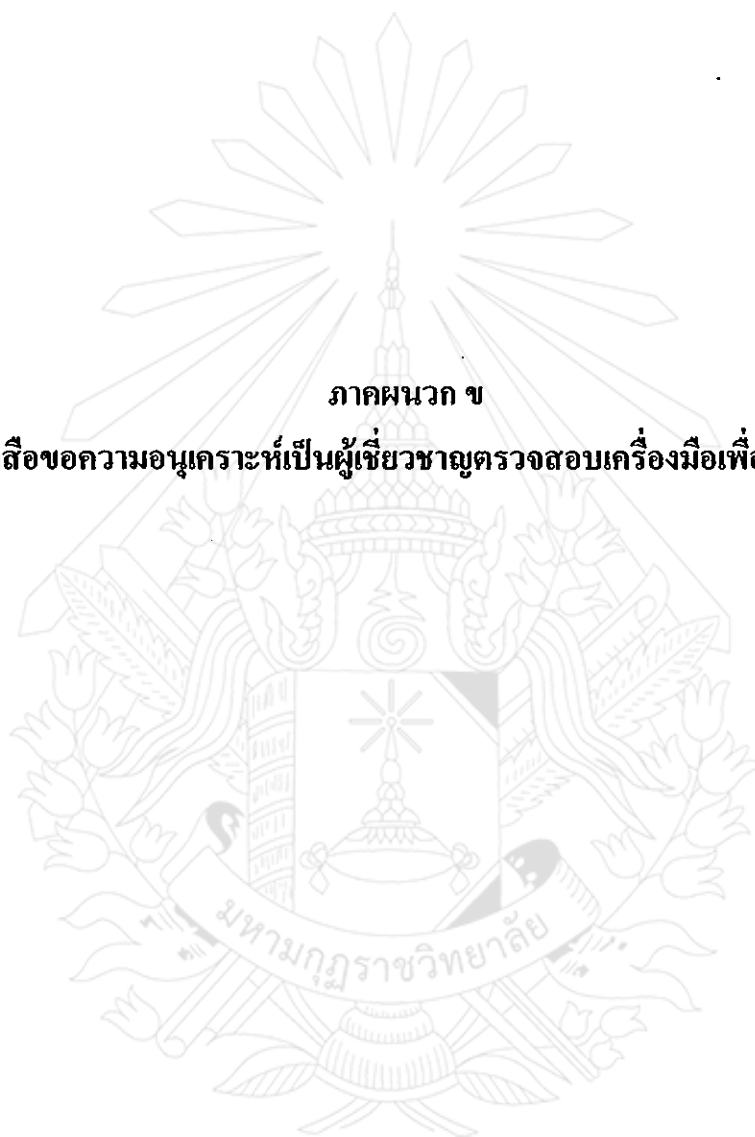
แผนภูมิที่ ๓ โครงสร้างเทศบาล

แผนภูมิที่ ๔ การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

๑. ผศ. พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์	ตำแหน่ง	อาจารย์บรรยายพิเศษ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
๒. ผศ.สุรพันธุ์ สุวรรณศรี	ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
๓. ผศ.ชื่น วิไลไพร	ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ ศร 6015/ว ๐๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๕๖ มกราคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์

ด้วย นายชนาธิป บุญมั่น นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต(ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4571-1056

โทรสาร. 0-4571-1056

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศร 6015/ว ๐๒๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ. สุรพันธ์ สุวรรณศรี

ด้วย นายชนาริป บุญมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต(ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4571-1056

โทรสาร. 0-4571-1056

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๐๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๕๖ มกราคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.ชิน วิไลไพร

ด้วย นายชนาธิป บุญมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต(ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอบความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

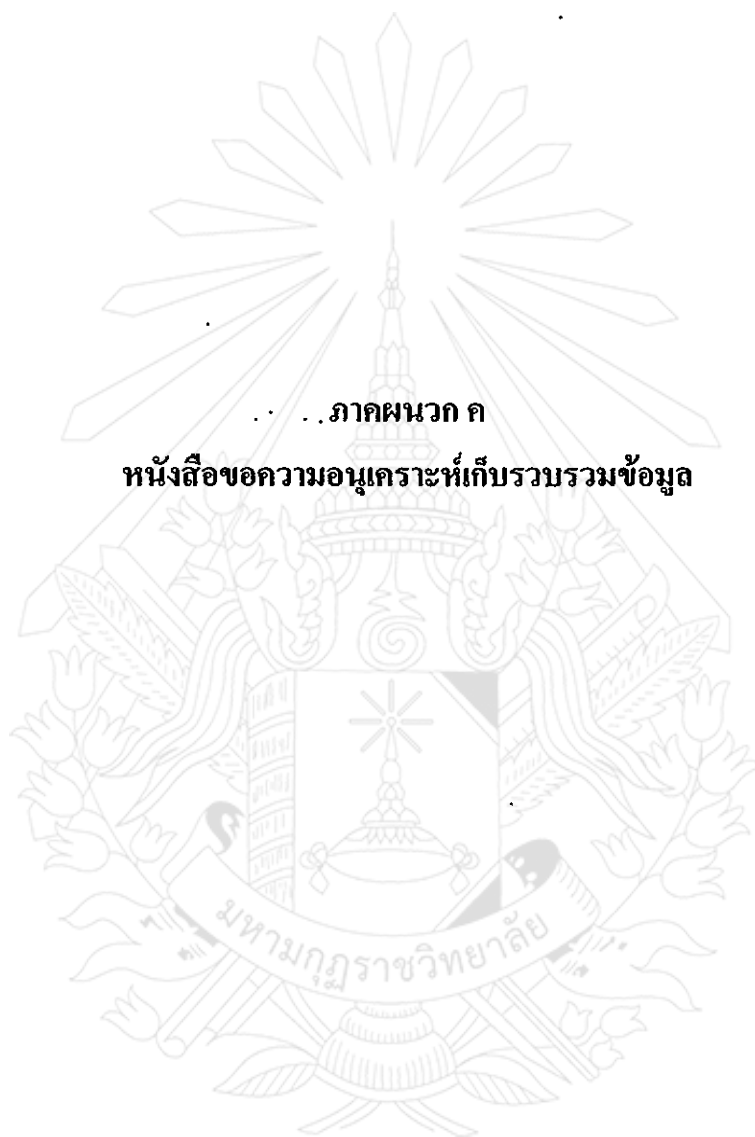
บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4571-1056

โทรสาร. 0-4571-1056

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6015/ว ๐๒๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๕๖ มกราคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายยุทธนา ยุพฤทธิ ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เมืองยโสธร

ด้วย นายชนาธิป บุญมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

((พระสุทธิสาร โสภณ))

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

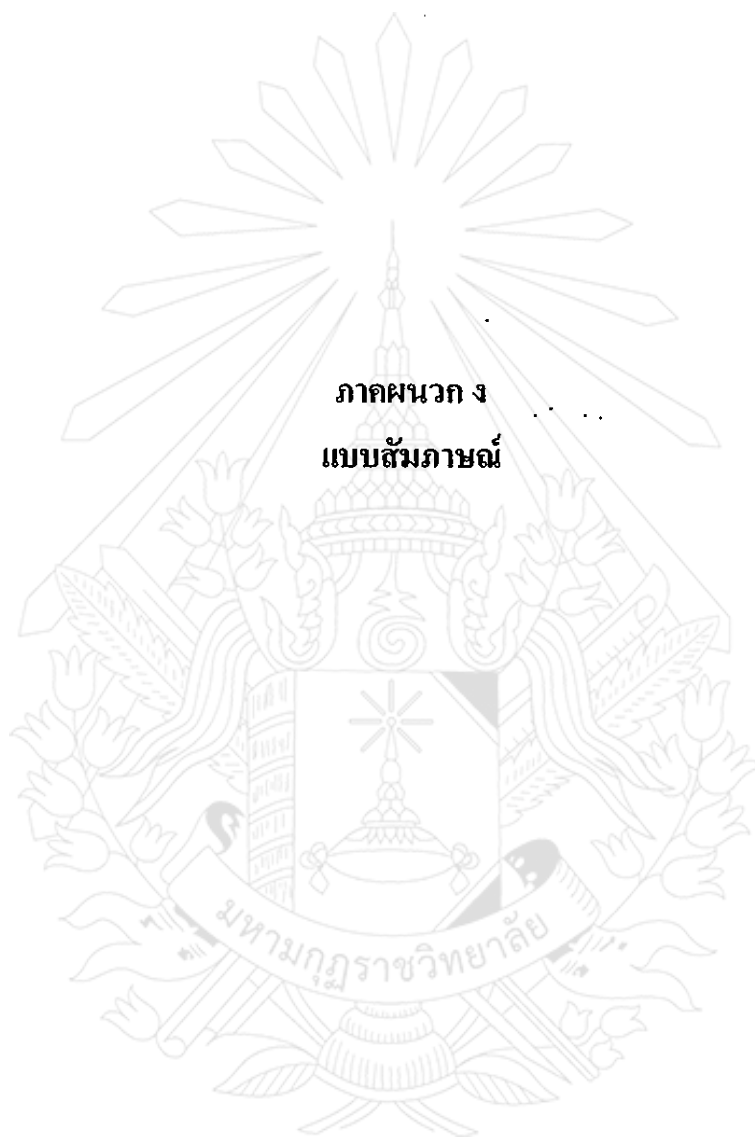
บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4571-1056

โทรสาร. 0-4571-1056

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
เพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ นามสกุล

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด

ตำแหน่งทางสังคม

สถานที่สัมภาษณ์ ได้แก่

วันที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.

ประเด็นหลัก ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

ประชากรปีไทย

๑. ด้านหน่วยการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นในระบอบ
๒. ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน
๓. ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ
๔. ด้านการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล

มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
เพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง

๑. ข้อมูลต่างๆ ที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร
๒. ปัญหา หมายถึง ข้อขัดข้องหรือความยุ่งยากที่ทำให้การบริหารงานของเทศบาลไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
๓. การแก้ไขปัญหา หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่เทศบาลเมืองดำเนินการแก้ไข ให้ข้อขัดข้องหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานลุล่วงไปได้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งปัจจุบันในเทศบาลเมืองยโสธร

..... คณะกรรมการบริหารสภาเทศบาลเมืองยโสธร

..... ประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร

..... รองประธานสภาเทศบาลเมืองยโสธร

..... เลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาลเมืองยโสธร

..... เลขานุการสภาเทศบาลเมืองยโสธร

..... ปลัดเทศบาลเมืองยโสธร

..... รองปลัดเทศบาลเมืองยโสธร

..... ผู้อำนวยการเทศบาลเมืองยโสธร

..... พนักงานเทศบาลเมืองยโสธร

๒. ด้านการจัดโครงสร้างและระบบงาน

๒.๑ การแบ่งงาน การมอบหมายงานและการรักษาราชการแทน

๑) มีการจัดทำคำสั่งแบ่งงานหรือมอบหมายงานตามความรับผิดชอบหรือไม่

..... สม่่าเสมอ

..... บ่อยครั้ง

..... นานๆ ครั้ง

..... ไม่มี เพราะ

๒) มีคำสั่งประธานกรรมการบริหารเทศบาลให้รักษาราชการแทนเมื่อตนเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

..... สม่่าเสมอ

..... บ่อยครั้ง

..... นานๆ ครั้ง

..... ไม่มี เพราะ

๓) มีการแบ่งงานตามคำสั่งอื่นๆ หรือประกาศต่างๆ

..... สม่่าเสมอ

..... บ่อยครั้ง

..... นานๆ ครั้ง

..... ไม่มี เพราะ

๔) สภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการแบ่งงาน การมอบหมายงาน และการรักษาราชการแทน

.....

.....

.....

.....

๒.๒ การประชุมเทศบาล

๑) การประชุมระหว่างเทศบาลกับคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... ประชุมร่วมกัน

..... แยกกันประชุม

..... อื่นๆ (ระบุ)

๒) การประชุมประจำเดือนคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... เดือนละ ๑ ครั้ง

..... มากกว่า ๑ ครั้ง

..... น้อยกว่า ๑ ครั้ง

๓) การรับมติในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... อาศัยเสียงข้างมาก

..... ประธานคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ตัดสินใจ

..... อื่นๆ (ระบุ)

๔) การจัดทำรายงานการประชุมของเลขานุการคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... รายงานการประชุมทุกครั้ง

..... รายงานการประชุมบ่อยครั้ง

..... รายงานการประชุมนานๆ ครั้ง

..... ไม่เคยรายงานการประชุมเลย

๕) การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... แผนพัฒนาเทศบาล ๔ ปี

..... ทำ

..... ไม่ทำ เพราะ

..... แผนพัฒนาประจำปี

..... ทำ

..... ไม่ทำ เพราะ

ในการตัดสินใจ

๖) การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการบริหารเทศบาล ได้ให้ข้อมูลใด

..... ความคิดเห็นของสมาชิกเทศบาล

..... ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

..... ความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาล

..... รับฟังความคิดเห็นจากทั้ง ๓ ฝ่ายที่กล่าวมา

อย่างไร

๗) การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการบริหารเทศบาลดำเนินการ

..... คณะกรรมการบริหารเทศบาลร่วมกันจัดทำ

..... ประธานคณะกรรมการบริหารเทศบาล ดำเนินการเอง

..... อื่นๆ (ระบุ)

๘) สมัยประชุมของสภาองค์การบริหารเทศบาล

..... กำหนดสมัยประชุมปีละ ๒ ครั้ง

..... กำหนดสมัยประชุมปีละ ๓ ครั้ง

..... กำหนดสมัยประชุมปีละ ๔ ครั้ง

- ๕) การนัดประชุมในสมัยระหว่างประชุมของสภาองค์การบริหารเทศบาล
 - ทำหนังสือแจ้งนัดการประชุมล่วงหน้า
 - บอกกล่าวกันเองระหว่างสมาชิก
 - ใช้การนัดทั้งสองอย่างที่กล่าวมา

- ๑๐) เลขานุการสภาเทศบาลได้จัดทำรายงานการประชุม
 - รายงานการประชุมสม่ำเสมอ
 - รายงานการประชุมบ่อยครั้ง
 - รายงานการประชุมนานๆ ครั้ง
 - ไม่ได้จัดทำรายงานการประชุม

- ๑๑) ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการลงมติต่างๆ ในที่ประชุมของเทศบาล
 - ยึดถือเสียงมติส่วนใหญ่
 - ประธานสภาเทศบาล
 - เลขานุการสภาเทศบาล

๑๒) สภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการประชุมเทศบาล

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ

- ๓.๑ การจัดเก็บรายได้เทศบาล เป็นไปตามเป้าหมายเพียงใด
 - เกินเป้าหมาย
 - เป็นไปตามเป้าหมาย
 - ต่ำกว่าเป้าหมาย เพราะ

๓.๒ การจัดทำบัญชีการเงินเทศบาลเมือง

- เรียบร้อยสม่ำเสมอ
- เรียบร้อยปานกลาง
- เรียบร้อยต่ำ

๓.๓ การจัดทำทะเบียนคุมรายได้ของเทศบาลเมือง

- เรียบร้อยสม่ำเสมอ
- เรียบร้อยปานกลาง
- เรียบร้อยต่ำ

๓.๔ การจัดทำทะเบียนคุมรายจ่ายของเทศบาลเมือง

- เรียบร้อยสม่ำเสมอ
- เรียบร้อยปานกลาง
- เรียบร้อยต่ำ

๓.๕ การจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินของเทศบาลเมือง

- เรียบร้อยสม่ำเสมอ
- เรียบร้อยปานกลาง
- เรียบร้อยต่ำ

๓.๖ การจัดสรรงบประมาณประจำปีของเทศบาลเมือง

- สม่ำเสมอ
- ปานกลาง
- ต่ำ

๓.๗ การจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมือง

- ทันเวลาตามกำหนด
- ไม่ทันเวลาที่กำหนด เพราะ

๔. การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

เทศบาลได้ดำเนินการอย่างไร ลักษณะของงานที่ดำเนินการ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และ
แนวทางการแก้ปัญหา ตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ดังต่อไปนี้

๔.๑ การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

.....
.....
.....
.....
.....

๔.๒ การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการ
กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

.....
.....
.....
.....
.....

๔.๓ การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

.....
.....
.....
.....
.....

๔.๔ การส่งเสริมการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๕ การส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๖ การคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๗ การจัดให้มีและบำรุงรักษาไฟฟ้าและแสงสว่าง โดยวิธีอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๘ การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

.....
.....
.....
.....
.....

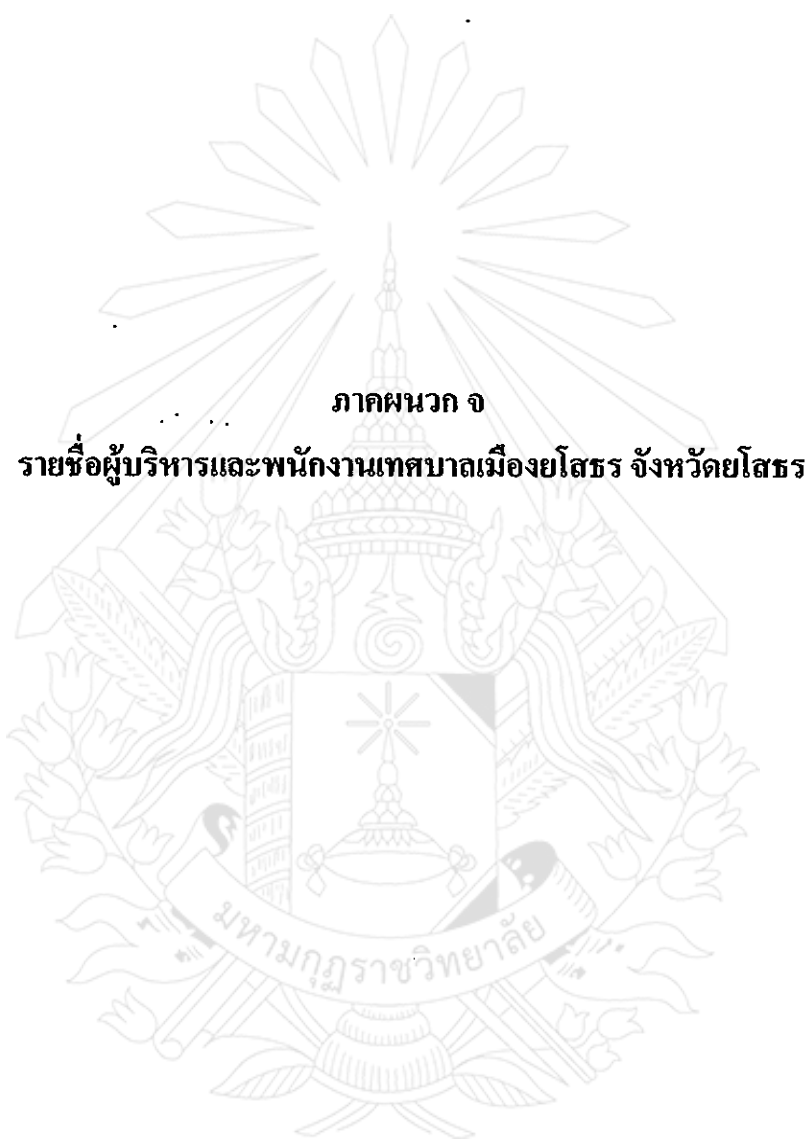
๔.๙ การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน

.....
.....
.....
.....
.....

๔.๑๐ การออกกฎระเบียบ ค่าธรรมเนียมที่ชอบด้วยกฎหมาย

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

ฝ่ายนิติบัญญัติ (สมาชิกสภาเทศบาลเมืองยโสธร)

เขต ๑

๑. นายทะนง อยู่คง
๒. นายธวัชชัย นิจนานิชย์
๓. นายอดุลย์ วงษ์แหวน
๔. นายชนป ภาวะโนภาส
๕. นายธนนชัย ยโสธรศรีกุล
๖. นายสมพร เวชกามา

เขต ๒

๗. นายดำรง จีราระวินศักดิ์
๘. นายเทิดศักดิ์ ยุกฤทธิ์
๙. นายประเสริฐชัย จงสุวัฒน์
๑๐. นายวิสุทธิ์ วงษา
๑๑. นายเอกชัย โศทรพันธ์
๑๒. นายวรวัฒน์ วิเศษแก้ว

เขต ๓

๑๓. นายระวี ศรีวะรัมย์
๑๔. นายสำราญ หันตุลา
๑๕. นายสุภกาย สุริยะโรจน์
๑๖. นางกิตติพงษ์ สังขะรัมย์
๑๗. นายสิรินทรภรณ์ ศรีลาภ
๑๘. นายสัญญา ยุกฤทธิ์

ฝ่ายบริหาร (คณะเทศมนตรี)

๑. นายยุทธนา ยุกฤทธิ์	ตำแหน่ง	รองนายกเทศมนตรี
๒. นางธาดา พลขำ	ตำแหน่ง	รักษาการหัวหน้าสำนักปลัด
๓. นายทรงฤทธิ์ ศิริพงษ์	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา
๔. นางประจิตร เจริญศักดิ์ขจร	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๕. นายอร่าม นิจนานิชย์	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองช่าง
๖. นางสาวทองดี จันทอง	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
๗. นางจุฑารัตน์ หอมหวล	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองคลัง

รายชื่อเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองโยธวร

๑.	นายคมกริช	สีบวงศ์
๒.	นางพงษ์ลดา	สมพงษ์
๓.	นายธีารง	ชุนนุม
๔.	นายอภิรักษ์	สุรสิทธิ์
๕.	นางสัญญาารัก	มิระสิงห์
๖.	นายวิชัย	โสธรวงศ์
๗.	นายศุภวิทย์	ทิพยเนตร
๘.	นายฉันทชัย	มิระสิงห์
๙.	นายวุฒิพงษ์	สายเชื้อ
๑๐.	นายศิริเดช	หงส์คำ
๑๑.	นายอนวัช	มหาชัย
๑๒.	นายสุริยา	อินทรสุนทร
๑๓.	นายไชยพร	สุวรรณราช
๑๔.	นายสุนทร	ละครวงศ์
๑๕.	นายพรชัย	ทองแก้ว
๑๖.	นางราตรี	ปราบพล
๑๗.	นายคำมวด	แสนนุดดา
๑๘.	นางสาวมิตรา	มูลสาร
๑๙.	นางพวงอ้อย	ไชยดี
๒๐.	นางพรรณณี	พรพิพัฒน์วงษ์
๒๑.	นางประไพพรรณ	แสงทับ
๒๒.	นางสุวกันธ์	กัญญะกาญจน์
๒๓.	นายวุฒิพงษ์	สายเชื้อ
๒๔.	นายประสิทธิ์	จันทร์ศิริ
๒๕.	นางอรวรรณ	คุณรัตน์
๒๖.	นายสุริยา	อินทรสุนทร
๒๗.	นายฉันทชัย	มิระสิงห์
๒๘.	นางสัญญาารัก	มิระสิงห์
๒๙.	นางเค่นศรี	จันทบาล

๓๐.	นายคำแพง	จันทร์มหา
๓๑.	นายเจนณรงค์	ภาระเวช
๓๒.	นายศิริเดช	หงส์คำ
๓๓.	นางสาวอุพาพร	ฝูงใหญ่
๓๔.	นางสาวกาญจนา	โสมณวัฒน์
๓๕.	นายพิทักษ์	บัวทอง
๓๖.	นางสาวศิริวรรณ	สุนทรา
๓๗.	นางเกศกนก	ชายทวีป
๓๘.	นายสุรศักดิ์	บุบผาเดช
๓๙.	นางมนี	หงส์คำ
๔๐.	นายชาตรี	สุวรรณราช
๔๑.	นายสมบัติ	ทองสถิตย์
๔๒.	นายสุทิน	ศรีใสคำ
๔๓.	นายอาคม	แสนวงษ์
๔๔.	นายกิตติศักดิ์	ศรีธรรม
๔๕.	นางสายใจ	กสิชล
๔๖.	นางสาวพิศมัย	รัตนสิงห์
๔๗.	นางคำปอง	บุญพลี
๔๘.	นางจารุภา	บินไทยสงค์
๔๙.	นางสุภาภรณ์	ภูมิแสน
๕๐.	นางรัชภรณ์	ชื่นชม
๕๑.	นางสาวศรีนยา	โคตรสมบัติ
๕๒.	นางสาวสุพัตรา	ดวงมัลย์
๕๓.	นางสาวเพียงเพ็ญ	คันเจริญ
๕๔.	นายโกวิท	ทองสถิตย์
๕๕.	นางสาวสโรชา	ยวະโนภาส
๕๖.	นายคุณิทธิ์	กুবแก้ว
๕๗.	นายจรูญ	พินแสน
๕๘.	นายสุป็น	จันทร์ราช
๕๙.	นายประดิษฐ์	กล้าหาญ

๖๑.	จ.อ.สุทธิชัย	ไชยวิเศษ
๖๒.	นางสาวชูจิตร	เนื่องณี
๖๓.	นางสมพร	จันทร์อัมพร
๖๔.	นางจิตรลัดดา	แสงสุวรรณ
๖๕.	นางสาวสุจินดา	อุปสีพันธ์
๖๖.	นางสาวเอื้ออิสรา	สมพงษ์
๖๗.	นางสาวสุภาวดี	บุญเกิด
๖๘.	นางเจือจันทร์	ภูมิแสน
๖๙.	นางบังควร	กาญจนพัฒน์
๗๐.	นางณิชนันท์	ฝีปากดี

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** นายชนาริป์ บุญมัน
- เกิด** วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖
- สถานที่เกิด** จังหวัดยโสธร
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน** ๑๓๔-๑๓๖ สีแยกตลาดเก่า ถนนอุทัยรามฤทธิ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- ประวัติการทำงาน**
- พ.ศ. ๒๕๓๗ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ สำนักงานใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ทำธุรกิจร้านค้า ชื่อร้านพรสวรรค์ (จำหน่ายเครื่องสังฆภัณฑ์เกี่ยวกับพระและงานบุญต่างๆ)
- ประวัติการศึกษา**
- พ.ศ. ๒๕๓๔ ปริญญาตรี (สาขาการบัญชี) จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
สำเร็จการศึกษาปี พ.ศ. ๒๕๓๘